

Inspektionsrapport
från Skolverket
53-2006:3383

Utbildningsinspektion i Tyresö kommun

Beslut
Kommunrapport
Skolrapporter

Skolverket

Innehåll

Beslut

Kommunrapport

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Skolrapporter

Grundskolor:

Bergfotens skola

Dalskolan

Forellskolan

Fornuddens skola

Fårdala skola

Hanvikens skola

Krusboda skola

Kumla skola

Njupkärrs skola

Nyboda skola

Sofiebergsskolan

Stimmets skola

Strandskolan

Tyresö skola

Gymnasieskolor:

Tyresö gymnasium

Vuxenutbildning inkl. sfi

Bilaga

Tyresö kommun
135 81 Tyresö

2008-02-19
1 (4)
Dnr 53-2006:3383

Genomförd utbildningsinspektion i Tyresö kommun

Skolverket har genomfört inspektion i Tyresö kommun av förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen samt vuxnas lärande. Besök gjordes i kommunens skolor och andra verksamheter under perioden den 9 oktober till den 14 december 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen. Inspektionen granskar utbildningens kvalitet samt bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete. Inspektionsrapporten syftar dock inte till att ge en heltäckande bild av all förskole- och skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagda rapporter framgår vilka skolor och verksamheter som inspekterats och hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna. Förutom en övergripande rapport om kommunens hela ansvarsområde för förskoleverksamheten, skolan, skolbarnsomsorgen och vuxnas lärande finns även rapporter om varje kommunal skola, rektorsområde eller verksamhet i kommunen.

Detta beslut redovisar brister på kommunnivå samt brister på skol- och verksamhetsnivå som kommunen snarast måste åtgärda (bristområden). Dessutom redovisas områden där kommunen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden i kommunen).

I skol-/verksamhetsrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden avseende kvaliteten på skol- och verksamhetsnivå där kommunen i det fortsatta kvalitetsarbetet ansvarar för att förbättringar och utveckling av verksamheterna kommer till stånd.

Senast inom tre månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 19 maj 2008 ska Tyresö kommun redovisa till Skolverket, enheten i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot brister på kommunnivå samt brister på skol- och verksamhetsnivå. I bilaga till beslutet anges vilka skolor och verksamheter som berörs.

2008-02-19

2 (4)

Dnr 53-2006:3383

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen på kommunnivå samt på skol- och verksamhetsnivå.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att kunskapsresultaten i grundskolan i Tyresö kommun ligger sammantaget i nivå med riket, det finns dock skillnader mellan skolorna. Vid två av skolorna visar resultaten på en nedåtgående trend, vilket Skolverket förutsätter att kommunen särskilt uppmärksammar. Skolverket har sett flera goda exempel på skolor som arbetar bra med individualisering och individanpassning av undervisningen. En brist är att grundskolorna som regel inte har gjort någon systematisk uppföljning och utvärdering på skolnivå av om eleverna har nått målen i årskurs 5 och 9. Generellt sett får ändå eleverna i Tyresö kommun det stöd de behöver för att uppnå kunskapsmålen. Inom gymnasieskolan är kunskapsresultaten sammantaget godtagbara men varierar mellan de nationella programmen och bör därför analyseras ytterligare.

Inom kommunen sker för närvarande gemensamma diskussioner om bedömning och betygssättning mellan de olika verksamheterna och skolorna. Sedan något år är ansvaret för grundskolan och gymnasieskolan uppdelat på två nämnder. Eftersom elever i behov av särskilt stöd liksom antalet elever på individuellt program ökar, förutsätter Skolverket att kommunen fortsätter med den ovan beskrivna samverkan mellan grundskolorna och gymnasieskolan.

Inspektionen visar att skolorna överlag bedriver ett bra värdegrundarbete, kännetecknande är att eleverna trivs och är trygga i såväl skolans yttre som inre miljö. Det finns dock brister i skolornas likabehandlingsplaner som måste åtgärdas, i några fall saknas det helt sådana planer. Elevernas inflytande bör förbättras på flesta skolor, såväl avseende undervisningens innehåll som utbildningen i stort. En brist är att eleverna inte ges möjlighet att vara delaktiga i framtagande av likabehandlingsplaner.

Kommunens kvalitetsredovisning ska omfatta såväl kommunalt bedriven skolverksamhet som kommunalt bedriven förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Av kommunens kvalitetsredovisning för 2006 framgår dock att den inte gäller samtliga verksamheter då både vuxenutbildningen och svenskundervisning för invandrare saknas. Kommunens verksamheter och skolor bedriver ett bra kvalitetsarbete, som ibland kan synliggöras mer i respektive kvalitetsredovisning. Likaså bör skolornas kunskapsresultat tydligare framgå av redovisningarna, vanligen fokuseras endast ämnena svenska, engelska och matematik. För sfi och särvox saknas det dock helt kvalitetsredovisningar.

Tillgången på utbildning är på det hela taget god i Tyresö kommun. På gymnasieskolan erbjuds t.ex. ett stort utbud av kurser, inriktningar och program. Vid ett antal grundskolor anordnas profilklasser, där det dock i vissa fall finns ytterst få elever med invandrarbakgrund. Skolverket vill därför uppmärksamma kommunen på risken för en ökad segregering.

2008-02-19

3 (4)

Dnr 53-2006:3383

Skolverket bedömer att följande brister på kommunnivå måste åtgärdas.

- Kommunen gör ingen systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och 9 (1 kap. 12 och 4 kap. 1 § samt 2 kap. 8 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Beslut om elevs placering i för kommunen gemensamma särskilda undervisningsgrupper fattas inte i enlighet med bestämmelserna. Beslut saknar fullföljds hänvisning (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång för elever i för kommunen gemensamma särskilda undervisningsgrupper fattas inte i enlighet med förordningens krav (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Kommunens kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kommunens likabehandlingsplaner uppfyller inte de krav som ställs på sådana planer (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Kommunens likabehandlingsplaner uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av likabehandlingsplaner (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbete med en likabehandlingsplan).
- Kommunens skolplan omfattar inte alla verksamheter (2 kap. 8 § skollagen).
- Lokala kurser vars innehåll strider mot förordningen anordnas (2 kap. 14 § gymnasieförordningen).

I bilaga till beslutet anges sådana brister på skol- och verksamhetsnivå som måste åtgärdas.

Vidare bedömer Skolverket att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Kommunen bör analysera andelen elever med fullständigt slutbetyg samt andelen behöriga elever.
- Kommunen bör säkerställa att beslut om placering i de för kommunen särskilda undervisningsgrupperna regelbundet omprövas.
- Kommunen bör verka för att grundskolorna och gymnasieskolan förbättrar elevernas inflytande över utbildningens innehåll och verksamheten som helhet.

2008-02-19

4 (4)

Dnr 53-2006:3383

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Anna Kjellberg
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också deltagit enhetschef Carl-Gustav Sidenqvist, enhetsjurist Mariette Dennholt och avdelningsjurist Alf Johansson.

Kopia till

Enligt fastställd sändlista

Bilaga

Förteckning över skolor och verksamheter där Skolverket kräver åtgärder.

Följande brister vid respektive skola eller verksamhet måste åtgärdas

Förskoleverksamheten

- Verksamheter saknar likabehandlingsplaner (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Bergfotens skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan ger inte alla elever som behöver det särskilt stöd (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med grundskoleförordningens krav (2 kap. 15-16 § § grundskoleförordningen).
- Eleverna ges inte möjligheter att nå de nationella målen i ämnena teknik och hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

Dalskolan

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans åtgärdsprogram motsvarar inte förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Bedömning och betygssättning i vissa ämnen sker inte i enlighet med bestämmelserna (7 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock, uppfyller inte förordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).

2008-02-19

2 (7)

Dnr 53-2006:3383

- Skriftliga omdömen utfärdas för elever i årskurs 8 i strid med förordningen (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.)
- Skolans kvalitetsredovisning saknar uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav på elevers delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Forellskolan

- Skolan gör ingen systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, 2 kap. 2 § särskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Språkvalet erbjuds inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 17-18 §§ grundskoleförordningen).

Fornuddens skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolans kvalitetsredovisning saknar uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

2008-02-19

3 (7)

Dnr 53-2006:3383

- Elever medverkar inte i utarbetandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Fårdala skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Beslut om anpassad studiegång saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Hanvikens skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19-20 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).

Krusboda skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans ordningsregler uppfyller inte förordningens krav (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).

2008-02-19

4 (7)

Dnr 53-2006:3383

- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisningen inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elever i grundsärskolan ges inte undervisning i enlighet med grundsärskolans timplan (2 kap. 3 § särskoleförordningen).

Kumla skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Njupkärrs skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Beslut om placering av elever i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljdhänvisning (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång för elever saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

2008-02-19

5 (7)

Dnr 53-2006:3383

- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen för hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).

Nyboda skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 6 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Sofiebergsskolan

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans ordningsregler är inte utarbetade under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Stimmets skola

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, 2 kap. 2 § särskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

2008-02-19

6 (7)

Dnr 53-2006:3383

- Skolans ordningsregler är inte utarbetade under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen och 2 kap. 7-8, 10 §§ särskoleförordningen).
- Fördelning av timmar och ämnen för särskolan följer inte den nationella timplanen (2 kap. 4 och 11 §§ särskoleförordningen, bilaga 1 skollagen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med grundskoleförordningens krav (2 kap. 15 § grundskoleförordningen).

Strandskolan

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans nuvarande ordningsregler är inte utarbetade under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock uppfyller inte förordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Tyresö skola

- Skolan gör ingen systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

2008-02-19

7 (7)

Dnr 53-2006:3383

- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Tyresö gymnasium

- Gymnasieskolans kvalitetsredovisningar saknar bedömning av i vilken mån de nationella målen uppnåts samt analys och förslag till åtgärder för ökad måluppfyllelse (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplanen (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Lokala kurser vars innehåll strider mot förordningen anordnas (2 kap. 14 § gymnasieförordningen).

Vuxenutbildning inkl. sfi

- Individuella studieplaner upprättas inte för alla studerande (1 kap. 2 § förordningen om kommunal vuxenutbildning).
- Betygssättningen följer inte förordningens krav på C3L (4 kap. 1 § förordningen om kommunal vuxenutbildning).
- Sfi-samordnaren utför rektorns uppgifter (2 kap. 2 § skollagen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Lokala kurser vars innehåll strider mot förordningen anordnas (2 kap. 5 § förordningen om kommunal vuxenutbildning).

Utbildningsinspektion i Tyresö kommun

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av måluppfyllelse och resultat	4
Bedömning av styrning och kvalitetsarbete	9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten inom förskoleverksamheten, skolbarns-omsorgen, barn- och ungdomsutbildningen och vuxenutbildningen i Tyresö kommun.

Skolverket sände den 12 december 2006 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Kommunens styrelse och centrala förvaltning för verksamheterna och samtliga skolor har besökts under perioden den 9 oktober 2007 till den 14 december 2007. De ansvariga inspektörerna framgår i slutet av denna rapport.

Inspektionen avser att bedöma kommunens ansvarstagande för verksamheterna. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheterna uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet och övriga verksamheter. De rekommendationer och krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen.

Denna skriftliga rapport kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen, skolorna och verksamheterna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och verksamheterna, dels den information som inspektörerna samlat in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och verksamheterna från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem. I Tyresö kommun genomfördes intervjuer med representanter för den politiska ledningen och förvaltningsledningen samt rektorer, personal, elever och föräldrar. Samtliga grundskolor inklusive

särskolan, gymnasieskolan, vuxenutbildningen och sfi-utbildningen har besökts. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen bedöms i en separat rapport. På skolorna har intervjuer genomförts med skolledningen samt med representanter för elever, personal och föräldrar. Vidare har intervjuer genomförts med representanter för föräldrar, personal och chefer för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Inspektionen av de kommunala skolorna, särskolan och vuxenutbildningen inklusive sfi redovisas i separata rapporter.

Företrädare för kommunen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifterna i rapporten.

Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen

Verksamhetsform	Antal barn/elever/studerande
Förskoleverksamhet	2 773
Skolbarnsomsorg	2 000
Förskoleklass	601
Grundskola	5 145
Obligatorisk särskola	38
Gymnasieskola	1 400
Gymnasiesärskola	45
Kommunal vuxenutbildning	418
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda	11
Svenskundervisning för invandrare	120

Källa: Tyresö kommun januari 2008

Tyresö kommun som är belägen på Södertörn är en växande kommun och hade den 1 januari 2008 cirka 43 000 invånare. I Tyresö kommun har 33 procent eftergymnasial utbildning om minst tre år, vilket är i nivå med riket.

I kommunen bedrivs förskoleverksamhet i form av 23 kommunala förskolor, 19 enskilda förskolor samt fem kommunala och 12 enskilda familjedaghem. Skolbarnsomsorgen anordnas i form av fritidshem som ligger i anslutning till grundskolorna samt öppen verksamhet i form av fritidsklubbar. Inom kommunen finns även en öppen förskola. Det finns få skolbarn i familjedaghem. Kommunen har 14 grundskolor. Den obligatoriska särskolans verksamheter, grundsärskola och träningsskola, är förlagd till två skolor i kommunen.

Tyresö gymnasium omfattar tio nationella program, specialutformade program och individuella program. Gymnasiesärskolan är lokalintegrerad med Tyresö gymnasium och omfattar ett specialutformat program samt individuellt program med yrkesträning och verksamhetsträning.

Vuxenutbildningen består av grundläggande vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning, svenskundervisning för invandrare (sfi) och vuxenutbildning för utvecklingsstörda (sär vux).

Sammanfattande bedömning

Kunskapsresultaten i grundskolan i Tyresö kommun visar på en försämring för år 2007 jämfört med år 2006. Avseende andelen behöriga till gymnasieskolan ligger dock kommunen fortfarande högre än i riket. Av resultaten framgår även en stor skillnad mellan andelen elever med fullständigt slutbetyg och andelen behöriga till gymnasieskolan som kommunen bör analysera och åtgärda. Det finns vidare stora skillnader mellan skolorna, vid två av skolorna visar resultaten på en nedåtgående trend, vilket Skolverket förutsätter att kommunen särskilt uppmärksammar. En brist är att grundskolorna som regel inte har gjort någon systematisk uppföljning och utvärdering på skolnivå av om eleverna har nått målen i årskurs 5 och 9. Skolverket har sett flera goda exempel på skolor som arbetar bra med individualisering och individanpassning av undervisningen. Generellt sett får ändå eleverna i Tyresö kommun det stöd de behöver för att uppnå kunskapsmålen. Inom gymnasieskolan är kunskapsresultaten sammantaget godtagbara men varierar mellan de nationella programmen och bör därför analyseras ytterligare.

Inom kommunen sker för närvarande gemensamma diskussioner om bedömning och betygssättning mellan de olika verksamheterna och skolorna. Sedan något år är ansvaret för grundskolan och gymnasieskolan uppdelat på två nämnder. Eftersom elever i behov av särskilt stöd liksom antalet elever på individuellt program ökar, förutsätter Skolverket att kommunen fortsätter med den ovan beskrivna samverkan mellan grundskolorna och gymnasieskolan.

Inspektionen visar att skolorna överlag bedriver ett bra värdegrundarbete, kännetecknande är att eleverna trivs och är trygga i såväl skolans yttre som inre miljö. Det finns dock brister i skolornas likabehandlingsplaner som måste åtgärdas, i några fall saknas det helt sådana planer. Elevernas inflytande bör förbättras på flesta skolor, såväl avseende undervisningens innehåll som utbildningen i stort. En brist är att eleverna inte ges möjlighet att vara delaktiga i framtagande av likabehandlingsplaner.

Kommunens kvalitetsredovisning ska omfatta såväl kommunalt bedriven skolverksamhet som kommunalt bedriven förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Av kommunens kvalitetsredovisning för 2006 framgår dock att den inte gäller samtliga verksamheter då både vuxenutbildningen och svenskundervisning för invandrare saknas. Kommunens verksamheter och skolor bedriver ett bra kvalitetsarbete, som ibland kan synliggöras mer i respektive kvalitetsredovisning. Likaså måste kommunens och skolornas kvalitetsredovisningar kompletteras med fler kunskapsresultat än ämnena svenska, engelska och matematik. För sfi och särsvux saknas det kvalitetsredovisningar.

Tillgången på utbildning är på det hela taget god i Tyresö kommun. På gymnasieskolan erbjuds t.ex. ett stort utbud av kurser, inriktningar och program. Vid ett antal grundskolor anordnas profilklasser, skolorna har dock valt olika sätt att organisera dessa. Inspektörerna bedömer att kommunen bör överväga vilken modell som minst leder till en segregering av eleverna. Kommunen måste vidare se till och vid behov vidta åtgärder så att skolorna inte tar ut avgifter eller belastar elever och föräldrar med kostnader som kan strida mot skollagen.

I Skolverkets beslut finns närmare redovisat brister på kommunnivå, brister på skol- och verksamhetsnivå som kommunen snarast måste åtgärda (bristområ-

den). Dessutom redovisas områden där kommunen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden i kommunen).

I skol-/verksamhetsrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden på skol- och verksamhetsnivå avseende kvaliteten.

Bedömning av måluppfyllelse och resultat

Inspektörerna har granskat om barnen och eleverna i de olika verksamheterna utvecklas och når de nationella målen för kunskaper, normer och värden, särskilt angivna i skollagen, läroplanerna för förskolan (Lpfö 98), det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) och det frivilliga skolväsendet (Lpf 94), de nationella kursplanerna och programmålen. Vidare granskas utvärdering av lärandet, individanpassning och särskilt stöd, bedömning och betygssättning liksom arbetet med normer och värden. Bedömningen av kvaliteten inom dessa områden görs utifrån skollagen, läroplanerna och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Kunskaper, utveckling och lärande

Resultat och utvärdering av lärandet

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Varken läroplanens mål att uppnå eller kursplanerna för grundskolans ämnen gäller emellertid för förskoleklassen. Detta betyder inte att skolorna är förhindrade att själva formulera mål som eleverna i förskoleklassen ska nå.

Inom Tyresö kommun har man tagit fram gemensamma bearbetningar av kursplanerna, s.k. kravnivåer, i svenska (förskoleklass–årskurs 9), i matematik (förskoleklass–årskurs 5) samt i engelska (årskurs 1-9). För förskoleklassen anges i vissa fall rekommenderade kravnivåer i svenska och matematik. Vid inspektionstillfället pågick en översyn av kravnivåerna. Inspektörerna vill uppmärksamma kommunen på att utbildningen i förskoleklassen ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till grundskola underlättas. Därför är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolan finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret.

Tabell 1. Andelen elever i procent som nått målen i nationella ämnesprov i årskurs 5 och årskurs 9.

	Årskurs 5		Årskurs 9	
	2006	2007	2006	2007
Svenska	93	80	97,3	95,2
Engelska	94	89	96,1	93,7
Matematik	91	83	85,2	80,6

Källa: Tyresö kommun

Av tabellen framgår att 80-90 procent av eleverna bedöms nå målen i de nationella ämnesproven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Exempel på skolor där resultaten försämrats är Njupkärrs skola, Bergfotens skola och Nyboda skola. Med anledning av resultaten satsar flera av kommunens skolor extra på det svenska språket och språkutveckling, se vidare nedan. Motsvarande resultat i årskurs 9 visar på en försämring jämfört med år 2006.

Tabell 2. Elevernas betygsresultat i grundskolan (kommunens skolor med årskurs 9).

Skola	Andel elever (%) med fullständigt slutbetyg		Andel elever (%) med behörighet till nationella program i gymnasieskolan		Genomsnittligt meritvärde ¹	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Dalskolan	78,3	79,2	95,2	98,7	215,7	217,6
Forellskolan	71,8	66,4	90,4	92,2	201,7	180,3
Kumla skola	78	79,1	96,3	92,2	210,6	217,6
Nyboda skola	67,9	63,2	94,6	80,2	216,4	185,1
Strandskolan	93,9	86,2	100	94,8	226,2	210,1
Tyresö skola	90,7	77,6	97,7	96,6	236,9	215,8
Kommunen	76,6	73,7	94,6	91,5	213,5	201,9
Riket	76	76,1	89,5	89,1	206,8	207,3

Källa: Skolverkets statistik

Av tabellen ovan framgår att kommunens resultat för år 2007 har försämrats jämfört med år 2006. Avseende andelen behöriga till gymnasieskolan ligger dock kommunen fortfarande högre än i riket. Vidare framgår att det för en del skolor, bl.a. för Forellskolan, är en stor skillnad mellan andelen elever med fullständigt slutbetyg och andelen behöriga till gymnasieskolan. Inspektörerna bedömer därför att kommunen bör analysera och vidta åtgärder.

I kommunens och grundskolornas kvalitetsredovisningar redovisas det sparsamt med kunskapsresultat. I kommunens kvalitetsredovisning för 2006 är ett resultatmått att meritvärdet för elever i årskurs 9 skulle öka med fem procent, utfallet blev tre procent. Ett annat är att andelen elever med betyget Godkänt i

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med det antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

årskurs 9 ska öka, vilket uppnåddes. Sedan några år genomförs för kommunen gemensamma prov och tester. Dessa redovisas i kommunens Resultatbok för 2005/06. Vid tidpunkten för inspektionen fanns det inte någon motsvarande sammanställning av resultaten för läsåret 2006/07. Resultaten som redovisas är från de nationella ämnesproven i årskurs 5 och 9, tester i matematik och svenska i årskurs 3 och 8 samt slutbetyg från årskurs 9 och från gymnasieskolan. Av Resultatboken framgår att kommunen gjort en analys av hur det genomsnittliga meritvärdet ser ut för pojkar och flickor. Vidare framkommer att kommunen närmare granskat resultaten avseende andelen elever som inte nått målen i alla ämnen. Exempel på åtgärder som anges är en revidering av kommunens kravnivåer i matematik och en satsning på kompetensutveckling i matematik för lärare i förskoleklass - årskurs 5.

Inspektionen visar att de allra flesta grundskolorna inte har gjort någon systematisk uppföljning och utvärdering på skolnivå av om eleverna har nått målen i årskurs 5 och 9 i andra ämnen än svenska, engelska och matematik, vilket inspektörerna bedömer måste åtgärdas.

Det finns variationer mellan skolorna, vissa har genomgående lägre värden än andra skolor som Forellskolan och Nyboda skola. Andra skolor har först under år 2007 fått försämrade resultat. Flera elever visar på försämrade resultat och svårigheter med ämnet matematik. Andelen elever med fullständigt slutbetyg och det genomsnittliga meritvärdet för kommunen är något lägre än i riket, samtidigt är andelen behöriga något över rikssnittet. Hittills har kommunen liksom många andra kommuner fokuserat på ämnena svenska, engelska och matematik. Kommunen avser att i fortsättningen särskilt granska andelen behöriga i alla ämnen. Enligt kommunen sker dels en särskild "trygghetssatsning" på Nyboda skola, dels får rektorerna utbildning i vad som gäller avseende svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer dock att det är synnerligen angeläget att kommunen uppmärksammar Forellskolans och Nyboda skolas mycket låga resultat. Inspektörerna vill uppmärksamma kommunen på att det även inom särskolan, i möjligaste mån, bör ske en kunskapsuppföljning på skolnivå. Inspektörerna bedömer att kommunen bör analysera andelen elever med fullständigt slutbetyg samt andelen behöriga elever. Se vidare i respektive skolrapport.

För gymnasieskolan anges ett resultatmått i kvalitetsredovisningen för 2006; andelen ungdomar som uppnår högskolebehörighet, vilket uppnåddes.

Tabell 3. Resultatmått från nationell betygsstatistik i kommunens gymnasieskola.

	Andel elever (%) som fullföljer utbildningen med slutbetyg efter fyra år		Andel elever (%) med grundläggande behörighet till högskolan av elever med slutbetyg		Genomsnittlig betygspoäng	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Kommunens gymnasieskola	77,9	78,8	86	90,6	13,6	13,9
Riket	76,0	76,3	89,2	88,9	14,1	14,1

Källa: Skolverkets statistik

Av tabellen framgår att resultaten visar på en förbättring och att gymnasieskolan sammantaget visar på godtagbara resultat. Kunskapsresultaten varierar dock mellan de nationella programmen. De flesta programmen har genomgående lägre resultat än i riket. Högst betygspoäng år 2007 har naturvetenskapsprogrammet som ligger något under riket och estetiska programmet som ligger i nivå med rikssnittet. Barn- och fritidsprogrammet har lägst betygspoäng. En hög andel av eleverna med individuella program går inom ett år vidare till ett nationellt program. Se vidare i rapporten för Tyresö gymnasium.

Inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning är andelen studerande som avbryter sina studier något över rikssnittet. Vid C3L (Centrum för Livslångt lärande) där bl.a. den grundläggande och gymnasiala vuxenutbildningen anordnas, genomförs riktade uppföljningar om orsakerna och olika åtgärder vidtas, som t.ex. att förändra utbildningarnas innehåll. Inom svenskundervisning för invandrare (sfi) där andelen avbrott är lägre än i riket, sker en noggrann kontroll av orsakerna, och även här vidtas åtgärder. Se vidare i rapporten för vuxenutbildning.

Individanpassning och särskilt stöd

Inspektionen visar att skolorna arbetar aktivt med individualisering och individanpassad undervisning. Vidare framkommer att det finns en fungerande organisation för att identifiera och åtgärda behov av särskilt stöd. Goda exempel är Fornuddens skola, Bergfotens skola, gymnasiesärskolan samt Tyresö gymnasiums individuella program. Det är dock särskilt angeläget att skolor med låga resultat som t.ex. Nyboda skola och Forellskolan utvecklar arbetet med att individanpassa undervisningen och ge särskilt stöd. Enligt kommunen ökar antalet elever i behov av särskilt stöd i grundskolan och fler specialpedagogiska placeringar sker utanför kommunen. Inom vuxenutbildningen och sfi är stödet gott och utformat utifrån den enskildas behov och förutsättningar. Se vidare i skolrapporterna.

Kommunen har ett centralt stödteam där talpedagog, specialpedagoger och skolpsykolog ingår. Teamet arbetar förebyggande, handleder personal och genomför utredningar. Tyresö kommun har nyligen genomfört en omfattande utredning kommunens organisation avseende barn och elever i behov av särskilt stöd. Exempel på frågor som tas upp är resursfördelningen av elevstöd, särskilda undervisningsgrupper och modersmålsstöd i förskolan.

Alla elever som har svårigheter att uppnå kunskapsmålen ska enligt författningarna ges stöd. I första hand ska elever ges stöd inom klassens ram. De som är i behov av särskilt stöd kan få detta i särskilda undervisningsgrupper. I Tyresö kommun finns det för kommunen gemensamma särskilda undervisningsgrupper samt en grupp som tar emot elever från hela Stockholms län. Till och med årsskiftet 2007/08 beslutade verksamhetschef för grundskolan om placering och i förekommande fall beslut om anpassad studiegång. Vid inspektionen framkommer dock att dessa beslut inte alltid sker i enlighet med författningarnas krav. Inspektörerna bedömer därför att detta måste åtgärdas. Det sker inte heller någon regelbunden omprövning av elevens placering i en sådan särskild undervisningsgrupp, vilket inspektörerna bedömer bör ses över. Från den 1 januari 2008 beslutar förvaltningschefen om placeringar i samtliga särskilda undervisningsgrupper inom kommunen.

Bedömning och betygssättning

Kommunen har ett övergripande ansvar för betygssättningen och för att säkra att betygssättningen är likvärdig. Rektorer och lärare ansvarar för arbetet med betygssättningen följer de nationella bestämmelserna.

Kommunen initierar flera former för samverkan mellan de olika verksamheterna och skolorna. Exempel på detta är kommunens s.k. Pedagogforum för förskolan och förskoleklass samt regelbundna bedömningsdiskussioner som pågår mellan grundskolorna och gymnasieskolan. Mot bakgrund av att grundskolan och gymnasieskolan numera hör till olika nämnder samt att antalet elever med individuella program och elever i behov av särskilt stöd ökar, förutsätter inspektörerna att kommunen fortsätter detta arbete. Inom gymnasieskolan finns ett behov av att öka likvärdigheten mellan program och ämnen.

Från hösten 2007 ska alla grundskolor samt gymnasieskolan använda sig av den kommunala databasen Skolportalen där respektive lärares bedömning av elevernas kunskapsutveckling samt individuella utvecklingsplaner ska registreras inför utvecklingssamtalet. Även grundläggande och gymnasial vuxenutbildning ska till viss del använda sig av Skolportalen.

I de ämnen där nationella ämnesprov genomförs kan inspektörerna konstatera en god överensstämmelse mellan resultaten på de nationella proven och de satta betygen. Detta gäller både grundskolan och gymnasieskolan.

Normer och värden

Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över utbildningens innehåll överlag behöver förbättras. Ofta får eleverna välja mellan vissa arbetsuppgifter inom ramen för lärarens planering. När det gäller elevernas möjlighet att påverka verksamheten i stort visar inspektionen på en del brister, bland annat avseende elevernas delaktighet i framtagandet av kvalitetsredovisningar och likabehandlingsplaner, vilket måste åtgärdas.

Den bild inspektörerna fått av verksamheterna är att det till största delen är lugna och trygga skolor och att skolorna bedriver ett bra värdegrundsarbete. På några skolor behöver man förbättra sin uppföljning och utvärdering av normer och värden.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att en likabehandlingsplan upprättas i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

I arbetet med att upprätta, följa upp och se över likabehandlingsplanen ska eleverna medverka enligt förordningen (2006:1083) om barns och elever deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan. Förordningen trädde ikraft den 15 oktober 2006.

Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer, ska se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. I Tyresö kommun ligger ansvaret för likabehandlingsplanerna kvar hos respektive nämnd. Kommunen avser dock att snarast revidera respektive nämnds delegationsordning. Likabehandlingsplaner finns för alla verksamheter utom gymnasiesärskolan, svenskundervisning för invandrare och särvox. Planerna har en del brister. Exempelvis utgår inte planerna från en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Eleverna har inte heller varit delaktiga i framtagande av likabehandlingsplan. Vidare ska varje kvalitetsredovisning innehålla en uppföljning och utvärdering av respektive likabehandlingsplan, vilket genomgående saknas. Inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas.

Bedömning av styrning och kvalitetsarbete

Inspektörerna har granskat ledningen av verksamheten och kvalitetsarbetet i kommunen (inklusive kvalitetsredovisningen). Inspektionen tar här även upp tillgången till likvärdig utbildning samt materiella och personella resurser. Bedömningen av kvaliteten inom dessa områden görs utifrån skollagen, läroplanerna och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Styrning och ledning

Barn- och utbildningsnämnden i Tyresö kommun ansvarar bland annat för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, grundskolan, den obligatoriska sarskolan, gymnasiesarskolan och sarsvox. Barn- och utbildningsförvaltningen, som är den för barn- och utbildningsnämndens verksamheters gemensamma förvaltning leds av en förvaltningschef.

Före den 1 januari 2008 hade kommunen en verksamhetschef för förskolan, grundskolan inklusive förskoleklass och skolbarnsomsorg, respektive sarskolan. Förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, grundskolan och sarskolan är fördelade på 14 rektorsområden. I de flesta fall finns det även biträdande rektorer som oftast ansvarar för fritidshemmen och förskolornas verksamhet. Från den 1 januari 2008 har kommunen en ny ledningsorganisation som bland annat består av förvaltningschefen, verksamhetschef barn i behov av särskilt stöd samt verksamhetsstrateg och utvecklingsstrateg. De ansvarsområden som legat på verksamhetscheferna för förskolan och grundskolan fördelas mellan övriga funktioner inom ledningen för förvaltningen. Antalet rektorsområden är minskat till tio, samtliga rektorer ingår i ledningsgruppen. Inspektörerna bedömer att det är en tydlig ansvarsfördelning mellan den politiska nivån, förvaltning och rektorer. Rektorerna tar överlag sitt ansvar för den pedagogiska utvecklingen samt för uppföljning och utvärdering, se vidare avsnittet kunskaper, utveckling och lärande samt avsnittet nedan om kvalitetsarbete. Från hösten 2007 genomför förvaltningen särskilda kvalitetssamtal med respektive rektor utifrån bland annat kvalitetsredovisningen.

I inspektionen framkommer att grundskolerektorernas kunskap om gällande bestämmelser brister i vissa fall. Exempel på beslut som inte fattas i enlighet

med grundskoleförordningens krav är beslut om anpassad studiegång samt beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Fullföljdshänvisning saknas i sistnämnda besluten. Andra exempel där bestämmelserna i grundskoleförordningen inte följs är betygssättningen och skriftliga omdömen. Av författningarna framgår att rektorerna har eget ansvar för att skolans verksamhet följer författningarnas krav. Inspektörerna bedömer dock att kommunen bör ge rektorerna förutsättningar att hålla sig à jour med gällande lagstiftning.

Ansvar för gymnasieskolan, vuxenutbildningen och svenskundervisning för invandrare (sfi) ligger på gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden. Utvecklingsförvaltningen som leds av en förvaltningschef, består bland annat av en avdelning för vuxenutbildningen (C3L), en för Tyresö gymnasium samt en för Arbetscentrum där sfi ingår. De två rektorerna vid Tyresö gymnasium, rektorn för C3L samt övriga avdelningschefer ingår i ledningsgruppen. Ansvarfördelningen mellan huvudmannen och verksamheternas ledning är tydlig.

Rektorn för C3L är även rektor för sfi. Enligt författningarna har rektorn som pedagogisk ledare, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Vidare ansvarar rektorn för verksamheternas resultat samt har ett särskilt ansvar för bl.a. att undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer anpassas efter de studerandes skiftande behov och förutsättningar. Den enda arbetsuppgift avseende sfi som rektorn genomför är att utfärda betyg. Istället är det sfi-samordnaren som fullgör rektors uppgifter som pedagogisk ledare, beslutar om upphörande av undervisning m.m. Inspektörerna bedömer att dessa brister måste åtgärdas. Inspektörerna noterar att det inte framgår av delegationsordningen om vem som beslutar om vad beträffande sfi.

Kvalitetsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska varje förskola, fritidshem, skola och kommun upprätta kvalitetsredovisningar som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. De ska innehålla en bedömning av måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen och förslag till förbättringsåtgärder.

I alla kommuner ska det finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan som visar hur kommunens skolväsende ska gestaltas och utvecklas. Av skolplanen ska särskilt framgå de åtgärder som kommunen avser att vidta för att uppnå de nationella mål som satts upp för skolan. Tyresö kommuns skolplan gäller för åren 2003-2006, men är prolongerad till och med den 31 december 2007. Skolplanen omfattar dock inte grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt svenskundervisning för invandrare, vilket måste åtgärdas. Skolplanen har fem inriktningsmål; Kunskap, delaktighet, jämställdhet, trygghet samt valfrihet och profilering.

Inspektionen visar att kommunen bedriver ett kontinuerligt kvalitetsarbete. I samarbete med andra kommuner inom Stockholms län sker återkommande utvärderingar inom ramen för Våga visa (observationer, självvärderingar mm) vid förskolor, grundskolor och gymnasieskolan. Utöver verksamhetsbesök och föräldra- och elevenkäter har Tyresö kommun ett statistiksamarbete med övriga kommuner på Södertörn. Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet på det stora hela är bra, med undantag för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och 9. På skolnivå

visar dock inspektionen att det kvalitetsarbete som bedrivs inte i tillräcklig utsträckning finns med i respektive skolas kvalitetsredovisning, vilket bör förbättras.

Kommunens kvalitetsredovisning ska omfatta såväl kommunalt bedriven skolverksamhet som kommunalt bedriven förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. I kvalitetsredovisningen ska kommunens arbete för att säkra och förbättra måluppfyllelsen och viktiga tendenser i arbetet i de egna verksamhets- och skolformerna. Kvalitetsredovisningen ska även i sammanfattning redovisa måluppfyllelsen i förhållande till nationella mål. Ytterligare ett syfte med kvalitetsredovisningen är att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Av kommunens kvalitetsredovisning för 2006 framgår att den inte gäller samtliga verksamheter då både vuxenutbildningen och svenskundervisning för invandrare saknas, vilket måste åtgärdas. En rubrik med skolan som arbetsplats för personalen hör inte hemma i en kvalitetsredovisning som elever och föräldrar ska vara med och upprätta. Syftet med kvalitetsredovisningen är att utveckla verksamheten så att alla barn och elever får en utbildning av god kvalitet. Särskolans verksamhet är relativt ”osynlig” i kvalitetsredovisningen. Enligt kommunen kommer uppföljningen och utvärderingen av särskolan att i större utsträckning ingå i den kommande kvalitetsredovisningen för 2007. I redovisningen anges för grundskolan meritvärdet samt andelen godkända betyg i årskurs 9. Tonvikten ligger på de behörighetsgivande ämnena svenska, engelska och matematik. Med tanke på de låga resultaten i grundskolan bedömer inspektörerna, som framgår ovan, det som särskilt viktigt att kommunen systematiskt följer upp och utvärderar resultaten i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9. För gymnasieskolan del redovisas andelen elever som uppnår högskolebehörighet. Exempel på för kommunen gemensamma åtgärder för en ökad måluppfyllelse är Pedagogforum för förskolan och förskoleklass (se vidare ovan).

Kvalitetsredovisningar saknas för sfi och särsvux, vilket måste åtgärdas. Skolornas kvalitetsredovisningar har en del brister. Några omfattar exempelvis inte alla verksamheter. De flesta grundskolor fokuserar i sina kvalitetsredovisningar på ämnena svenska, engelska och matematik. Det genomsnittliga meritvärdet analyseras på aktuella skolor. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningarna måste kompletteras så att de innehåller, utöver kunskapsresultat i ämnena svenska, engelska och matematik, också fler ämnen. Eleverna är som nämnts ovan oftast inte delaktiga i framtagandet av redovisningarna.

Tillgång till likvärdig utbildning

Barn och ungdomar har god tillgång till utbildning i de olika skolformerna enligt skollagens bestämmelser, till största delen i de kommunala skolorna, men även i samverkan med andra huvudmän. På en del skolor förekommer vissa brister i fråga om t.ex. elevens val. Dessa brister finns redovisade i skolrapporterna där det anges vad som ska åtgärdas.

Tyresö gymnasium erbjuder ett stort utbud av kurser, inriktningar och gymnasieprogram. Se vidare skolrapporten för Tyresö gymnasium.

De flesta av kommunens grundskolor deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan. Enligt förordningen som reglerar försöksverksamheten ska kommunen bland annat följa upp och utvärdera utbildningens kvalitet. Inspektionen visar att det råder en del oklarheter om vilken fördelning av ämnen och timmar som gäller ute på skolorna. Exempel på

ämnena där detta har fått till följd att eleverna inte ges möjlighet att nå de nationella målen i årskurs 5 är i teknik och hem- och konsumentkunskap. Kommunen bör därför säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Några av grundskolorna har profilklasser i bl.a. idrott och musik. Vid inspektionen har framkommit att skolorna har valt olika modeller för att organisera denna undervisning. Vid en skola går eleverna i separata klasser, i en annan skola har man istället spridit de elever som valt skolans profil på ett antal klasser. Inspektörerna bedömer att kommunen bör överväga vilken modell som minst leder till en segregering av eleverna.

I kommunen finns det en skola som belastar elever eller vårdnadshavare med kostnader för att genomföra olika aktiviteter som är en del av utbildningen. Vid den aktuella skolan görs insamlingar för att finansiera lägerskolor som sker på skoltid. Kommunen måste vara observant på att utbildningen ska vara avgiftsfri och att det i grundskolan endast får förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleven. Kommunen måste se till och vid behov vidta åtgärder så att skolorna inte tar ut avgifter eller belastar elever och föräldrar med kostnader som kan strida mot skollagen.

En lokal kurs ska enligt författningarnas krav ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde som inte tillgodoses i en nationellt fastställd kursplan. Inom gymnasieskolan och den grundläggande och gymnasiala vuxenutbildningen erbjuds ett antal lokala kurser vars innehåll överensstämmer med innehållet i nationella kurser. Inspektörerna bedömer därför att detta måste åtgärdas.

Resurser

Lärartätheten i grundskolan var läsåret 2006/07 7,2 lärare per 100 elever, jämfört med rikssnittet som var 8,3. Andelen lärare med pedagogisk utbildning var 85 procent och i riket 84 procent. Kommunen avser att under år 2008 öka personaltätheten inom grundskolan, och då i första hand för de yngre eleverna. På Tyresö gymnasium var lärartätheten 7,5 lärare per 100 elever, i riket var motsvarande siffra 8,1. Gymnasieskolan har strategier för långsiktig tillgång på kompetens. Tillgången på specialpedagogisk kompetens kan dock förbättras på en del grundskolor. Inspektörerna bedömer sammantaget att kommunen bör fortsätta sina ansträngningar att förbättra tillgången på personal.

Enligt läroplanerna ska rektorn sörja för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Vidare ska kommunen enligt skollagen se till att kompetensutveckling anordnas och att det finns en planering för personalens kompetensutveckling. Inom kommunen sker satsningar på gemensam kompetensutveckling. Exempel på detta är i matematik för lärare i förskoleklass - årskurs 5 och Skolportalen. Individuell kompetensutveckling anordnas också. Både rektorernas och personalens kompetens är överlag bra. Inspektörerna bedömer att tillgången på kompetensutveckling genomgående är god.

Inspektörerna bedömer vidare att tillgången till läromedel och utrustning, inklusive datorer, är god i kommunens skolor. En del skolor har egna skolbibliotek, övriga har tillgång till de kommunala biblioteken.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anna Kjellberg

Anette Andersson

Marita Bergman

Eva Bergström

Anna Bergstedt Nordqvist

Hans-Olof Hanselid

Marie Morin

Åsa Rehnberg

Carl-Gustav Sidenqvist

Christina Sjöberg

Hampus Strömberg

Marie Wiberger Svensson

Utbildningsinspektion av förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen i Tyresö kommun

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av verksamheten	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Intervjuer har genomförts med politiker, förvaltningsledning, rektorer, personal samt vårdnadshavare. I slutet av rapporten framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Utveckling och lärande, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Även annan information om kommunen och verksamheten som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Tyresö kommun intervjuades ansvariga politiker, förvaltningspersonal och ansvarig ledning för kommunens förskolor och skolbarnsomsorg. Dessutom genomfördes intervjuer med förskollärare och fritidspedagoger från ett urval av förskolor och fritidshem samt föräldrar med barn i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorg.

Bedömningarna av förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen i Tyresö grundar sig på de intervjuer som genomförts samt dokument. Kommunen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av verksamheten

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	Antal barn
Förskoleverksamhet	2 773
Skolbarnsomsorg	2 000

Källa: Kommunens uppgifter januari 2008.

I Tyresö kommun bedrivs förskoleverksamhet i form av 23 kommunala förskolor, 19 enskilda förskolor samt fem kommunala och fem enskilda familjedaghem. I kommunen finns även en öppen förskola. Det finns få skolbarn i familjedaghem.

Skolbarnsomsorgen bedrivs i form av fritidshem som ligger i anslutning till grundskolorna samt öppen verksamhet i form av fritidsklubbar.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att det pedagogiska arbetet inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen bedrivs på ett sådant sätt att barnen generellt ges bra förutsättningar att utvecklas i enlighet med intentionerna i läroplanerna. Kommunen behöver dock säkerställa att alla verksamheter får de förutsättningar som krävs för detta arbete både i form av kompetent personal, ändamålsenliga lokaler och barngrupper med en lämplig storlek och sammansättning. Kommunen bör särskilt beakta att de barn som är behov av särskilt stöd för sin utveckling i både förskolan och fritidshemmen får detta tillgodosett.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Kommunen har inte säkerställt att alla verksamheter har upprättat likabehandlingsplaner (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Kommunen bör säkerställa att samtliga förskolor ges förutsättningar att hålla en god kvalitet och då särskilt beakta andelen barn i behov av särskilt stöd.
- Kommunen bör förbättra stödet till barn med annat modersmål än svenska att utveckla sitt eget modersmål.
- Kommunen bör förbättra arbetet med att kontinuerligt följa upp och utvärdera om storleken på barngrupperna är lämplig utifrån alla barns rätt till omsorg och en god pedagogisk verksamhet i förskolan.
- Kommunen bör förbättra tillsynen över de enskilt drivna förskolorna.
- Kommunen bör vidta åtgärder för att öka andelen personal med högskoleutbildning i både förskolan och fritidshemmet.
- Kommunen bör säkerställa att samtliga lokaler som används för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg är ändamålsenliga.

Utveckling och lärande

Förskoleverksamhet

Enligt läroplanen skall förskolans verksamhet stimulera en allsidig utveckling hos barnen. Vidare skall verksamheten främja leken, kreativiteten och ett lustfyllt lärande.

Varje förskola och förskoleavdelning har en planerad verksamhet med utgångspunkt i läroplanen. Barnens förutsättningar och behov är också styrande för hur verksamheten bedrivs. Vid flertalet förskolor använder man sig av olika former av pedagogisk dokumentation i syfte att utveckla verksamheten ytterligare. Flera förskolor lägger stor vikt vid att utforma förskolans miljö både ute och inne så att den stimulerar barnens utveckling och lärande. Inspektionen visar att det finns skillnader i hur väl varje förskola uppfyller läroplanens mål.

Enligt läroplanen för förskolan ska förskolan sträva efter att varje barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet samt sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål. Barnens språkutveckling är ett prioriterat område vid flera av förskolorna. Detta gäller dock oftast utveckling av det svenska språket och kommunen saknar strategier för hur förskolorna ska arbeta för att tillgodose behovet hos de barn som har ett annat modersmål än svenska att få utveckla modersmålet.

Barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling ska få detta tillgodosett i förskolan. Det är tydligt uttryckt i läroplanen att förskolan är till för alla barn och att verksamheten skall anpassas till alla barns olika behov. Förskolorna har bra rutiner för att identifiera barn som är i behov av särskilt stöd för sin utveckling. Det finns ett bra system för att kunna tillgodose behoven samt följa upp och utvärdera resultatet av insatserna. Exempel på stöd är handledning till personalen och utökad personaltäthet. Andelen barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling varierar stort mellan de olika förskolorna. Inspektörerna vill dock uppmärksamma kommunen på att användandet av individuella utvecklingsplaner, åtgärdsprogram eller liknande kan utgöra en risk för att insatserna riktas mot barnet istället för att som läroplanen anger fokuseras på anpassning av verksamheten till barnets behov.

I skollagen anges att barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek. Vad detta innebär är upp till varje kommun att avgöra. I en av förskolornas kvalitetsredovisningar görs en reflektion i analysen av arbetet med barn i behov av särskilt stöd kopplat just till gruppstorleken. Där konstaterar personalen att om det var färre barn i barngruppen skulle inte så många barn vara i behov av särskilt stöd. Det finns en hel del forskning på området och i Skolverkets allmänna råd (Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2005:10) om kvalitet i förskolan) finns stöd att hämta i detta arbete.

Förskolan har ett ansvar för att upprätthålla ett bra samarbete med barnens vårdnadshavare. Vårdnadshavarna ska också ges möjlighet att påverka verksamhetens planering och utvärdering. Detta görs på olika sätt vid de olika förskolorna. Dokumentation av verksamheten i form av alster från temaarbeten, fotografier med mera visas för föräldrar och används som underlag för information och även för diskussioner. Andra forum är föräldramöten och utvecklingssamtalen.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid kommunens förskolor generellt sett genomförs i enlighet med intentionerna i läroplanen. Kommunen bör dock säkerställa att samtliga förskolor ges förutsättningar att hålla en hög kvalitet och

då särskilt beakta andelen barn i behov av särskilt stöd. Kommunen bör också förbättra arbetet med att kontinuerligt följa upp och utvärdera om storleken på barngrupperna är lämplig utifrån alla barns rätt till omsorg och en god pedagogisk verksamhet i förskolan.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorgen, skall enligt skollagen komplettera skolan samt erbjuda barnen en meningsfull fritid och stöd i deras utveckling. Barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling ska få detta tillgodosett i fritidshemmet.

Inspektionen visar att fritidshemmen planerar och utvärdera sin verksamhet utifrån intentionerna att barnen ska uppleva verksamheten som meningsfull. Det förekommer olika aktiviteter utifrån barnens önskemål och behov. Fritidshemmen lägger vikt vid barnens rätt till inflytande vid planering av verksamheten. Kommunen har också under det senaste året satsat på att lyfta fram och synliggöra fritidshemmets verksamhet. När det gäller att tillgodose behoven av särskilt stöd är det ofta begränsat på grund av bristande resurser. Vilka konsekvenser detta får för barnens utveckling finns inte utrett.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i fritidshemmen i stor utsträckning uppfyller kraven i skollagen. Kommunen saknar dock en samlad bild av i vilken grad verksamheten lever upp till de nationella målen. Kommunen behöver också säkerställa att de barn som är i behov av särskilt stöd för sin utveckling får detta tillgodosett.

Normer och värden

I förskolans och fritidshemmets uppdrag ingår enligt läroplanerna att aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. I uppdraget ingår också utforma verksamheten så att barnen utvecklar sin förståelse för alla människors lika värde.

Kommunen gör ingen systematisk uppföljning och utvärdering av hur väl verksamheterna lever upp till uppdraget. Vid inspektionen framkommer dock att arbetet med uppdraget pågår. Exempel på detta är inom förskolan att personalen lägger sig vinn om att se och uppmärksamma varje barn och respektera det. Personalen är också medveten om att de är viktiga förebilder och att deras agerande har betydelse för barnens förutsättningar att utveckla öppenhet, respekt solidaritet och ansvar.

Fritidshemmen har likaså ett aktivt arbete med dessa frågor. Där handlar det bland annat om att diskutera etiska dilemman och hantera konflikter.

Varje verksamhet som omfattas av skollagen är enligt lag skyldig att upprätta en likabehandlingsplan i vilken de ska beskriva hur de har för avsikt att arbeta för att förebygga och motverka diskriminering och andra former kränkande behandling. I en särskild förordning anges även att barn och föräldrar ska delta i upprättandet och uppföljning och utvärdering av arbetet. Flera av verksamheterna i kommunen, dock inte alla, har utarbetat likabehandlingsplaner.

Arbetet med jämställdhet är av kommunen ett prioriterat område. Detta arbete har utgått från av kommunen upprättade planer ”jämställdhetsplan och mångfaldsplan” och är inte kopplat till likabehandlingsplanerna i de fall sådan upprättats. Inspektionen visar också att det pågår ett aktivt arbete i varierande utsträckning i de olika verksamheterna med dessa frågor.

Inspektörerna bedömer att det i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen finns ett aktivt arbete med att förankra de grundläggande värden som anges i läroplanerna. Kommunen måste dock tillse att samtliga verksamheter upprättar likabehandlingsplaner och att barnen deltar i detta arbete utifrån ålder och mognad. Inspektörerna vill här uppmärksamma kommunen på att även skolbarnsomsorg i öppen verksamhet omfattas av lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling.

Ledning och kvalitetsarbete

Förskolan

Förskolans verksamhet ska planeras, genomföras och utvärderas i förhållande till de uppställda målen i läroplanen.

Centralt i kommunen finns fram till årsskiftet 2007/2008 en förvaltningschef med ansvar för all verksamhet inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde samt en verksamhetschef för förskolan. Från och med januari 2008 kommer verksamhetschefens arbetsuppgifter att fördelas på en utvecklingsstrateg och en verksamhetsstrateg. Lokala ledningen av förskolorna i kommunen utgörs av rektorer. De förskolor som ingår i ett rektorsområde som även omfattar grundskola har en biträdande rektor som närmast ansvarig.

Förskolorna har arbetsplaner för sitt arbete dels för hela förskolan kallade enhetsplaner och dels för varje avdelning kallade arbetsplaner. Uppföljning och utvärdering av verksamheten sker på flera på olika sätt. Det mest förekommande är självvärdering men förskolorna ingår även i ett projekt "Våga visa" en form av kollegial observation. Kommunen genomför även regelbundet föräldraenkäter. Uppföljningen och utvärderingen av verksamheten redovisas i en kvalitetsredovisning för varje förskola.

Kvalitetsredovisningarna utgår från en gemensam mall i vilken kommunen fastställt vilka områden "inriktningsmål" som ska tas upp. Av dessa är det fyra som utgår från det nationella uppdraget; en förskola med trygghet, en förskola med delaktighet, en förskola med jämställdhet samt en förskola med kunskap. Under varje sådant område har varje enhet angivit "åtaganden" vilka kan ses som mål för den egna enheten. Åtagandena har generellt koppling till de nationella målen i läroplanen.

I kvalitetsredovisningarna gör varje förskola en bedömning av hur väl de uppfyllt sina åtaganden utifrån en av kommunen fastställd skala. Arbetet för att nå målen beskrivs och i varierande utsträckning görs även en analys av resultatet. Underlag för bedömningarna är företrädesvis självskattningar men även enkätundersökningar eller sådant som på annat sätt kommit fram från föräldrar. Sist i kvalitetsredovisningen finns en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen och förslag till förbättringsinsatser på verksamhetsnivå och kommunnivå.

I kommunens kvalitetsredovisning finns bedömningar och beskrivningar av förskolorna utifrån sammanställningar av förskolornas kvalitetsredovisningar. Utöver det redovisas resultat från de observationsrapporter som gjorts av externa observatörer samt en föräldraenkät. Här finns även förbättringsinsatser utifrån resultaten.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningarna uppfyller de krav som författningarna ställer.

Av kommunens förskolor drivs nästan hälften i enskild regi. Kommunen har tillsynsansvaret för dessa. Kommunen saknar dock rutiner för detta arbete och den tillsyn som gjorts har varit sporadisk.

Inspektörerna bedömer därför att kommunen bör förbättra tillsynen över de förskolor som drivs i enskild regi för att garantera att de barn som placeras där får omsorg och en god pedagogisk verksamhet.

Skolbarnsomsorgen

När det gäller fritidshemmets verksamhet förekommer inte planering och utvärdering av verksamheten lika systematiskt som i förskolan. Fritidshemmen gör inga egna kvalitetsredovisningar utan ingår i grundskolans. Kommunen har här påbörjat ett förbättringsarbete som lett till att i någon av de senast upprättade kvalitetsredovisningarna i grundskolan finns även en redovisning av fritidshemmets måluppfyllelse i förhållande till sitt nationella uppdrag.

Inspektörerna förutsätter att kommunen fortsätter detta utvecklingsarbete och därvid särskilt beaktar att även när målen gäller både för skolan och fritidshemmet även utvärdera fritidshemmets insatser.

Tillgång till barnomsorg

I Tyresö kommun erbjuds plats i förskolan utan oskäligt dröjsmål. Kommunen kan dock inte alltid erbjuda plats i en förskola som ligger i barnets närmiljö. Kommunen har dock en ambition om att förbättra detta. Ny förskola planeras i det område som har störst efterfrågan. När det gäller kommunens skyldighet att bedriva uppsökande verksamhet för att nå de barn som är i behov av särskilt stöd sker detta främst via kommunens öppna förskola.

Skolbarnsomsorgen anordnas i form av fritidshem för barn i förskoleklassen och årskurserna 1–3. För barn från och med årskurs 4 erbjuds plats i öppen verksamhet som ligger i anslutning till fritidsgårdar. Efter en särskild prövning kan barn få dispens att gå kvar i fritidshem efter det att de börjat årskurs 4.

Inspektörerna bedömer att kommunen erbjuder barnomsorg i den omfattning som föreskrivs. Inspektörerna vill dock uppmärksamma kommunen på att öppen verksamhet får anordnas endast för de barn som fyllt 10 år vilket inte är knutet till vilken årskurs barnet går i.

Personal

För bedrivande av förskolverksamhet och skolbarnsomsorg ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. I förarbetena till denna skrivning utgick lagstiftaren från att kommunen ska eftersträva att öka andelen personal med högskoleutbildning. Vid den tidpunkten hade cirka hälften av personalen i riket en högskoleutbildning.

Inom förskoleverksamheten är andelen personal i förskolan med högskoleutbildning, enligt Skolverkets statistik från september 2007, 38 procent jämfört med 43 procent i kommungruppen och 51 procent i riket. I fritidshemmen är andelen personal med högskoleutbildning 43 procent jämfört med 46 procent för kommungruppen och 58 procent i riket. Dessa siffror visar dock inte att det är många av dem som har pedagogisk utbildning och arbetar i fritidshemmen är förskollärare. Kommunen bör så långt det är möjligt sträva efter att anställa personal med pedagogisk högskoleutbildning inriktad mot den åldersgrupp och

den verksamhets som avses. Se vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:35) om kvalitet i fritidshem.

Inspektörerna konstaterar att andelen personal med högskoleutbildning ligger markant under riket. Kommunen uppger att man vid nyrekrytering alltid eftersträvar att få högskoleutbildad personal men att tillgången är låg. Några särskilda åtgärder har inte vidtagits.

Kommunen har ett ansvar för att se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen. Vidare har rektorn ett ansvar enligt skollagen att tillse att skolans personal får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

Förskolepersonalen har under 2007 fått kompetensutveckling via ett projekt "Kvalitet i förskolan" i samarbete med Myndigheten för skolutveckling. För 2008 planeras två dagar för all personal med fokus på läroplanen.

När det gäller personalen i fritidshem finns ingen särskilt riktad kompetensutveckling. Denna personalgrupp deltar dock ibland i den kompetensutveckling som anordnas för lärarna på skolan. Under senaste året har det bildats nätverk mellan personalen på de olika fritidshemmen för erfarenhetsutbyte.

Inspektörerna bedömer att kommunen bör förbättra insatserna för att öka andelen personal med högskoleutbildning i både förskolan och fritidshemmet. Vidare bedömer inspektörerna att kommunen anordnar kompetensutveckling i den utsträckning som författningarna anger.

Lokaler och material

En kommun ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för skolbarnsomsorg och förskoleverksamhet. Inspektionen visar att det finns variation i hur väl kommunen uppfyller det kravet. Det finns förskolor och fritidshem där lokalerna enligt personalen är i stort behov av förbättring.

Inspektörerna bedömer att kommunen bör säkerställa att samtliga lokaler som används för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg är i sådant skick att det går att bedriva en god omsorg och en god pedagogisk verksamhet.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anna Bergstedt Nordqvist

Anna Kjellberg

Utbildningsinspektion i Bergfotens skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Bergfotens skola och besökt skolan den 4 och 5 december 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, elevråd, lärare, elevhälsogrupper, resurslaget, rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Bergfotens skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	53
Grundskola	217

Källa: Skolans egna uppgifter december 2007.

Bergfotens skola ligger i ett område med blandad bebyggelse. Skolan består av en byggnad där samtliga klasser har sina klassrum. I samma byggnad finns även slöjdsalar, bibliotek, idrottssal och matsal. Personalen är organiserad i tre arbetsenheter; förskoleklasserna och årskurs 1, årskurs 2 och 3 samt årskurs 4 och 5. Årskurs 4 består av en större klass med 35 elever, övriga årskurser är paralleller och har färre elever per klass. Antalet klasser är elva. Skolan har även i uppdrag från kommunen att ta emot nyanlända elever från andra länder. Enligt skolans egna uppgifter har cirka 30 procent av eleverna invandrarbakgrund i årskurs 1–5. Av samtliga elever på skolan är 60 procent pojkar.

Skolan deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Skolans ledningsgrupp består av rektorn, biträdande rektorn för förskolan och fritidshemmet, en intendent och elevvårdssamordnare. Skolans beredningsgrupp (utvecklingsgrupp) består av ledningsgruppen och de tre arbetsenhetsledarna. Arbetsenhetsledarna ingår även i skolans resurslag som består av lärare i svenska som andraspråk, speciallärare och specialpedagog.

Till rektorns ansvarsområde hör även förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen och förskolan behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Skolan bedriver sedan några år tillbaka ett pedagogiskt utvecklingsarbete vilket innebär att lärarna utgår ifrån och sätter upp mål utifrån mål att sträva mot i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och skolbarnsomsorgen (Lpo 94). Genom att mål att sträva mot och mål att uppnå görs tydliga för eleverna blir de därmed mer delaktiga och ökad medvetenhet om det egna lärandet.

Bergfotens skola genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Resultaten i dessa ämnen har klart försämrats från 2006 till 2007. I ämnet matematik uppnår enbart 44 procent av eleverna målen och i svenska 56 procent av eleverna målet i de nationella ämnesproven. Detta trots det goda arbete som skolan bedriver i övrigt.

Skolan saknar en samlad bild av elevers kunskapsresultat i de tidigare årskurserna i samtliga ämnen och även i vilken omfattning elever når målen att uppnå i årskurs 5 i samtliga ämnen. Hur eleverna utvecklas i samtliga ämnen har därmed inte analyserats vilket kan vara avgörande för att alla elever ska ges möjlighet att nå de nationella målen i samtliga ämnen.

Skolan visar på varierande arbetssätt och eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över såväl det egna lärandet som över verksamheten i stort. Rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd och anpassning av undervisningen till

varje elevs förutsättningar och behov fungerar på ett bra sätt. Skolan har många elever i behov av särskilt stöd och vilket har ökat under de senaste åren. Det innebär att skolans specialpedagogiska resurser inte räcker till för alla elever och att alla elever i behov av särskilt stöd inte får det.

Elevernas kännedom om målen är god i några ämnen. Skolan har inom det pedagogiska utvecklingsarbetet utarbetat så kallade matriser i ett antal ämnen. Dessa utgör bedömningsunderlag och är ett stöd för eleverna i kännedom om målen.

Skolan arbetar aktivt med förebyggande åtgärder inom området normer och värden. Skolans likabehandlingsplan uppfyller dock inte alla krav som ställs på en sådan plan.

Rektorn är känd och väl förtrogen med skolans verksamhet. Däremot bör rektorns övergripande ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas. Verksamheten utvärderas regelbundet men är inte synligt i skolans kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan ger inte alla elever som behöver det särskilt stöd (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 § grundskoleförordningen).
- Eleverna ges inte möjligheter att nå de nationella målen i ämnena teknik och hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Inspektörerna bedömer att skolan bör vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat i årskurs 5.
- Skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.
- Elevernas kännedom om elevens val bör förbättras.
- Skolan måste förvissa sig om att särskilt stöd ges till alla elever som har svårigheter i skolarbetet och ges i alla ämnen.
- Skolans åtgärdsprogram bör förbättras.
- Skolan bör vidta ytterligare åtgärder för att förbättra elevernas arbetsro.
- Rektors pedagogiska ledarskap bör förbättras.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan uppnår vissa kunskapsmål. Varken läroplanens mål att uppnå eller kursplanerna för grundskolans ämnen gäller emellertid för förskoleklassen.

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till grundskola underlättas. Därför är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna.

I Bergfotens skola används sedan år 2001 de lokala bearbetningarna av de nationella kursplanerna i svenska, engelska och matematik. De är gemensamma för samtliga grundskolor i Tyresö kommun och innehåller kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5.

Personalen i förskoleklassen uppger att verksamheten i förskoleklassen är utformad som "en skola på ett lekfullt sätt på barnens egen nivå och lust". Verksamheten är enligt inspektörernas observationer utformad så att det finns utrymme för lek och skapande. Kravnivåerna i svenska och matematik samt upprättandet av individuella utvecklingsplaner bidrar dock till att fokus läggs på barnets resultat av kunskapsutveckling istället för som lagstiftaren avsett hur verksamheten bidrar till utveckling av barnets olika förmågor och förberedelse för grundskolan. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret.

I Tyresö kommun genomförs alla grundskolor tester i matematik och läsförmåga i årskurs 3. De genomförs var tredje år och senast 2006 mättes elevernas kunskaper. Resultaten på dessa tester visar att 65 procent av de elever som genomförde testet i matematik 2006 i Bergfotens skola klarade alla fyra minimigränser, vilket är något lägre än genomsnittet i kommunen (68 procent). Testet i läsförmåga år 2006 visar att sju elever (14 procent) av 49 elever inte når målet dvs. bedöms enligt kommunens egna kriterier ha stora svårigheter med läsningen.

De nationella ämnesproven i årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. I tabell 1 redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2006–2007. I Tyresö kommuns resultatbok har de nationella ämnesproven för årskurs 5 i kommunens skolor sammanställts och jämförts. Det visar att resultaten för Bergfotens skola i svenska, engelska och matematik förbättrades 2006 och visade på en högre måluppfyllelse jämfört med kommunen totalt. Resultaten har dock försämrats avsevärt år 2007, främst i ämnena matematik (44 procent) och svenska (59 procent). Enligt rektorn beror de försämrade resultaten främst på elevers bristande kunskaper i svenska.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för år 5 i Bergfotens skola Tabellen anger andelen elever i procent som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven.

	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	88	98	59
Engelska	91	96	89
Matematik	89	93	44

Källa: Skolans egna uppgifter.

Skolan saknar vid inspektionsbesöket en samlad bild av elevers kunskapsresultat och i vilken omfattning elever når målen att uppnå i årskurs 5 i samtliga ämnen. I skolans kvalitetsredovisning går inte att utläsa jämförelse av resultat över tid och utvärdering av eventuella åtgärder för att förbättra resultaten. För att bedöma om eleverna är på väg mot målen i de olika ämnena krävs att en skola utvecklar system för att följa elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Trots skolans goda arbete uppvisar skolan oroväckande låga resultat att så många elever inte når de nationella målen i svenska, engelska och matematik.

Inspektörerna bedömer sammantaget att det är ett angeläget förbättringsområde för skolan att vända den negativa resultatutvecklingen.

Klasslärarna uppger att de vet i vilken mån eleverna når målen i övriga ämnen, dock med undantag av till exempel musik (se vidare avsnittet Ledning och kvalitetsarbete). Det är nödvändigt att det finns en samlad bild av elevernas resultat på skolnivå som en grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. I läroplanen anges att rektorn har ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Rektorn håller sig uppdaterad om elevernas utveckling i riktning mot målen genom att ta del av resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5 och de olika testerna som genomförs i årskurs 3 samt via lärarna och klasskonferenser. Rektorn har däremot ingen samlad bild av hur måluppfyllelsen ser ut i samtliga ämnen i årskurs 5.

I skolans kvalitetsredovisning för år 2006/07 anges att skolans resultat varierar från år till år och att resultaten ligger strax under kommunens genomsnitt, särskilt avseende lästestet och att det lägre resultatet kan bero på andelen invandrarelever som har ett annat modersmål än svenska. Enligt skolan påverkas elevernas brister i läsförståelse också problemlösningssområdet i matematik. Enligt kvalitetsredovisningen avser skolan att genom ett mer medvetet arbetssätt höja läsförståelsen och ta fram individuella utvecklingsplaner. Rektorn uppger i samband med faktagranskningen av skolrapporten att en sammanställning av elevernas resultat görs, men att de inte redovisas i kvalitetsredovisningen 2007.

Lärarna uppger att i den individuella planeringen tillsammans med eleven följer man upp var eleven befinner sig i förhållande till målen. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5.

Innehåll och arbetssätt

Undervisningens innehåll och omfattning är av avgörande betydelse för att eleverna ska ges förutsättningar att nå målen. I kursplanerna anges syftet med de olika ämnena som mål att sträva mot. Dessa mål anger vilka kunskaper skolan ska sträva efter att eleverna utvecklar och ska ligga till grund för vilken inriktning undervisningen ska ha. I kursplanerna anges även mål att uppnå, dessa beskriver vad eleven minst ska kunna i slutet av femte respektive nionde skolåret. I det så kallade friutrymmet ska läraren använda sin yrkeskunskap och erfarenhet för att

tillsammans med eleverna tolka målen, ta ställning till vilket stoff som ska väljas ut för att konkretisera innehållet samt ta ställning till hur man ska arbeta och organisera undervisningen. Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Skolan arbetar med att synliggöra kursplanernas och läroplanens mål så att eleverna ska kunna utöva inflytande och vara delaktiga i verksamheten. Målet med arbetet är att styrdokumentet ska vara begripliga för alla parter och underlätta för både lärare och elever att planera och arbeta efter. Som stöd i detta arbete har man utarbetat s.k. matriser som visar olika nivåer i lärandet. Matriser finns för ämnena matematik, svenska, engelska, slöjd, idrott och hälsa samt för normer och värden. Enligt lärarna planerar de undervisningen alltmer utifrån mål att sträva mot än mål att uppnå. Eleverna är delaktiga i arbetet genom att de är med och planerar och får reflektera över sitt eget arbete. Elevernas egna idéer samlas in av lärarna. Som exempel får eleverna komma med idéer om ”formen för hur en bra lektion i engelska ska gå till”, ”vad är en bra text” men också vad eleven själv ska träna på. Enligt skolan är målet att eleven ska få ökat ansvar för sitt eget lärande. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att under intervjuer framkom att föräldrar dock tycker ”att det läggs för mycket ansvar på barnen” och uppger samtidigt att de är oroliga för att deras barn inte klarar av att nå målen i ämnena. De vill att läraren ska styra mer och ställa krav på eleverna. Däremot framkom detta inte från de elever som inspektörerna intervjuade. Inspektörerna vill i detta sammanhang uppmärksamma skolan på föräldrarnas synpunkter i frågan.

Skolan arbetar liksom övriga grundskolor inom kommunen, i alla ämnen utifrån fem ”kärnkompetenser”; ansvar, kommunikation, kreativitet, reflektion, samarbete. De är väl kända av intervjuade elever. Under besök i verksamheten såg inspektörerna goda exempel på hur eleverna ges möjlighet att pröva olika arbetsformer både i de tidigare och senare årskurserna. Inom årskurserna ses även stora skillnader. I några fall genomförs undervisningen utifrån tryckta läromedel och alla elever arbetar med samma sak och på samma tid. Inspektörerna bedömer utifrån vad inspektionen visar att skolans pedagogiska arbete och arbetet med och innebörden av ”kärnkompetenserna” ytterligare kan tydliggöras för föräldrarna.

På varje skola och i varje klass ska lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan ger utrymme för varierade arbetssätt och eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet. Undervisning är i huvudsak inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Minst en gång per termin ska läraren och eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

Individuella utvecklingsplaner upprättas för alla elever och ligger till grund för utvecklingssamtalen med elever och föräldrar. Föräldrar uppger att de får god skriftlig och muntlig information om vad som händer i skolan. Utvecklingssamtalen

är enligt intervjuade föräldrar, konkreta och tydliga och fokus ligger på elevens egna mål. Föräldrar uppger att de känner sig delaktiga i skolarbetet och barnets kunskapsutveckling. Även intervjuade elever tycker att utvecklingssamtalen är bra. Från och med hösten 2007 ska alla skolor i Tyresö kommun använda sig av den s.k. Skolportalen där respektive lärares bedömning inför utvecklingssamtalet samt den individuella utvecklingsplanen registreras. Föräldrar och elever har access att när de själva vill kunna ta del av denna information.

I författningarna anges att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Beslut om särskilt stöd ska fattas av rektor. Om det framkommer att en elev behöver särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid upprättandet av detta ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. Syftet med ett åtgärdsprogram är att ange med vilka metoder och medel skolan ämnar förändra undervisningen så att eleven ges förutsättningar att nå målen.

Skolan har en elevhälsogrupp som består av elevvårdssamordnare (specialpedagog), skolsköterska, skolpsykolog och rektor. Om en elev behöver särskilt stöd tillgodoses detta i första hand inom klassens ram. När läraren och arbetsenheten behöver stöd eller bedömer att de egna resurserna inte räcker till anmäler man detta till elevhälsogruppen. Elevhälsogruppen ansvarar för uppföljningen av särskilt stöd. Rektorn fattar beslut om fortsatta insatser och åtgärdsprogram upprättas. På skolan finns också ett resurslag som består av elevvårdssamordnaren, lärare i svenska som andraspråk, speciallärare, specialpedagog. Resurslaget diskuterar elever, resurser och åtgärdsprogram. Gruppen har även en handledande funktion för enskilda lärare i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Enligt rektorn har antalet elever i behov av särskilt stöd på Bergfotens skola ökat de senaste åren. För att upptäcka elever i behov av särskilt stöd har skolan utarbetat goda rutiner och ett nära samarbete sker mellan personalen och vars kompetens kompletterar varandra. Flertalet elever i Bergfotens skola som riskerar att inte nå målen i framförallt svenska, engelska och matematik ges särskilt stöd. I övriga ämnen får eleverna i regel extra hjälp eller stöd av sin lärare, företrädesvis inom klassens ram. Under inspektörernas besök i verksamheten är det ett antal elever som i små grupper och individuellt får särskilt stöd utanför klassen av lärare men även av personal från skolbarnsomsorgen. Enligt rektorn saknas dock tillräckligt med specialpedagogiska resurser för att tillgodose alla elevers behov av särskilt stöd, vilket även uttrycks av intervjuade föräldrar och lärare. Inspektörerna bedömer att rutinerna för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd och arbetet att skolans arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov fungerar på ett bra sätt. Däremot bedömer inspektörerna att skolan måste förvissa sig om att särskilt stöd ges till alla elever som har svårigheter i skolarbetet och ges i alla ämnen vid behov.

I de fall rektorn beslutat att åtgärdsprogram ska upprättas är det lärarens ansvar att göra detta i samverkan med elev och vårdnadshavare. Vid behov medverkar även specialpedagog alternativt speciallärare.

De exempel på åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av visar vilka behoven är och hur de ska tillgodoses. Däremot framgår inte när och hur utvärdering ska ske av resultatet av genomförda åtgärder. Beskrivningarna av åtgärderna kan beskrivas tydligare så att utvärderingen av skolan insatser underlättas. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra åtgärdsprogrammen så att målen både blir konkreta och

utvärderingsbara, samtidigt som de ska relateras till både läroplanens och kursplanernas mål.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att aktivt förmedla och hos eleverna förankrade normer och värden som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

I Bergfotens skola finns arbetet med normer och värden beskrivet i skolans kvalitetsredovisning, likabehandlingsplanen samt "Bergfotens plan för en trygg skolbyggnad och skolgård". Som underlag för vilka åtgärder som ska vidtas för en tryggare skola har bl.a. en egen så kallad "Huset-enkät" genomförts i slutet av vårterminen 2007 där eleverna fått svara på vilka platser i skolan och skolgården som de anser vara otrygga. Omklädningsrummen, matsalen och ett antal platser på skolgården nämns av eleverna som mest otrygga. Enkäten har följts upp i klasserna. Arbetet med normer och värden omfattar också olika aktiviteter som kompisvärdar, rastvärdar, fasta platser i matsalen. Skolan har även en "hjälpgrupp" motsvarande "antimobbingteam", klassråd samt elevråd. Enligt eleverna är det tryggt på skolan att de vid eventuella händelser alltid kan vända sig till skolans "hjälpgrupp" som eleverna väl känner till.

I det förebyggande arbetet ingår även att ge barnen insikt om allas lika värde. Värdegrundsfrågor, attityder och kränkningar diskuteras i klasserna men även i mindre flick- och pojkgrupper där eleverna har möjlighet att diskutera frågor och händelser på skolan mer utifrån ett genusperspektiv. Olika former av samarbetsövningar i mindre grupper genomförs också. Till skolans "hjälpgrupp", kan elever vända sig vid eventuella händelser. Inspektörerna bedömer att skolan generellt bedriver ett bra arbete för att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen.

Under inspektionsbesöket framkom dock från samtliga intervjuade att det är oro och oordning under lektionerna, särskilt i en klass, vilket även observeras av inspektörerna vid besök i undervisningen. Särskilt föräldrar uttrycker en stor oro för om deras barn har möjlighet att uppnå målen i ämnena på grund av den bristande arbetsron. Skolans huvuduppdrag är att ge alla elever en grund för att klara framtida studier och yrkesliv. Det handlar om kunskaper och grundläggande värden. För att klara detta måste studiemiljön präglas av ordning, trygghet och studiero. Enligt rektorn har åtgärder vidtagits, men inspektörerna bedömer det som angeläget att skolan vidtar ytterligare åtgärder mot den bristande studieron så att studiemiljön för alla elever förbättras.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att

vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning utifrån verksamhetens behov.

Inspektörerna har tagit del av skolans handlingsplan beslutad i februari 2007, som ska motsvara en likabehandlingsplan, vilket den också bör benämnas. Planen tar upp förebyggande åtgärder och åtgärder vid upptäckt av trakasserier och annan kränkande behandling och ansvarsfördelningen gällande utredning och åtgärder. Av planen framgår dock inte vilka insatser skolan kommer att vidta under kommande läsår. Elever har inte medverkat vid framtagandet. Enligt rektorn har föräldrar informerats om och fått möjlighet att diskutera innehållet under ett rektorsråd som är ett möte där föräldrar inbjuds att delta i olika frågeställningar om skolans verksamhet. Skolan har ett aktivt arbete med att förebygga och förhindra alla former av kränkande behandling vilket också gett ett gott resultat.

Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det gäller såväl målen att uppnå för eleverna som de mål som anger inriktningen på kvaliteten i undervisningen. Rektorn har således ett uttryckligt ansvar för skolans resultat. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan, ha utvecklat former för en systematisk kvalitetssäkring och han eller hon ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas i syfte att nå en ökad måluppfyllelse.

Ledningsgruppen i Bergfotens skola består av rektorn, biträdande rektorn, intendenten samt elevsamordnaren. Ledningsgruppen och tre arbetsnedsledare bildar tillsammans skolans beredningsgrupp tillika utvecklingsgrupp som planerar och leder det pågående pedagogiska utvecklingsarbetet med att konkretisera de nationella målen och hur undervisningen ska bedrivas utifrån mål att sträva mot. Organisationen är tydlig och anses som väl fungerande av personalen. Även intervjuade elever och föräldrar har god kännedom om vem som gör vad. Rektorn uppger att styrkan i organisationen är att flertalet personal på skolan arbetar tillsammans och är delaktiga vilket även bekräftas av intervjuade elever och föräldrar. Lärarna beskriver rektorn som en kunnig pedagogisk ledare som de har stöd av i sitt pedagogiska arbete. Lärarna uppger också att hon är väl förtrogen med det dagliga arbetet i skolan vilket även elever uppger för inspektörerna. Enligt intervjuade föräldrar ”rör hon sig mycket i skolan” och är ”lätt att nå”. Inspektörerna bedömer att rektorn som pedagogisk ledare aktivt verkar för skolans pedagogiska utveckling i samverkan med personalen. Däremot bör rektorns ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen förbättras. Mot bakgrund av de förbättringsområden och brister

som inspektionen visar gällande, bedömer inspektörerna att rektorns pedagogiska ledarskap bör förbättras.

Kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen. Bergfotens skolas arbetsplan benämns enhetsplan som för 2007 relaterar till nationella mål och barn- och utbildningsnämndens mål- och kvalitetsgarantier avseende verksamheten samt enhetens åtaganden. Observationer, olika enkäter och trivselintervjuer för både personal, elever och föräldrar sker årligen och som kontinuerligt som följs upp och utvärderas i skolans kvalitetsråd som tar fram förslag till förbättringsområden. Även elevrådet deltar i processen. Dessa bearbetas av skolans beredningsgrupp. I klasserna sker utvärderingar med eleverna och även med personal efter olika teman och aktiviteter. Elevrådet deltar i kvalitetsarbetet.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta.

Skolans kvalitetsredovisning saknar en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder analyser av dessa. Även uppföljning av övriga ämnen och målområden saknas. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att även resultaten i engelska samt fler ämnen som kan variera från år till år, ingår. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte innehåller alla de delar som förordningen anger. Den kan därmed inte ligga till grund för analys av skolans verksamhet som helhet och fyller inte heller den avsedda funktionen att informera om verksamhet och resultat. Inspektionen att elever inte medverkar i utarbetandet av kvalitetsredovisningen och saknar uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsredovisning inte motsvarar förordningens krav

Tillgång till likvärdig utbildning

Undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs anordnas för elever som bedöms vara i behov av detta. Det är rektorn som beslutar om svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska.

De elever i Bergfotens skola som bedöms ha behov av ämnet svenska som andraspråk får undervisning i grupp i olika omfattning. Det är enligt lärarna en stor del elever som är i behov av svenska som andraspråk. Svenska som andraspråk läses dock inte i stället för ämnet svenska och man följer inte kursplanen för svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk härmed inte anordnas i enlighet med grundskoleförordningen. Detta måste skolan åtgärda.

Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. I Tyresö är detta delegerat till rektorn. Enligt lärarna ingår elevens val som skapande verksamhet i olika teman och elever uppger att det dels kan det vara

fördjupning i svenska, matematik eller engelska och dels att ”göra klart” uppgifter i vissa ämnen. Under elevintervjuer framkommer däremot att elevens val inte är lika tydligt för eleverna i de olika årskurserna och inspektörerna bedömer att elevens val bör tydliggöras för alla elever.

I Bergfotens skola bedrivs den teoretiska delen av ämnet hem- och konsumentkunskap inom klassen av klassläraren. De praktiska momenten utförs delvis i skolans matsal och dels i hemmen genom att eleverna får i hemuppgift att utföra vissa moment. I den nationella kursplanen för ämnet står att läsa att eleverna i slutet av femte skolåret bland annat ska ”kunna laga mat och arrangera för gemenskap kring måltiden och förstå dess kulturella och sociala värde” och ”kunna samarbeta med andra vid arbete med olika uppgifter”. Inspektörerna bedömer att utformningen och genomförandet av undervisningen i hem- och konsumentkunskap är bristfällig, då praktiska moment är förlagda till elevens hem. Dessa moment genomförs inte under lärares ledning. Detta är inte i enlighet med författningarnas krav där det anges anger att det är skolan som ska ansvara för såväl planering, organisation samt genomförande av elevens utbildning. Inspektörerna bedömer att skolan måste säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i ämnet hem och konsumentkunskap i årskurs 5.

Det är den kommunala Kulturskolan i Tyresö kommun som ansvarar för musikundervisningen för eleverna i årskurs 3–5 i Bergfotens skola. Rektorn uppger att detta är ett sätt att ge eleverna en undervisning med hög kvalitet något som hon anser omöjligt då skolan saknar lärare med behörighet i ämnet. Enligt rektorn är klasslärarna ansvariga för bedömningen av elevernas resultat i förhållande till de nationella målen. Om detta sker har inspektörerna inte kunnat bedöma då skolan inte har någon systematisk uppföljning av resultaten i skolans alla ämnen.

Bergfotens skola ger inte undervisning i ämnet teknik.

Inspektörerna bedömer att eleverna inte ges förutsättningar att nå de nationella målen i ämnena musik och teknik i årskurs 5.

Personal

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

Lärarna i Bergfotens skola har utom i något enskilt fall utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. På skolan finns även tillgång på personal med specialpedagogisk kompetens.

Rektorn ansvarar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Skolan har en kompetensutvecklingsplan för hela skolan. Den omfattar det pedagogiska utvecklingsarbetet som tidigare nämnts i rapporten. Lärarna får även andra kompetensutvecklande insatser utifrån skolans behov.

Inspektörerna bedömer att skolan har lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Kompetensutvecklande insatser sker i enlighet med bestämmelserna.

Lokaler och material

Inspektörerna har granskat resurser i form av böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel samt läromedel, datorutrustningen och lokaler. Inspektörerna bedömer att de materiella resurserna ger möjligheter att genomföra en tidsenlig utbildning.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Wiberger-Svensson

Åsa Rehnberg

Utbildningsinspektion i Dalskolan

Grundskola årskurs 6–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Dalskolan och besökt skolan den 13 och 14 november. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Tyresö kommun och verksamheten i Dalskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och verksamheten i Dalskolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Dalskolan intervjuades elever, lärare, elevvårdspersonal, skolledning samt föräldrar med barn i årskurser 6–9. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Dalskolan	Antal elever
Grundskola 6–9	345

Källa: Skolans egna uppgifter november 2007.

Dalskolan ligger söder om Tyresö centrum i bostadsområdet Krusboda och är omgivet av ett skogsparti. Eleverna är fördelade på 14 klasser. I skolan finns profilklasser i matematik och naturorientering som består av 112 elever och är indelade i fyra klasser i årskurserna 6–9. Dalskolan har en organisation som bygger på tre arbetslag; årskurserna 6–8 (alfa-laget), 7–9 (beta-laget) och samundervisning/naturorientering (SN-laget) innehållande profilklasserna matematik och naturorientering samt samundervisningsklassen som är en särskild undervisningsgrupp med elever från hela kommunen.

Skolan deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Skolans ledningsgrupp består av rektorn och de tre arbetslagsledarna som ansvarar för olika skolutvecklingsuppgifter samt administrativa uppgifter på skolan.

Bedömningar

Samlad bedömning

I många avseenden fungerar Dalskolan väl och erbjuder undervisning av god kvalitet. Elevernas betygsresultat är goda och skolans rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd tillgodoses också. Skolans elever upplever att de är trygga och trivs och de tar i allmänhet bra ansvar för sina studier och kamrater. Eleverna tycker om sin skola och uppger att lärarna är bra. Skolan bedriver ett värdegrundsarbete genom att ge elever inflytande via olika råd och genom projekt som syftar till ökad måluppfyllelse i skolans värdegrundsarbete. Det finns dock områden som bör utvecklas. Likabehandlingsplanen uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan och elevernas medverkan i arbetet med upprättandet av denna sakna.

Elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen bör stärkas liksom deras kännedom om målen för utbildningen. Även kvalitetsredovisningen och kvalitetsarbetet bör förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans åtgärdsprogram motsvarar inte förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Bedömning och betygssättning i vissa ämnen sker inte i enlighet med bestämmelserna (7 kap. 6 § grundskoleförordningen).

- Skriftliga omdömen för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock, uppfyller inte förordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen utfärdas för elever i årskurs 8 i strid med förordningen (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolans kvalitetsredovisning saknar uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav på elevers delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra elevers och föräldrars kännedom om målen i samtliga ämnen för utbildningen.
- Skolan bör förbättra undervisningen så att alla elever ges möjlighet att utveckla nyfikenhet och lust att lära.
- Skolan bör förbättra de individuella utvecklingsplanerna så att det tydligt framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen i läroplan och kursplaner.
- Skolan bör i ökad utsträckning rekrytera lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.
- Rektorn bör tydliggöra att det är lärarna som ska ansvara för såväl planering och genomförande av utbildningen i skolans samundervisningsgrupp.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Elever och föräldrar i Dalskolan uppger att de får information om vilka mål som finns i skolans olika ämnen, men att informationen varierar i olika ämnen. I samtal och intervjuer framkommer att många elever inte är helt säkra på om de fått mål respektive betygskriterier presenterade för sig och de kan inte heller redogöra för några mål. Inspektörerna bedömer att Dalskolan bör förbättra elever och föräldrar kännedom om målen i samtliga ämnen för utbildningen.

I läroplanen anges att skolan ska sträva mot att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Lektionsbesök och under samtal med elever och lärare visar att eleverna i Dalskolans matematik och NO- klasserna arbetar engagerat och aktivt och de visar tydligt att de tycker att skolarbetet är roligt. I andra klasser ser det annorlunda ut och i vissa klasser och under vissa lektioner visar elever på ointresse för undervisningen. Många elever som inspektörerna talat med, tycker

att skolan är enförmig och att den sällan bjuder utmaningar eller uppgifter som engagerar. Inspektörerna vill framhålla att det är viktigt att den pedagogiska verksamheten i skolan utvecklas efter läroplanens intentioner och att hänsyn tas till elevernas olika vägar att nå målen. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra undervisningen så att alla elever ges möjlighet utveckla nyfikenhet och lust att lära.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Skolan genomför de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 9. Eleverna i Dalskolan har under flera år nått goda resultat.

Tabell 1. Sammanställning av betygsresultaten för år 9 i Dalskolan jämfört med samtliga skolor i Tyresö kommun samt riket år 2005, 2006 och 2007 enligt Skolverkets uppföljningsstatistik.

	Dalskolan			Tyresö kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	79,7	78,3	79,2	73,6	76,4	73,7	75,5	76	75,9
Andel (%) behöriga till gymnasieskolans nationella program	94,6	95,2	98,7	90,7	94,2	91,5	89,2	89,5	88,8
Meritvärde ¹	205,7	215,7	217,6	206,4	212,8	201,9	206,3	206,9	207,2

Tabellen visar att Dalskolans betygsresultat sjönk år 2006 för att därefter stiga till år 2007. Samtliga värden ligger över kommunen i övrigt och även över riksnittet. Enligt skolans egen analys av det förbättrade resultatet 2007 är att ”det var färre elever med ofullständiga betyg och fler som saknar betyg i något eller några ämnen” som avslutade grundskolan. Skolans profilklasser i matematik/no har också varit en bidragande orsak till det förbättrade resultatet. Andelen elever som får betyg i skolans samtliga ämnen är högre i Dalskolan jämfört med i både kommunen och riket. Avsaknaden av ett betyg i ett ämne är ofta i moderna språk. Enligt rektorn har skolan under de senaste två åren varit mycket restriktiv med språkvalsbyte ”dvs. de elever som klarar målen i svenska och engelska får inte byta till språkvalet svensk/engelska bara för att de inte orkar läsa ett modernt språk”. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på vad som anges i grundskoleförordningen om språkvalet. Om en elev och elevens vårdnadshavare så önskar ska eleven istället för språkval kunna ha ytterligare undervisning i bl.a. svenska eller engelska.

Överensstämmelsen år 2007 mellan de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik och betygsresultaten i elevernas slutbetyg i årskurs 9 i detta ämne är god. Inspektörerna bedömer att skolan överlag når goda betygsresultat.

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevens sammanlagda poäng divideras med det antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

Vid tidpunkten för inspektionens besök vet dock inte rektorn om meritvärdet förändras eller hur stor andel av eleverna som nådde målen i alla ämnen år 2007. Enligt rektorn deltar hon i måldiskussioner i arbetslagen till viss grad men kan förbättras. Lärarna uppger att de har uppgifter på hur deras mentorselever klarade sig och i stort klasserna inom det egna arbetslaget. Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9. Detta måste skolan åtgärda.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. I samband med utvecklingssamtalet ska en individuell utvecklingsplan upprättas. Den ska innehålla framåtsyftande insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Den ska även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit ska bli tydligare för elev och vårdnadshavare.

De individuella utvecklingsplaner som används i Dalskolan är under bearbetning. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner och kan konstatera att när det gäller elevens utveckling i olika ämnen förekommer i huvudsak insatser såsom ”ta mer ansvar för, träna hemma, öka arbetstempot”. Vilka insatser skolan avser att vidta är inte lika tydliga. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra de individuella utvecklingsplanerna så att det tydligt framgår vilka insatser som skolan ska göra för att eleven ska ges möjlighet att nå målen i läroplan och kursplaner.

Se vidare Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2006:10).

I författningarna anges att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Beslut om särskilt stöd ska fattas av rektor. Om det framkommer att en elev behöver särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds och att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid upprättandet av ett åtgärdsprogram ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. Syftet med ett åtgärdsprogram är att ange med vilka metoder och medel skolan ämnar förändra undervisningen så att eleven ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Inspektionen visar att åtgärdsprogrammen i vissa avseende måste förtydligas, då en del är formulerade som ett uppdrag till eleven. I dessa åtgärdsprogram saknas bland annat en utredning och analys av elevens behov utifrån ett helhetsperspektiv samt en redogörelse för hur skolan ska arbeta för att tillgodose elevens behov. Inspektörerna bedömer att skolans åtgärdsprogram inte motsvarar författningarnas krav, vilket måste åtgärdas.

Eleverna ges möjlighet till stöd i olika former på skolan. Det sker främst inom klassens ram men även individuell i mindre grupp under särskilda studietimmar. Enligt skolan får alla elever stöd som är i behov av det men intervjuade föräldrar uppger att skolan bör uppmärksamma elevers behov av stöd i ett tidigare skede än vad som görs nu. Elevstödgruppen är däremot av annan uppfattning och uppger för inspektörerna att de får snabbt signaler från lärarna om när en elev är i behov av särskilda stödåtgärder. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på syftet med den individuella utvecklingsplanen och de brister som

inspektörerna bedömer att den uppvisar vid inspektionen. Föräldrarnas synpunkter bör även uppmärksammas.

Specialpedagogiskt stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får stödet istället ges i en särskild undervisningsgrupp. I Dalskolan finns en särskild undervisningsgrupp, så kallad samundervisningsklass, för kommunövergripande antagning för elever i årskurs 6–9 med elever för långsam inläring. Styrelsen ska efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i en särskild undervisningsgrupp. Styrelsens beslut att en elev ska undervisas i särskild undervisningsgrupp får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd (SFS 1997:599). Vid inspektionen framkom dock att fullföljdshänvisning saknas i samtliga beslut, se bedömning i kommunrapporten.

I skolans samundervisningsgrupp finns två lärare som har utbildning avsedd för den undervisning de bedriver och två assistenter med fritidspedagogutbildning respektive dramapedagogutbildning. Vid inspektionsbesöket bedrivs undervisning i fyra mindre grupper varav assistenterna i viss utsträckning håller i undervisningen i de olika grupperna vid behov. Samtliga elever i samundervisningsgruppen ingår i olika klasser och årskurser på skolan och har undervisning tillsammans med övriga elever i bl.a. hem- och konsumentkunskap, slöjd och idrott. Enligt rektorn ansvarar dock lärarna för såväl planering av undervisningen och för bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Enligt skollagen är kommunen skyldig att för undervisningen använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Inspektörernas bedömer att det är viktigt att rektorn tydliggör ansvarsfördelningen mellan lärare och assistenter dvs. att det är lärarna som ska ansvara för såväl planering och genomförande av utbildningen i skolans samundervisningsgrupp.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får rektorn efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om en anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. Styrelsen ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning inom skolan. I Dalskolans samundervisningsklass finns elever för vilka anpassning av timplanen sker. Beslut om anpassade studiegång måste fattas av rektor men beslut saknas för några av eleverna som har en anpassad studiegång vilket skolan måste åtgärda.

Bedömning och betygssättning

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska.

Vid betygssättningen ska all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen utnyttjas och en allsidig bedömning av dessa kunskaper ska göras. Skolan ska också använda de betygsssteg som finns angivna i grundskoleförordningen. För att garantera elevernas rättssäkerhet ska det även upprättas en betygskatalog.

Lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling genom olika uppgifter, prov och redovisningar. Det sker både muntligt och skriftligt. Även konferenser genomförs där lärarna diskuterar betygen gemensamt inför betygssättningen i sina egna men även mellan arbetslagen. Intervjuade elever och föräldrar uppger

dock att vissa lärare väljer att inte ge betyget Mycket väl godkänt (MVG) förrän vid vårterminsbetyget i årskurs 8 och 9. Enligt elevers utsagor ”håller lärare nere betyget så att man har något att kämpa för”. I vissa ämnen exempelvis matematik och samhällsorienterande ämnen finns enligt eleverna inte ”MVG frågor med på proven” och eleverna kan då inte erhålla det högsta betyget på provet. Lärarna och rektorn uppger att alla betyg är möjliga att erhålla i årskurs 8 och 9. Då det finns olika uppfattningar om bedömning och betygssättning vill inspektörerna uppmana skolan att tydliggöra för elever och föräldrar vilka bestämmelser och kriterier som gäller vid bedömning och betygssättning i årskurs 8 och 9.

Av bestämmelserna angående betygssättning framgår även att för de elever som inte nått målen för godkänt i ett ämne i slutet av det nionde skolåret ska skolan utfärda ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet. Av omdömet kan också framgå vilka stödåtgärder som vidtagits. Inspektörerna har granskat ett urval skriftliga omdömen som skolan efter inspektionsbesöket skickat in till Skolverket. De skriftliga omdömena är utfärdade för elever i årskurs 8 dvs. inte i årskurs 9. Inspektörerna bedömer att skolan inte utfärdar skriftliga omdömen i enlighet med grundskoleförordningen vilket skolan måste åtgärda.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Inspektionen visar att Dalskolans elever ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet i stort, främst genom klassråd och elevråd samt ”lagråd”. Lagrådet innebär att eleverna bjuds till samarbete med lärare inom arbetslagen. Eleverna är även representerade i matråd. Råden hålls regelbundet och eleverna i elevrådet rapporterar att skolan lyssnar på deras önskemål, bland annat vad gäller ombyggnation av datasalen. Inspektörerna uppfattar också att rådsverksamheten tas på allvar av eleverna och att de är måna om det inflytande de därigenom får. Inspektörerna bedömer att eleverna i Dalskolan ges goda möjligheter till inflytande över skolans verksamhet som helhet och att de därigenom får kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. De allra flesta lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag. Enligt lärarna ökas elevinflytandet allteftersom. Det bekräftas även av intervjuade elever. Inspektörerna bedömer att eleverna ges möjlighet till inflytande i det egna lärandet.

I inspektionen framkommer att skolan bedriver ett värdegrundsarbete av god kvalitet. Vid lektionsbesök och i samtal och intervjuer uppfattar inspektörerna att frågor som rör till exempel alla människors lika värde och värdet av att respektera gemensamma beslut ges utrymme i undervisningen. De elever som inspektörerna möter visar överlag stort förtroende för de vuxnas vilja och förmåga att ta itu med kränkningar och bråk.

På skolan använder man sig av ett flertal metoder i det förebyggande värdegrundsarbete exempelvis genom i arbetet med livskunskap och dramaövningar. Även elevernas trivsel i skolan utvärderas genom årliga enkäter. Elever och föräldrar uppger i intervjuer att de upplever skolan som lugn och trygg vilket även inspektörerna kan bekräfta. Skolans personal uppger att kränkningar och bråk utgör sällsynta undantag i den dagliga samvaron. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan når goda resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel för eleverna.

Med anledning av Barn- och elevombudets beslut (dnr 55-2007:2340) om kränkande behandling förutsätter dock inspektörerna att skolans rektor med personal ytterligare intensifierar sitt arbete och fortsätter att diskutera normer och värden.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att det upprättas en likabehandlingsplan. I planen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år och ingå som en del i kvalitetsredovisningen. (Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS: 2007:7). Dalskolans likabehandlingsplan saknar flera av ovanstående aspekter. I planen kan inte skolans specifika förutsättningar urskiljas. Av planen framgår inte heller hur förutsättningarna har analyserats och tagits tillvara när det gäller utformandet av planen. Även ur andra aspekter, bl.a. mot bakgrund av att åtgärder som avses påbörjas och genomföras under året saknas, uppfyller inte planen lagens krav. Eleverna har heller inte deltagit i framtagandet av planen vilket är ett krav enligt särskild förordning.

Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas och har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn vid Dalskolan har pedagogisk utbildning och lång erfarenhet som skolledare i skolan. Denna har även genomfört den statliga rektorsutbildningen. Rektorn uppger att hon har ett bra stöd av rektorsgruppen och av sin enhetschef. De tre arbetslagsledarna och rektorn bildar skolans ledningsgrupp som tillsammans planerar och initierar skolans utveckling och verksamhet.

Enligt författningarna ska rektor fatta beslut om särskilt stöd. I inspektionen framkommer att beslut om anpassad studiegång saknas och att skriftlig omdömen inte utfärdas enligt författningarna. Sammantaget bedömer inspektörerna att detta måste åtgärdas och att rektorns insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten bör förbättras.

Kvalitetsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den

kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta. En skolas kvalitetsarbete sker på olika nivåer – allt ifrån den enskilde eleven till den skolövergripande nivån. Genom att följa den enskilde elevens kunskapsutveckling kan läraren avgöra vilka insatser som behövs för att den enskilde eleven ska utvecklas så långt som möjligt inom ramen för kursplaner och läroplan.

Dalskolans kvalitetsredovisning avseende läsåret 2006/07 följer en för kommunen gemensam mall. En större utvärdering görs vid skolan i slutet av läsåret, då en bedömning av resultaten samt åtgärder för utveckling görs, varpå mål för verksamheten på arbetslagsnivå formuleras. Dalskolans kvalitetsredovisning innehåller en utvärdering av de mål som anges i Tyresö kommuns skolplan. Någon analys av dessa resultat i kvalitetsredovisning föreligger inte. Kunskapsresultaten redovisas i stället i den s.k. Resultatbok för Tyresö kommun som är ett separat och gemensamt dokument för hela kommunen. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Förutom att lärarna rapporterar in resultaten i skolans olika ämnen känner de sig inte delaktiga i framtagandet av kvalitetsredovisningen. Inspektionen visar att elever inte medverkar i utarbetandet av kvalitetsredovisningen och saknar uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsredovisning inte motsvarar förordningens krav.

Se vidare i Skolverkets Allmänna råd om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. (SKOLFS 2006:18).

Tillgång till likvärdig utbildning

Dalskolan erbjuder utbildning i enlighet med författningarnas krav.

Personal

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, och personal för studie- och yrkesorientering ska ha utbildning för sådan verksamhet. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder. Inspektionen visar att lärarna vid Dalskolan har pedagogisk utbildning, däremot undervisar ett antal lärare i ämnen och i årskurser som de inte har utbildning för. Vidare saknar den personal som arbetar med specialpedagogiska insatser sådan utbildning. För närvarande vidareutbildas en lärare i specialpedagogik.

Lärarna uppger att olika kompetensutvecklingsinsatser har genomförts de senaste åren både gemensamma för alla lärare och individinriktade.

Inspektörerna bedömer att Dalskolan i ökad utsträckning bör organisera verksamheten så att lärarna har utbildning som motsvarar den undervisning de ska bedriva. Detta bör skolan förbättra.

Lokaler och material

Inspektörerna har bedömt att tillgången på resurser ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning utan att lämna ytterligare kommentarer i denna rapport.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anette Andersson

Marie Wiberg-Svensson

Utbildningsinspektion i Forellskolan

Grundskola årskurs 6–9

Grundsärskola årskurs 6–10

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Forellskolan och besökt skolan den 15 och den 18 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades skolledning, lärare, elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Forellskolan	Antal elever
Grundskola	493
Obligatorisk särskola	19

Källa: Skolans egna uppgifter januari 2008.

Vid Forellskolan finns grundskola årskurs 6–9 och grundsärskola årskurs 6–10. Skolan är organiserad i fyra arbetslag. De två särskoleklasserna ingår i det ena arbetslaget. Sedan hösten 2007 har skolan en fotbollsprofil som inledningsvis finns i årskurs 6 men som även kommer att omfatta de övriga årskurserna. Dessa elever är fördelade på samtliga klasser. Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer.

Vid skolan finns även en särskild undervisningsgrupp som tar emot elever från hela kommunen.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att undervisningen vid Forellskolan övergripande är av godtagbar kvalitet. Skolan har ett väl utarbetat system för att identifiera och tillgodosätta elevernas behov av stöd. Kunskapsresultaten har dock försämrats och skolan bör därför analysera dessa resultat samt säkerställa elevernas behov av särskilt stöd. Elevernas kännedom om målen bör förbättras liksom deras inflytande över utbildningen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör ingen systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, 2 kap. 2 § särskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans lika-behandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Språkvalet erbjuds inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 17-18 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Kunskapsresultaten bör förbättras.
- Skolans analys av skillnader mellan pojkars och flickors betygsresultat bör förbättras ytterligare.
- Elevernas och föräldrarnas kännedom om målen bör förbättras.
- Undervisningen behöver utvecklas och förbättras till sitt innehåll.

- Skolan bör säkerställa elevernas behov av särskilt stöd.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras till sitt innehåll.
- Skolans arbete för att säkerställa en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning bör förbättras både i grundskolan och i särskolan.
- Elevernas inflytande över utbildningens innehåll och verksamheten i stort bör förbättras.
- Rektorns ansvar för den pedagogiska utvecklingen bör förbättras, särskilt avseende särskolan.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I läroplanen och kursplanerna för grundskolan ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 9 i svenska, engelska och matematik är de senaste åren visar på en viss nedgång. På kommunnivå sammanställs resultaten på de nationella ämnesproven samt betygsresultaten i Tyresö kommuns Resultatbok. Enligt skolledningen följer man elevernas resultat via klasskonferenserna. Lärarna uppger att de vet hur eleverna klarade sig på gruppnivå i den klass de undervisade i eller var mentor för. Genomgång och uppföljning av betygsresultaten och de nationella ämnesproven i årskurs 9 genomförs årligen i arbetslagen och ämnesgrupperna.

Skolan gör dock inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen på skolenivå. Även i särskolan saknas en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling.

I skolans kvalitetsredovisning för 2006/07 anges bl.a. att andelen elever som inte uppnått målen i årskurs 9 har ökat under senare år. Meritvärdet för 2007 är avsevärt lägre än 2006. Enligt nationell statistik för 2007 har också andelen elever som nått målen i alla ämnen sjunkit markant jämfört med 2006. Detta gäller flera ämnen, men särskilt de naturorienterande ämnena (no), historia, samhällskunskap och idrott och hälsa.

Enligt skolan kan resultaten bl.a. förklaras med att skolan har ett relativt stort antal elever i behov av särskilt stöd. Ett exempel på ökat pedagogiskt stöd är att stärka undervisningen i svenska som andraspråk och halvklasser i no-ämnena.

Inspektörerna bedömer sammantaget att kunskapsresultaten bör förbättras. En viss analys sker på skolan avseende skillnader mellan pojkars och flickors betygsresultat som dock bör förbättras ytterligare.

Tabell 1. Sammanställning av betygsresultat för år 9 i Forellskolan jämfört med samtliga skolor i Tyresö kommun samt riket år 2005, 2006 och 2007 enligt Skolverkets uppföljningsstatistik.

	Forellskolan			Tyresö kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	66,1	71,8	66,4	73,6	76,4	73,7	75,5	76	76,1
Andel (%) behöriga till gymnasieskolans nationella program	85,2	90,4	92,2	90,7	94,2	91,5	89,2	89,5	89,1
Meritvärde ¹	191,9	201,7	180,3	206,4	212,8	201,9	206,3	206,9	207,3

Källa: Skolverkets statistik

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer, vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Både vid intervjuer med personal, elevenkäten och i skolans arbetsplan, som benämns enhetsplan, anges att eleverna känner till kunskapsmålen och betygskriterierna. Vid inspektionstillfället framkom dock att eleverna och föräldrarnas kännedom om målen för utbildningen skiftade. Inspektörerna bedömer därför att elevernas och föräldrarnas kännedom om målen bör förbättras.

Forellskolan har små klasser med cirka 22-23 elever i varje klass. Under läsåret förekommer regelbundet ”lagveckor”, då det ordinarie schemat bryts. Varje arbetslag organiserar istället undervisning i form av fördjupningar, kurser och repetition av ”basämnena”. För att säkra likvärdigheten mellan arbetslagen har gemensamma riktlinjer för dessa veckor tagits fram. Vid inspektionstillfället såg inspektörerna exempel både på bra lektioner, men även mer enahanda undervisning. Inspektörerna bedömer därför att undervisningen behöver utvecklas och förbättras.

De elever i årskurs 6 som valt skolans fotbollsprofil är fördelade på samtliga klasser, vilket både elever och lärare upplever som positivt, ”det blir inga elitklasser”.

I timplanen för grundsärskolan nämns ämnena naturlära och samhällslära vilka inte längre finns. Det rätta ska vara samhällsorienterande respektive naturorienterande ämne.

På varje skola och i varje klass ska lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov. För grundskolans del sker ämnesmöten varje månad inom skolan. Inom Tyresö kommun har man tagit fram för kommunen gemensamma bearbetningar av kursplanerna, s.k. kravnivåer,

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med det antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

i svenska (förskoleklass – årskurs 9), i matematik (förskoleklass- årskurs 5) samt i engelska (årskurs 1-9). Inom Forellskolan finns även lokala bearbetningar även i övriga ämnen. Motsvarande arbete sker inte inom sarskolan (se vidare nedan).

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt att kritiskt granska. På Forellskolan är detta formulerat i skolans nyligen framtagna s.k. Värdegrundsdokument där det bl.a. anges hur skolan ska arbeta med strävansmålen. Inspektörerna bedömer att skolan bedriver ett bra arbete med strävansmålen.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskapsutveckling främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Under "lagveckorna" finns det s.k. återhämtningstid då eleverna ges möjlighet att såväl fördjupa sig i olika ämnen som att få stöd. Nivågruppering i svenska, matematik och engelska anordnas när så är lämpligt.

Inspektörerna bedömer att Forellskolan har ett väl utarbetat system för att identifiera och tillgodose elevers behov av särskilt stöd. För att kartlägga elevernas behov av stöd genomförs t.ex. screening, tester och diagnoser i svenska och matematik. Även vid regelbundna elevärendemöten i arbetslagen identifieras elevers stödbehov. Åtgärdsprogrammen som upprättas vid behov, bör förbättras till sitt innehåll. De intervjuade lärarna uppgav att det inte finns tillräckligt med specialpedagogiskt stöd. De intervjuade eleverna menade också att det kan vara svårt att få stöd i vissa ämnen som t.ex. idrott och hälsa och hem- och konsumentkunskap.

Som en förklaring till att kunskapsresultaten sjunker trots skolans ansträngningar, anges att det finns många oroliga elever och att det är fler elever i årskurs 6 som inte nått målen årskurs 5. I skolans arbetsplan anges att "utvecklingen har gått, och går fortfarande i rask takt, mot ett alltmer resurskrävande elevunderlag för skolan, vilket också märks allt tydligare i den markanta ökningen av elever med särskilda behov". I arbetsplanen för skolan och i arbetslagens arbetsplaner framgår olika åtgärder för att förbättra stödet till eleverna. Ett generellt exempel som gäller samtliga elever är att skolan har små klasser och att man satsar extra på det svenska språket och läsutveckling.

Sammantaget bedömer därför inspektörerna att skolan bör säkerställa elevernas behov av särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

I grundskoleförordningen finns bestämmelser om bland annat skyldigheten att genomföra utvecklingssamtal och att sätta betyg i årskurs 8 och 9 utifrån de nationella målen och betygskriterierna. Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Minst en gång per termin ska läraren och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informatio-

nen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

På Forellskolan finns olika system för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling som exempelvis portfolio, "tankeboken" och loggboken. Eleverna samlar också sina arbeten ämnesvis i svenska och de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena. Från hösten 2007 ska alla skolor i kommunen använda sig av den s.k. Skolportalen, där respektive lärares bedömning av elevens kunskapsutveckling ska registreras inför utvecklingssamtalet liksom individuella utvecklingsplaner.

Vid betygssättning ska all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen utnyttjas och en allsidig bedömning av dessa kunskaper ska göras. Lärarna diskuterar bedömning och betygssättning, både med andra skolor och inom arbetslagen och ämnesgrupper. Forellskolan har en regelbunden avstämning med Nyboda skola om resultaten från proven för att skapa samsyn. Särskolans lärare har dock inte några motsvarande diskussioner med andra skolor.

Enligt de intervjuade eleverna och föräldrarna finns det exempel på hur betyg sätts mer utifrån elevens beteende än ett allsidigt underlag.

Inspektörerna bedömer därför sammantaget att arbetet för att säkerställa en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning bör förbättras både i grundskolan och i särskolan.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Vid Forellskolan finns flera möjligheter för eleverna att påverka verksamheten i stort genom klassråd, lagråd, elevråd och skolråd. Trots dessa möjligheter menar eleverna att inget händer. Det finns dock goda exempel som att man i ett lagråd beslutat om provplaneringen. Enligt den intervjuade personalen fungerar oftast elevlagråden bättre än det stora skolövergripande elevrådet. Särskolans elever ingår i elevrådet och har eget klassråd. I kvalitetsredovisningen anges elevinflytande som ett utvecklingsområde och i arbetsplanen framgår olika åtgärder för att förbättra detta. Elevernas inflytande över det egna lärande visar på skillnader mellan ämne och lärare. Inspektörerna bedömer därför att elevinflytandet över såväl utbildningens innehåll som verksamheten i stort bör förbättras.

Enligt skollagen ska utbildningen i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Vidare ska verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar på skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde.

Eleverna i grundskolans årskurs 6 inleder läsåret med en "lagvecka" tillsammans för att lära känna varandra. Dessa elever bjuds även in till särskolans klasser. Inom elevens val har grundskolans och särskolans elever de praktiskt-estetiska ämnen gemensamt. Skolan har tagit fram ett gemensamt s.k. Värdegrundsdokument som även innehåller skolans gemensamma ordningsregler. Ett stående inslag under lagveckorna är bl.a. att arbeta med jämställdhet. I den för kommunen gemen-

samma enkäten för elever i årskurs 8 framgår bl.a. att de vuxna aktivt motverkar att någon behandlas illa, vilket bekräftas av samtliga intervjuade elever. Eleverna efterlyser dock mer arbetsro i klassrummet. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan bedriver ett bra värdegrundsarbete, men förutsätter att skolan säkerställer alla elevers rätt till en lugn arbetsmiljö.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Skolans likabehandlingsplan har utgått från en aktuell kartläggning. Eleverna och föräldrarna är delaktiga i upprättandet av planen via elevråd och skolråd. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer varav den ena bl.a. ansvarar för kvalitetsarbetet, organisation och den dagliga verksamheten och den andra för elevvårdsarbetet. Rektorn som har det övergripande ansvaret, är sedan den 1 januari 2007 även rektor för Nyboda skola. Från årsskiftet 2007/08 bildar skolorna en gemensam enhetsledning där rektorn och samtliga biträdande rektorer ingår. Då kommer även personalansvaret på Forellskolan att delas upp mellan rektorn och den ena biträdande rektorn.

Rektorn uppger att arbetslagen har ett stort mått av självstyrelse och han ofta styr ”genom” arbetslagsledarna. Ett exempel på hur rektorn styr och leder verksamheten är de gemensamma riktlinjer som finns om hur lagveckorna ska organiseras. Enligt de intervjuade lärarna hinner inte rektorn göra lektionsbesök eller delta i arbetslagsmöten. De poängterar dock att denne vid t.ex. akuta elevvårdsärenden alltid är tillgänglig. Vid inspektionstillfället har personalen tagit fram förslag på hur skolan kan utvecklas. Särskolans lärare menar att rektorn ger stöd när det behövs men att de till stor del sköter sig själva. Mot bakgrund av de brist- och förbättringsområden som beskrivs i rapporten, som t.ex. språkvalet, bör rektorn förbättra det pedagogiska ledarskapet, särskilt avseende särskolan.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Skolans arbetsplan för 2006-2008, benämnd enhetsplan, utgår från såväl nationella mål som mål i skolplanen och är utgångspunkt för respektive arbetslags arbetsplan. Skolans två särskoleklasser har en egen arbetsplan för 2007/08. Exempel på kvalitetsarbete är skolans egen elevenkät "Hur bra är vår skola" samt uppföljningar och utvärderingar inom arbetslagen. Det saknas en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i på skolnivå (se bedömning under avsnittet kunskaper). Sammantaget bedömer dock inspektörerna att skolan bedriver ett bra kvalitetsarbete med koppling till de nationella målen.

Varje skola ska årligen upprätta en kvalitetsredovisning där skolan ska redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta.

Skolans kvalitetsredovisning för 2006/07 följer den struktur som är gemensam inom kommunen och som i enlighet med förordningens krav innehåller en bedömning av måluppfyllelse, analys och förslag till åtgärder. Den innehåller dock inte samtliga verksamheter, då det står ytterst lite om särskolans verksamhet. Detta måste åtgärdas. I redovisningen beskrivs bl.a. hur skolan ska öka andelen elever med godkända betyg i årskurs 9. Det är dock främst ämnena svenska och matematik som redovisas och analyseras. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid skolan erbjuds överlag utbildning i enlighet med författningarna.

Enligt grundskoleförordningen ska en elev om eleven och elevens vårdnadshavare så önskar istället för språkval kunna ha ytterligare undervisning i bl.a. svenska eller engelska. Vid inspektionen framkom dock att eleverna vid Forellskolan ges möjlighet att som alternativ till språkval endast kan välja engelska, vilket inspektörerna bedömer måste åtgärdas.

Resurser

Inspektörerna bedömer att skolan har god tillgång på personal med utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Rektorn avser att satsa på att öka den specialpedagogiska kompetensen inom arbetslagen.

Särskolan "köper" undervisning i bild, musik, slöjd och idrott och hälsa av grundskolan.

Kompetensutveckling genomförs utifrån såväl skolans som individuella behov. Gemensam kompetensutveckling har varit Skolportalen, utbildning för arbetslagsledarna och föreläsningar om elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att resurserna ges möjligheter till en tidsenlig utbildning.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anna Kjellberg
Marie Wiberg-Svensson

Utbildningsinspektion i Fornuddens skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Fornuddens skola och besökt skolan den 6 och 7 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, elevråd, lärare, elevvårdsteam, rektorn samt föräldrar med barn i samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Fornuddens skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	56
Grundskola	218

Källa: Skolans egna uppgifter november 2007.

Fornuddens skola ligger i ett område med äldre villabebyggelse. Skolan består av tre byggnader med klassrum, slöjdsalar och bibliotek. Förskoleklassen har en egen paviljong. I anslutning till skolan ligger skolans idrottshall och matsal. Personalen är organiserad i tre arbetslag; Förskoleklass och årskurs 3, årskurs 1 och 4 samt årskurs 2 och 5. Antalet klasser är sex och eleverna är organiserade i åldershomogena klasser. Fornuddens skola har valt profilen litteratur, kultur och estetiska ämnen.

Skolan deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Skolans ledning består av rektorn och biträdande rektorn som ansvarar för förskolan och skolbarnsomsorgen. Till ledningsgruppen hör de tre arbetslagsledarna.

Till rektorns ansvarsområde hör även förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen och förskolan behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Fornuddens skola upplevs som lugn och trygg för såväl elever och personal. Det råder en god arbetsro i skolan.

Skolan bedriver sedan några år tillbaka ett pedagogiskt utvecklingsarbete vilket innebär att lärarna utgår ifrån och sätter upp mål utifrån mål att sträva mot i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94). Genom att målen att uppnå görs tydliga för eleverna blir de därmed mer delaktiga och ökad medvetenhet om det egna lärandet. I arbetet är eleverna delaktiga i planeringen av exempelvis de teman som genomförs. Tillgången till lärare med olika kompetenser, elevers delaktighet, arbetet med elevernas läsutveckling samt en väl utvecklad organisering av stöd och särskilt stöd bidrar, enligt inspektörerna till de goda kunskapsresultaten i ämnena svenska, matematik och engelska i årskurs 5. Däremot måste skolan följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att skolan bedriver en undervisning som är av god kvalitet som huvudsakligen ligger i linje med läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot.

Skolan bedriver ett målinriktat arbete för att förebygga diskriminering och annan kränkande behandling men enligt inspektörernas bedömning ska eleverna än mer involveras i det förebyggande arbetet och vara delaktiga vid upprättandet av skolans likabehandlingsplan.

Rektorn är väl förtrogen med verksamheten och tar ett samlat ansvar för skolans utveckling. Däremot visar inspektionen att rektorn inte i alla avseenden

har en samlad bild över skolans resultat avseende elevernas kunskaper i samtliga ämnen samt över det samlade resultatet av normer och värden.

Skolan har ett tydligt kvalitetsarbete som dock inte alltid är synliggjort i skolans kvalitetsredovisning. Denna kan förbättras så att kvalitetsarbetet tydliggörs.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolans kvalitetsredovisning saknar uppföljning och utvärdering av lika-behandlingsplanen (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevers val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).
- Elever medverkar inte i utarbetandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera skillnaderna i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar.
- Skolans åtgärdsprogram bör förbättras.
- Elevernas kännedom om målen i samtliga ämnen bör förbättras.
- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att skolans kvalitetsarbete tydligare synliggörs.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Fornuddens skola används lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, matematik och engelska. De lokala bearbetningarna är gemensamma för samtliga grundskolor i Tyresö kommun och innehåller kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5. I förskoleklassen finns kravnivåer i ämnena svenska och matematik. Enligt skolans egen målsättning för förskoleklassen ska ”eleven kunna” uppnå ett antal mål i svenska, matematik och idrott. Arbets-sättet är temainriktat dvs. flera ämnesområden går in i varandra.

Utbildningen i förskoleklassen ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Den ska ligga till grund för fortsatt skolgång. Förskoleklassen omfattas inte av målen att uppnå som finns angivna i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) eller grundskolans kursplaner. Det är i första hand inte barnens kunskaper som ska mätas utan det är målen att sträva mot och därmed om verksamheten stimulerar barnens utveckling som ska utvärderas. Det är viktigt att förskolans pedagogik utgår från lek, skapande, omsorg och

barnets eget utforskande och att året skiljer sig från åren i grundskolan, se bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Fornuddens skola har även lokalt utarbetade kriterier för alla årskurser och ämnen.

För att bedöma om eleverna är på väg mot målen i de olika ämnena krävs att en skola utvecklar system för att följa elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

I Tyresö kommun genomför alla grundskolor tester i matematik och läsförmåga i årskurs 3. De genomförs vart tredje år och senast 2006 mättes elevernas kunskaper. Resultaten på dessa tester visar att 70 procent av de elever som genomförde testet 2006 i Fornuddens skola klarade alla fyra minimigränser vilket är bättre än genomsnittet i kommunen (68%). Likaså visar testet i läsförmåga år 2006 en högre måluppfyllelse (82%) än genomsnittet i kommunen (75 %).

Tabell 1. Nationella ämnesprov för år 5 i Fornuddens skola. Tabellen anger andelen elever i procent som enligt skolans bedömning uppnått målen i proven.

	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	88	84	98
Engelska	90	91	96
Matematik	80	89	90

Källa: Skolans egna uppgifter

Andelen elever som når målen i de nationella ämnesproven har ökat i samtliga ämnen från år 2005 till 2007. Enligt skolan beror de förbättrade resultaten på att eleverna är delaktiga i sin planering och att det i varje ämne finns tydliga mål att sträva mot och mål att uppnå. De elever som inte klarar tester och de nationella proven får extra stöd av speciallärare och klasslärare. Personalen har genomgått kompetensutveckling i bl.a. att sätta upp mål utifrån strävansmålen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94). Enligt skolans kvalitetsredovisning för år 2006/07 bidrar det timplanelösa arbetssättet till flexibilitet i skolarbetet och ett utökat inflytande och elevansvar. Elevernas tillgång till lärare med olika kompetenser, projekt, temaarbete och arbetet med elevernas läsutveckling är enligt skolan bidragande orsaker till de goda resultaten i ämnena svenska, matematik och engelska i årskurs 5.

Huruvida eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten vare sig på grupp- eller skolnivå. Klasslärarna uppger att de vet i vilken mån eleverna når målen i övriga ämnen, dock med undantag av till exempel musik. I samband med faktagranskningen av skolrapporten uppger rektorn att i övriga ämnen sker alltid utvärderingar av resultat och analyser tillsammans med eleverna efter ett tema eller ämnesområde (se vidare avsnittet Ledning och kvalitetsarbete). Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Elever i Fornuddens skola har en god kännedom om målen i svenska, matematik och engelska. I viss mån även i musik, idrott och hälsa samt slöjd. Att det finns nationella mål i ämnen som kemi, biologi eller teknik samt hem- och konsumentkunskap med flera är vare sig elever eller föräldrar i skolan medvetna om. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.

Både läroplan och nationella kursplaner ska ligga till grund för planeringen av undervisningen. I kursplanerna anges syftet med de olika ämnena som mål att sträva mot. Dessa mål anger vilka kunskaper skolan ska sträva efter att eleverna utvecklar och ska ligga till grund för vilken inriktning undervisningen ska ha. I kursplanerna anges mål att uppnå, dessa beskriver vad eleven minst ska kunna i slutet av femte respektive nionde skolåret. I det så kallade friutrymmet ska läraren använda sin yrkeskunskap och erfarenhet för att tillsammans med eleverna tolka målen, ta ställning till vilket stoff som ska väljas ut för att konkretisera innehållet samt ta ställning till hur man arbetar och organisera undervisningen.

Skolan har i sin kvalitetsredovisning för år 2006/07 utvärderat ett antal mål att sträva mot. I samtal och under besök i förskoleklassen och lektionsbesök i årskurserna 1–5 ser inspektörerna exempel på elever som arbetar självständig och tillsammans med andra i mindre eller större grupper. Rektorn uppger att skolan arbetar liksom övriga grundskolor inom kommunen, i alla ämnen utifrån fem s.k. ”kärnkompetenser”; ansvar, kommunikation, kreativitet, reflektion, samarbete. Inspektörerna ser exempel på genomförda och pågående temaarbeten kallade ”Storylines” där samtliga ämnen men vissa ämnen har en mer framträdande roll. Arbetssätt och de fem kärnkompetenserna är väl kända av intervjuade elever. Skolan beskriver ytterligare egna mål som de arbetar mot: Lära, Eleven, Kunskapsöka, Ansvar. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Minst en gång per termin ska läraren och eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

Individuella utvecklingsplaner upprättas för alla elever och ligger till grund för utvecklingssamtalen med elever och föräldrar. Föräldrar och elever uppger att de får god skriftlig och muntlig information om vad som händer i skolan, om sitt barn och känner att de därmed blir delaktiga i skolarbetet och barnets kunskapsutveckling. Från och med hösten 2007 ska alla skolor i kommunen använda sig av den s.k. Skolportalen där respektive lärares bedömning inför utvecklingssamtalet samt den individuella utvecklingsplanen registreras. Föräldrar och elever har access att när de själva vill kunna ta del av denna information.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. I Fornuddens skola är undervisningen organiserad så att elever i behov av stöd kan få det såväl individuellt som i grupp. Specialpedagogerna är organiserade utifrån årskurs 1–3 och 4–5 men arbetar i klasserna på olika sätt. Årskurs 4 och 5 arbetar nivåindelad i tre grupper utifrån elevernas kunskapsnivå i matematik

och svenska. Grupperna är inte fasta utan att eleverna kan byta grupp utifrån individuellt behov. Årskurs 1–3 är inte nivågrupperade men har sina egna specialpedagoger som arbetar med eleverna individuellt eller i grupp. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov fungerar på ett bra sätt.

Om det framkommer att en elev behöver särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid upprättandet av detta ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta.

Syftet med ett åtgärdsprogram är att ange med vilka metoder och medel skolan ämnar förändra undervisningen så att eleven ges förutsättningar att nå målen. Inspektörerna har tagit del av ett antal av skolan upprättade åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra åtgärdsprogrammen så att målen både blir konkreta och utvärderingsbara, samtidigt som de ska relateras till både läroplanens och kursplanernas mål. Konkretiseringar kan även behöva göras om hur föräldrar kan hjälpa och stödja sitt barn vid t.ex. läxläsning.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

I Fornuddens skola finns arbetet med normer och värden beskrivet i skolans kvalitetsgarantier. Detta arbete omfattar flera olika aktiviteter som fadder- verksamhet, värderingsövningar, antimobbningsteam, ”rastkompisar”, matråd, klass- och elevråd m.m. Elevrådsrepresentanterna har genomgått en elevråds- utbildning som rektorn planerat och genomfört. Elever uppger att de olika råden är aktiva vilket även personal och föräldrar intygar. Intervjuade elever upplever skolan som trygg och de uppger att om något inträffar på skolan agerar personalen omgående. En gång per läsår genomför kommunen en enkät ställd till elever och föräldrar. Resultatet visar att elever och föräldrar är nöjda med skolans arbete gällande normer och värden. Inspektörerna bedömer att eleverna har möjlighet till inflytande över sin skolmiljö och att skolan bedriver ett bra arbete med att skapa en trygg skolmiljö fri från diskriminering och kränkningar.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande

behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Inspektörerna har tagit del av skolans likabehandlingsplan. Den tar upp om lika typer av kränkningar och diskriminering samt åtgärder om kränkningar inträffar på skolan. Planen saknar dock en kartläggning av vilka insatser som är aktuella utifrån skolans behov under nuvarande läsår och ansvarsfördelningen mellan rektor eller någon annan med motsvarande ledningsfunktion och personal. I skolans kvalitetsredovisning utvärderas inte likabehandlingsplanen. I likabehandlingsplanen står att den ska följas upp och utvärderas i samband med varje läsårsavslutning men inte hur och med vilka. Intervjuade elever och föräldrar känner inte till likabehandlingsplanen och har heller inte deltagit i framtagandet av planen vilket är ett krav enligt en särskild förordning. I samband med faktagranskningen av skolrapporten uppger rektorn att hon informerat om likabehandlingsplanen i "Fornuddsrapporten" som är rektorns brev till hemmen samt informerat elevrådet. Elever ska vara delaktiga i upprättandet av likabehandlingsplanen.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Ledningsgruppen i Fornuddens skola består av rektorn, biträdande rektor och tre arbetslagsledare som har möte en gång per vecka. En gång per månad för ledningsgruppen pedagogiska diskussioner tillsammans med samtliga lärare. Arbetsfördelningen inom ledningsgruppen är tydlig och känd av all personal. Rektorn, som är utbildad lågstadielärare och speciallärare, har lång erfarenhet som skolledare och är väl förtrogen med skolans arbete och gällande skolförfattningar och har också genomfört rektorsutbildningen. Rektorn beskrivs av lärarna som kunnig och som en god pedagogisk ledare som driver arbetet med att arbeta med läroplanen utifrån strävansmålen och skolans pedagogiska idéer. Personalen känner att de har stöd av rektorn i sitt pedagogiska arbete. Inspektörerna bedömer att rektorn som pedagogisk ledare aktivt verkar för att utbildningen i skolan utvecklas.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Fornuddens skolas arbetsplan för 2007 relaterar till nationella målen och till barn- och utbildningsnämndens

mål och kvalitetsgarantier avseende verksamheten samt skolans åtaganden. Uppföljning och utvärdering av skolans arbete sker årligen och kontinuerligt i form av enkäter och trivselintervjuer för både personal, elever och föräldrar. Även utvärderingsdagar genomförs för all personal. Inom projektet "Våga visa"¹ har skolobservationer av Fornuddens skola genomförts under 2006. Resultat av prov och tester exempelvis i matematik och svenska i årskurs 3 samt nationella ämnesprov i årskurs 5 har genomförts och sammanställts i kvalitetsredovisningen. Varje vår utvärderar personalen enhetsplanens mål, ledningsgruppen sammanställer förslagen till förbättringsåtgärder som sedan återfinns i nästa års enhetsplan. Sammantaget bedömer inspektörerna skolans kvalitetsarbete som gott.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Intervjuade elever och föräldrar saknar dock kännedom om skolans kvalitetsredovisning och inspektionen visar att elever inte medverkar i utarbetandet av kvalitetsredovisningen, vilket måste åtgärdas. Inspektörerna bedömer härmed att skolan inte uppfyller förordningens krav på elevers delaktighet vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen. Informationen om kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen bör tydliggöras för föräldrar och elever.

Rektorn uppger i samband med faktagranskningen av skolrapporten att föräldrar har fått ta del av kvalitetsredovisningen på föräldraföreningens möte och genom "Fornudds-rapporten" som skickas till hemmen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid skolan erbjuds utbildning i enlighet med författningarna.

Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. I Tyresö är detta delegerat till rektorn. I Fornuddens skola har eleverna inte elevens val. Enligt rektorn togs det bort i och med att försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan inleddes i kommunen. Inspektörerna bedömer att skolan inte lever upp till förordningens krav gällande elevens val.

Resurser

Skolan har god tillgång till personal av olika kategorier och lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Skolan har strategier för långsiktig tillgång till och kompetens hos personalen. Kompetensutvecklingsplan finns och fortbildning sker gemensamt för alla på

¹ Våga visa är ett samarbete mellan sju kommuner inom utbildningsområdet. Det innehåller fyra delområden; självvärdering, observationer, kundundersökningar, tester och prov.

skolan, i arbetslagen eller individuellt. I övrigt finns tillgång till personal för elevhälsa och specialpedagogik.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Wiberger-Svensson

Anette Andersson

Utbildningsinspektion i Fårdala skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Fårdala skola och besökt skolan den 23 och 24 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, personal, rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Fårdala skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	33
Grundskola	165

Källa: Skolans egna uppgifter november 2007.

Fårdala skola byggdes i slutet av 60-talet. Eleverna är organiserade i åldershomogena så kallade storklasser om 30 till 50 elever i varje klass. Till varje sådan storklass är en, ibland två, lärare samt en förskollärare, barnskötare eller fritidsledare knuten. Storklassen delas in i mindre grupper beroende på undervisningssituationen. Personalen är organiserad i sex arbetslag, ett till varje årskurs.

Skolan ingår i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

I rektorns ansvarområde ingår även förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Enligt inspektörernas bedömning ger undervisningen i Fårdala skola eleverna goda möjligheter att nå de nationella målen för utbildningen. Eleverna tränas, utifrån ålder och mognad, att ta ansvar för sitt eget lärande och planera veckans arbete samt ställa upp mål för sin inläring. Dessa mål är dock i huvudsak koncentrerade till ämnena svenska, engelska och matematik. Elevernas kännedom om kunskapsmålen i dessa ämnen är i allmänhet god. Emellertid har eleverna generellt begränsad kännedom om kunskapsmålen i skolans övriga ämnen. Vidare har föräldrarna i regel liten kännedom om kunskapsmålen i respektive ämne. Enligt inspektörerna kan detta medföra svårigheter för eleverna att utveckla sin förmåga att själva bedöma sina resultat. Föräldrarna kan också få svårigheter att följa och relatera elevernas kunskapsutveckling till de nationella målen för utbildningen.

Inspektionen visar att en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat inte sker i samtliga ämnen. Detta måste skolan åtgärda.

Skolan har generellt en fungerande arbetsgång för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Kartläggningar och observationer görs av alla elever på ett systematiskt vis. Enligt skolans egna uppgifter har alla elever i behov av särskilt stöd åtgärdsprogram och särskilt stöd ges, vid behov, i skolans alla ämnen.

Inspektionen visar att Fårdala skola arbetar aktivt med värdegrundsfrågor i alla klasser i skolan. Eleverna i skolan visar hänsyn mot varandra. Lektionerna präglas av arbetsro och elevaktivitet. Skolan har en likabehandlingsplan som dock inte helt uppfyller författningarnas krav.

Enligt inspektörernas bedömning har skolan ett gott kvalitetsarbete som dock inte inom alla områden är synligt i skolans kvalitetsredovisning. Den behöver förbättras, framförallt avseende resultatredovisningen samt sambandet mål och resultat.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Beslut om anpassad studiegång saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör klargöra de nationella målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.
- Skolan bör förbättra uppföljningen av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.
- Skolan bör förbättra informationen kring elevens val så att elever och föräldrar är medvetna om att skolans profil utgör undervisning i elevens val.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Fårdala skola används lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller så kallade kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål.

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till grundskola underlättas. Därför är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Eleverna i Fårdala skola genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförståelse i årskurs 3. Resultaten på dessa tester har stadigt legat på en hög nivå fram till och med år 2006. Enligt rektorn försämrades resultaten år 2007 och en diskussion startades i skolan. Några åtgärder som skolan vidtar innevarande läsår

är att kontrollera elevernas läsförmåga oftare i de lägre årskurserna, att använda tiden för eget arbete mer restriktivt och att lärarna resonerar kring hur varje elev klarar att sätta egna mål och arbeta mer självständigt i de lägre årskurserna. Eleverna i den elevgrupp där de svagare resultaten presterades, kommer även att följas med fler tester i både matematik och läsförmåga för att säkerställa att de når de nationella målen i årskurs 5.

Skolan genomför de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Enligt skolans statistik har så gott som alla elever nått målen i dessa ämnen till och med år 2006. Resultaten försämrades marginellt år 2007 i svenska och engelska. Även detta har lett till diskussioner i skolan och åtgärder har vidtagits.

Om eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten vare sig på klass- eller skolnivå. För att en skola ska kunna ge alla elever möjlighet att nå de nationella målen är det av vikt att skolan skaffar sig en helhetsbild av skolans resultat. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Inspektionen visar att eleverna känner till kunskapsmålen i svenska, engelska, matematik, idrott och hälsa, musik och slöjd. Elevernas kännedom om kunskapsmålen i skolans övriga ämnen är begränsad. Även föräldrarna har en bristande kännedom om kunskapsmålen. Inspektörerna bedömer att skolan bör klargöra de nationella målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska. Inspektörerna ser vid sitt besök flera exempel på hur undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla ovanstående förmågor. Skolan arbetar med ett antal så kallade kärnkompetenser; kommunikation, ansvar, reflektion, samarbete och kreativitet. Eleverna reflekterar minst en gång per vecka över sin egen inlärningsituation och i intervjuer framkommer att dessa begrepp är kända och centrala för eleverna. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. I Fårdala skola sker utvärdering av lärandet med hjälp av olika prov, inlämningsuppgifter och andra redovisningar av kunskaperna. Elever och föräldrar uppger att de får information om hur det går i skolarbetet, men som tidigare nämnts är inte målen för utbildningen tydligt klargjorda för föräldrar och elever. Inspektörerna bedömer att skolorna genomför utvärdering och bedömning enligt författningarna och informerar elever och föräldrar.

Skolan har generellt en fungerande arbetsgång för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Bland annat finns ett systematiserat arbete för att göra så kallade elevobservationer. Specialpedagogen observerar klassen en lektion och därefter träffas klasslärare och specialpedagog för att diskutera hur undervisningen kan individanpassas eller förändras på annat sätt för att vara ett stöd till alla elever även de i behov av särskilt stöd.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om en anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. I Fårdala skola saknas sådana beslut och detta är inte förenligt med författningarna.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Eleverna i Fårdala skola deltar i organ som klassråd och elevråd men har inte inflytande över övergripande skoldokument som är av vikt för en skolans utveckling, som till exempel utarbetandet av likabehandlingsplan. I samtal uppger eleverna att de har stort inflytande över sin situation i skolan genom att de, efter ålder och mognad, planerar sin egen vecka, sätter upp mål för veckan och utvärderar dessa mål.

Skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågor. Elever, föräldrar och personal upplever att det råder en god stämning i skolan. Lektionerna präglas av arbetsro och ett aktivt elevarbete. Någon uppföljning av arbetet görs dock inte och inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra uppföljningen av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och kränkande behandling (SFS 2006:67) råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att en likabehandlingsplan upprättas i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år.

Fårdala skola har en likabehandlingsplan. I planen kan dock inte Fårdala skolas specifika förutsättningar urskiljas. Det går heller inte att i planen se hur förutsättningarna har analyserats och tagits tillvara när det gäller utformandet av planen. Vilka åtgärder som avses påbörjas och genomföras under året saknas också. Skolans alla verksamheter är inte synliga i planen och den utvärderas inte i skolans kvalitetsredovisning. Eleverna ges inte möjlighet att medverka vid framtagandet av likabehandlingsplanen. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7). Ingen bedömning görs i

skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rätt till utbildning. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn i Fårdala skola har arbetat i skolan i drygt ett år och har några års erfarenhet som skolledare och påbörjar den statliga rektorsutbildningen i januari 2008. Inspektionen visar att rektorn är känd av elever och föräldrar samt förtrogen med verksamheten. Rektorn beskrivs av lärarna som lyhörd, kunnig och en ledare som skapar struktur i skolan. Rektorn beskriver kontakten med huvudmannen som god och lyfter särskilt fram det nätverk för rektorer i skolor med förskoleklass – årskurs 5 som finns i kommunen. Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn aktivt verkar för att utbildningen i skolan utvecklas.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen. I Fårdala skola bedrivs kvalitetsarbetet främst genom systematiserade utvärderingar. Dessa utvärderingar ligger till grund för skolans lokala arbetsplan, som tar upp hur skolan ska arbeta för att nå de nationella målen. Personalens utvärderingar tar sin utgångspunkt i skolans sociala klimat, arbetslagets funktion, förhållningssätt i undervisningen och övriga skolsituationer. Elevernas utvärderingar rör frågor om trivsel, vad som är bra i skolan och vad som kan göras bättre, dock saknas frågor om diskriminering eller trakasserier. Resultat från kommungemensamma enkäter till föräldrar och elever ligger även de till grund för skolans lokala arbetsplan. Som tidigare nämnts saknar skolan dock en systematisk uppföljning av resultaten i skolans alla ämnen och inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att även kunskapsresultaten i skolans alla ämnen bör ingå i ett gott kvalitetsarbete. I övrigt bedömer inspektörerna skolans kvalitetsarbete som gott.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta. Se vidare Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

Kvalitetsredovisningen i Fårdala skola innehåller delvis en redogörelse för i vilken utsträckning skolan har nått de nationella målen. Inom området kunskaper saknas till exempel resultat från de nationella proven liksom en redogörelse för resultaten i skolans samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. I vissa fall saknas en analys av insatserna liksom åtgärder för utveckling. Fritidshem-

mets verksamhet och resultat syns inte alls i kvalitetsredovisningen. Inspektionen visar att det kvalitetsarbete som bedrivs i skolan inte får genomslag i skolans kvalitetsredovisning. Eleverna har inte medverkat vid utarbetandet. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte omfattar alla verksamheter som finns i skolan. Elever ges inte möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Skolans likabehandlingsplan följs inte upp och utvärderas i kvalitetsredovisningen. Detta måste skolan åtgärda.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid Fårdala skola erbjuds överlag utbildning i enlighet med författningarna förutom elevens val. Elevens val ska enligt författningarna ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. Fårdala skola har profilen idrott och hälsa. Tiden för elevens val har lagts på detta ämne. Eleverna väljer sitt elevens val när de väljer skolan. Detta är elever och föräldrar inte alltid medvetna om. Inom profilämnet får sedan eleverna ett allsidigt urval med aktiviteter inom idrott, både teoretiska och praktiska samt inom området hälsa. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen kring elevens val så att elever och föräldrar är medvetna om att skolans profil utgör undervisning elevens val.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Enligt inspektörernas bedömning är detta fallet med i stort sett samtliga lärare i Fårdala skola.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Morin

Hans-Olof Hanselid

Utbildningsinspektion i Hanvikens skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolan den 13 och 14 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, lärare, rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Hanvikens skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	58
Grundskola	311

Källa: Skolans egna uppgifter november 2007.

Hanvikens skola byggdes i mitten av 1960-talet och har genomgått flera omfattande om- och tillbyggnader, den senaste under 2006. På skolan finns gymnastiksal, lokaler för slöjd, matsal och ett nytt bibliotek. Eleverna får sin undervisning i hem- och konsumentkunskap på Kumla skola. Personalen är organiserad i sex åldershomogena arbetslag vilket även gäller eleverna. Fritidshemmet har samma organisation. Personalen på fritidshemmet ingår i skolans arbetslag.

Skolan ingår i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

I rektors ansvarsområde ingår förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Enligt inspektörernas bedömning ger undervisningen i Hanvikens skola eleverna goda möjligheter att nå de nationella målen i årskurs 5 i svenska matematik och engelska. Skolan analyserade resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska och såg då att resultatet i matematik under några år sjönk. Som en konsekvens av detta genomgick personalen kompetensutveckling i "praktisk matematik", vilket förbättrade resultaten år 2007. Inspektionen visar dock att skolan inte har en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen, även om lärarna har den kunskapen på individnivå. Detta måste skolan åtgärda.

Eleverna har, i takt med stigande ålder en mycket god kännedom om målen i de flesta av skolans ämnen. Rektorn driver målmedvetet arbetet med att lärarna ska ha god kännedom om de lagar och förordningar som styr skolan. I det omfattande arbete som sker i Tyresö kommun med att utforma den så kallade skolportalen för utvecklingssamtal och individuell utvecklingsplan (IUP), lägger Hanvikens skola stor vikt vid att läroplanens och kursplanernas mål ska vara levande i all undervisning. Inspektionen visar att undervisningen planeras och genomförs i stor omfattning utifrån läroplanens strävansmål.

Skolans arbete med att ge elever i behov av särskilt stöd bedrivs systematiskt, dels genom att identifiera de elever som är i behov av särskilt stöd, dels utvärdera och analysera om de stödinsatser som ges når avsett resultat. Åtgärdsprogram av god kvalitet upprättas för samtliga elever som har behov av det.

Inspektionen visar att Hanvikens skola bedriver ett aktivt arbete med värdegrundsfrågor. Eleverna uppger att de trivs bra på skolan, vilket även kommunens enkät för elever i årskurserna 2 och 5 visar. Samma goda resultat visar skolans egna trivselenkäter som alla elever besvarar två gånger varje år. Eleverna visar hänsyn mot varandra. För att skapa sammanhållning och för att lära känna eleverna utifrån andra sidor än i skolan anordnas lägerskola i årskurs 5.

För deltagande måste eleverna dock betala en inte ringa avgift, vilket inte är förenligt med skollagen.

De flesta lektioner präglas av arbetsro. Inspektionen visar att under flera arbetspass, framför allt i de högre årskurserna var eleverna kreativa och aktiva. Inspektionen visar dock att beroende av den lärare som eleven har anpassas undervisning och arbetssätt till elevernas ålder och mognad. Samma förhållande gäller huruvida eleverna får inflytande över sin utbildning eller ej.

Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte helt lagens krav.

Enligt inspektörernas bedömning bedrivs ett gott kvalitetsarbete som dock inte alltid syns i kvalitetsredovisningen. Denna kan förbättras så att kvalitetsarbetet synliggörs samt en tydligare bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats.

Inspektionen visar att rektorn och biträdande rektorn är väl kända av elever och föräldrar. Ansvarsfördelningen mellan dem är tydlig. Rektorn är väl förtrogen med verksamheten. Däremot visar inspektionen att rektorn inte i alla avseenden har en samlad bild över skolans resultat avseende elevernas kunskaper i samtliga ämnen samt över det samlade resultatet av normer och värden.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningens krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Utbildningen är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av resultatet av arbetet med normer och värden.
- Skolan bör förbättra arbetet med elevernas inflytande så att alla elever, oavsett lärare, blir delaktiga och får inflytande över sin utbildning.
- Skolan bör bättre synliggöra kvalitetsarbetet i sin kvalitetsredovisning.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Hanvikens skola används lokala bearbetningar av de nationella målen. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller så kallade kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 9. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer. I läroplanen för

det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret.

Eleverna i Hanvikens skola genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförmåga i årskurs 3. Resultaten ligger på en hög nivå på de nationella ämnesproven i både svenska, matematik och engelska. Då skolans analys år 2006 visade att resultatet i matematik blev något sämre, anordnades kompetensutveckling i ”praktisk matematik”, vilket resulterade i att resultatet förbättrades år 2007 då 94 procent av eleverna nådde kursplanens mål i matematik. I svenska uppnådde 93 procent av eleverna kursplanens mål och 96 procent i engelska. Resultaten på de nationella proven går igenom och analyseras i en gemensam konferens där rektorn och alla lärare deltar. I tvärgrupper diskuteras sedan de förbättringsområden som definieras. Skolan har även vidtagit åtgärder för att förstärka elevernas läsförmåga genom att handleda varje elev i valet av ”tystläsningsbok”, då eleverna tidigare valde för lätta eller för svåra böcker. Skolans nya bibliotek är en stor tillgång i detta arbete. Resultaten på de kommungemensamma testerna ligger också på en stadigt hög nivå.

På skolnivå, utöver resultaten från de nationella ämnesproven och de kommungemensamma proven, saknas dock en sammanställning över hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Rektorn uppger dock att hon, genom de regelbundna klasskonferenser som hålls, får en god bild av elevernas kunskapsutveckling. Lärarna uppger att de har en god bild av elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen på individ- och klassnivå. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Inspektionen visar att eleverna i Hanvikens skola har en mycket god kännedom om kunskapsmålen i kursplanernas ämnen. Även de yngre eleverna kan beskriva vad de ska lära sig i såväl bild, idrott och hälsa som svenska, matematik och geografi. Föräldrar uppger även att de får en god bild av detta. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna kännedom om målen i samtliga ämnen är mycket gott.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska och utvärdera sitt eget lärande. Lärarna uppger att de ständigt arbetar med läroplanens strävansmål, vilket inspektörerna ser prov på vid lektionsbesöken. Eleverna reflekterar minst en gång per vecka över sin egen inläringsituation och i intervjuer och klassrumsbesök framkommer att dessa begrepp är kända och viktiga för eleverna. Lärarna uppger att det är viktigt att de har kunskap om olika lärstilar så att de kan ge eleverna en ”verktygslåda” att plocka fram för att kunna använda den inlärningsstil som passar dem i olika ämnen. Rektorn uppger att hon driver det pedagogiska arbetet så att alla

lärare i sin planering av undervisningen beaktar läroplanens strävansmål. Detta arbete har, enligt rektorn gett ett gott resultat, vilket även inspektionen visar. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning är väl inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Hanvikens skola har organiserat klasserna årskursvis. Skolans lärare och fritidspedagoger samarbetar för att kunna ge eleverna det stöd de behöver. Eleverna delas vid vissa lektioner in i flexibla undervisningsgrupper utifrån de kunskaper de har. Skolan har två specialpedagoger som i början av varje termin, inför gruppindelningen, diagnostiserar eleverna tillsammans med klasslärarna framför allt i svenska och matematik. Eleverna säger att de får hjälp när de behöver även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Inspektionen visar dock att i vilken omfattning undervisningen anpassas efter elevernas förutsättningar och behov i stor utsträckning är lärarberoende.

De elever som lärarna och specialpedagogerna bedömer behöver mer stöd än det som kan ges i klassen eller i den mindre gruppen får anpassat stöd av specialpedagogerna. Dessa arbetar dels med elever i mindre grupper och dels med s.k. öppna matematikverkstäder. Det specialpedagogiska arbetet utvärderas och analyseras minst en gång varje läsår och åtgärder vidtas utifrån resultatet. Alla elever som har fått särskilt stöd av specialpedagogerna ”skrivs ut” vid varje läsårs slut och genomgår en ny diagnos till nästkommande läsår. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att identifiera, analysera och ge elever i behov av särskilt stöd är gott.

Om det framkommer att en elev behöver särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds och vid behov se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid upprättandet av detta ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. Syftet med ett åtgärdsprogram är att ange med vilka metoder och medel skolan ämnar förändra undervisningen så att eleven ges förutsättningar att nå målen.

Det finns cirka 25 elever som, efter utredning har åtgärdsprogram. Inspektionen visar att dessa är av god kvalitet och uppfyller författningarnas krav. På regelbundna elevvårdskonferenser diskuteras och analyseras om det stöd som ges har avsedd effekt. Här fångas också nya elever upp som kan ha behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogram av god kvalitet upprättas för alla elever som är i behov av särskilt stöd.

Varje termin hålls utvecklingssamtal som bygger på allsidig utvärdering av elevernas kunskaper. Enligt elever och föräldrar ger samtalen en god bild av elevens kunskapsutveckling i alla ämnen. En individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalet. Den ger en god bild av vilka mål på kort och lång sikt elev och skola kommer överens om. Inspektörerna bedömer att skolans arbete i dessa avseenden är gott.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och

mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Eleverna i Hanvikens skola deltar aktivt i både klass- och elevråd. De uppger att de tycker att arbetet är viktigt och de beskriver hur de får kunskap om den demokratiska beslutsprocessen. I klassrådet fattas beslut om klassens trivselregler och andra för klassen gemensamma frågor. Frågor från klassråden lyfts till elevrådet. I elevrådet finns en klassrepresentant från varje klass. Elevrådsmötena är förlagda till samma tid varje gång, vilket innebär att elevrådsrepresentanten inte vill gå ifrån klassrumsarbetet, så man byter ofta klassrepresentant. Konsekvensen av detta är att kontinuiteten försvinner och eleverna uppger att det kan vara svårt att följa elevrådets arbete.

Eleverna uppger också att de, beroende på vilken lärare de har, får inflytande över sin utbildning genom att de, efter ålder och mognad, planerar, sätter upp mål för och utvärderar sitt arbete. Inspektionen visar dock att elevernas inflytande över sin egen utbildning är starkt beroende utav den undervisande läraren. Eleverna är enligt rektor och lärare inte heller delaktiga i skolans övergripande utvecklingsområden såsom arbetet med skolans kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra arbetet med elevernas inflytande över sin utbildning så att alla elever, oavsett lärare, blir delaktiga och får inflytande.

Skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågorna, både vid enskilda lektioner som i samband med när något inträffat. Lektionerna präglas i stort av arbetsro och ett aktivt elevarbete. Skolan har en "antimobbningsgrupp" bestående av lärare, skolsköterska, biträdande rektor och fritidshemspersonal. Gruppen är känd av elever och föräldrar. Den genomför varje termin en enkät där samtliga elever får svara på hur trivseln är i skolan och hur kamratskapet fungerar. Genom att enkätsvaren inte är anonyma får gruppen kännedom om vilka elever som behöver stöd. Någon i gruppen tar personlig kontakt med eleven och i förekommande fall föräldrarna. Resultatet av enkäten diskuteras vid arbetsplatsträffar. Skolan gör dock ingen uppföljning och utvärdering över tid av resultatet av detta arbete, vilket inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra. Inspektörerna bedömer dock att skolans arbete med att skapa en trygg skolmiljö fri från diskriminering och kränkande behandling är gott.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och kränkande behandling råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att en likabehandlingsplan upprättas i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLF 2007:7).

Hanvikens skola har upprättat en likabehandlingsplan som i stort följer författningarnas krav. Varje verksamhet har inte upprättat sin egen plan. Fritidshemmet ingår, utan att det tydliggjorts i skolans likabehandlingsplan. Eleverna kartlägger, i samband med "antimobbningsgruppens" enkät, de platser som de upplever

otrygga. Föräldrarna har gjorts delaktiga genom remiss i föräldraföreningen, eleverna deltar däremot inte i arbetet med likabehandlingsplanen. I kvalitetsredovisningen utvärderas inte likabehandlingsplanen utan skolan anger bara att den finns. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Ledningsgruppen på Hanvikens skola består av rektor, biträdande rektor och sex arbetslagsledare. Arbetsfördelningen är tydlig och känd av all personal. Personalen uppger att rektorn är väl förtrogen med verksamheten och driver den pedagogiska utvecklingen målmedvetet mot de nationella målen. Rektorn beskrivs av lärare och föräldrar som lyhörd, kunnig och skapar ett tillåtande klimat i skolan. Rektorn uppger att kontakten med huvudmannen är god och lyfter fram det nätverk för rektorer i skolor med förskoleklass till årskurs 5 som finns i kommunen. Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn aktivt verkar för att utbildningen i skolan utvecklas i riktning mot de nationella målen och är väl förtrogen med verksamheten.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen.

I Hanvikens skola bedrivs kvalitetsarbetet främst genom systematiska utvärderingar i form av enkäter – både kommunövergripande och egna. På planeringsdagar diskuterar personalen de handlingsplaner som finns. Lärarna och rektorn utvärderar ständigt verksamhetens mål och gör förändringar när något upplevs som mindre bra för att få ett bättre resultat. Elevernas utvärderingar rör frågor om trivsel, vad som är bra i skolan och hur man ska arbeta för att lära sig på bästa sätt. I skolans arbetsplan, som sträcker sig till år 2009 finns beskrivet hur skolan ska arbeta för att nå de nationella målen. Årets utvärderingsinsatser finns även nedtecknade. Som tidigare nämnts saknar skolan dock en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans alla ämnen, (se ovan) vilket inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att även detta bör ingå i ett gott kvalitetsarbete. I övrigt bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsarbete är gott.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Kvalitetsredovisningen i Hanvikens skola följer den mall som Tyresö kommun har angivit. Enligt rektorn ändras rubriker och form från det ena året till det andra, varför det är svårt att följa kvalitetsutvecklingen. Skolans kvalitetsredo-

visning innehåller delvis en redogörelse för i vilken utsträckning skolan har nått de nationella målen. Inom området kunskaper redovisas resultatet från de nationella ämnesproven i årskurs 5, samt övriga kommungemensamma kunskaps-test. Det saknas dock en redovisning av resultaten i fler ämnen. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Den saknar även resultaten från skolans egna trivselutvärderingar. I vissa fall saknas en analys av de insatser skolan vidtagit liksom de åtgärder som gjorts i följd av dessa. Kvalitetsredovisningen saknar en utvärdering av skolans likabehandlingsarbete, vilket skolan måste åtgärda. Fritidshemmens verksamhet och resultat syns inte i kvalitetsredovisningen. Inspektionen visar att skolans kvalitetsarbete inte får genomslag i kvalitetsredovisningen. Eleverna har inte medverkat vid utarbetandet. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte omfattar alla verksamheter som finns i skolan. Eleverna medverkar inte i arbetet med kvalitetsredovisningen, vilket skolan måste åtgärda. Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

I Hanvikens skola erbjuds utbildning överlag i enlighet med författningarna. Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. På Hanvikens skola anordnas dock inte elevens val, vilket skolan måste åtgärda.

Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri, vilket innebär att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka hjälpmedel. I verksamheten kan även förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Inspektionen visar att skolan genomför en lägerskoleverksamhet under tre dagar i årskurs 5. Enligt både föräldrar, elever och rektorn är verksamheten inte avgiftsfri utan betingar en kostnad av cirka 1000 kronor per elev. Den genomförs på skoltid under medverkan av klasslärarna. Målet är att eleverna ska samarbeta om olika arbetsuppgifter, lära känna varandra ännu bättre samt ge dem en minnesvärd avslutning på skolåren i Hanvikens skola. Finansieringen görs delvis genom att elever och föräldrar anordnar julbasar och att eleverna säljer kakor, blommor eller andra saker. Deltagandet i basarerna är frivilligt för elever och föräldrar. De få elever som av olika skäl väljer att inte delta stannar i skolan och får sin undervisning i andra klasser. Inspektörerna bedömer därmed att utbildningen inte är avgiftsfri, vilket måste åtgärdas.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, och personal för studie- och yrkesorientering ska ha utbildning för sådan verksamhet. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

Hanvikens skola har personal som undervisar i de ämnen de har utbildning i. Personalen erhåller kompetensutveckling utifrån av skolan definierade utvecklingsområden.

Inspektörerna bedömer att Hanvikens skola har lärare och övriga resurser för att ge eleverna en ändamålsenlig och modern utbildning.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Christina Sjöberg

Marie Morin

Utbildningsinspektion i Krusboda skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Krusboda skola och besökt skolan den 4-5 december 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades skolledning, lärare, elever och elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Krusboda skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	55
Grundskola	286

Källa: Skolans uppgifter december 2007

Krusboda skola omfattar förskoleklass samt årskurserna 1–5. Skolans personal är indelad i fem arbetslag. I arbetslagen ingår även barnomsorgspersonal. Skolan leds av rektorn med hjälp av en arbetslagsledare från vardera arbetslagen. Krusboda skola har miljö- och kulturprofil.

Till rektors ansvarområde hör även förskolor och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att Krusboda skolas verksamhet präglas av engagemang och erfarenhet. Eleverna ges möjlighet att med varierade arbetssätt nå målen i kursplanerna. I Krusboda skola bör dock öka individanpassningen i undervisningen, liksom elevdelaktighet i det egna lärandet. I detta arbete är en ökad målkännedom en viktig förutsättning. Det är även angeläget att Krusboda skola förbättrar den övergripande uppföljningen av elevernas resultat och närmare analyserar dessa. Detta bör ske kontinuerligt över året och tydligare bli synligt i kvalitetsredovisningen. Skolan bör även förbättra identifiering av elever i särskilda behov och uppföljning av vidtagna åtgärder.

Eleverna på skolan trivs i sin skolmiljö. Skolans arbete med elevernas trygghet och trivsel är gott. Rektorns pedagogiska ledarskap bör stärkas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans ordningsregler uppfyller inte förordningens krav (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisningen inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elever i grundsärskolan ges inte undervisning i enlighet med grundsärskolans timplan (2 kap. 3 § särskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolan bör utveckla undervisningen så att den i större utsträckning inriktas mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot och förbättra uppföljning och utvärderingen av undervisningen när det gäller dessa mål.
- Skolan bör öka anpassningen av undervisningen till elevernas behov.
- Skolans åtgärdsprogram bör förbättras.
- Rektorn bör säkerställa att alla elever får särskilt stöd.
- Utvecklingssamtalen bör förbättras och tydligare omfatta samtliga ämnen.
- Det pedagogiska ledarskapet bör stärkas.
- Skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete.
- Skolan bör utveckla sin kvalitetsredovisning.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Utbildningen i förskoleklassen ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Den ska ligga till grund för fortsatt skolgång. Förskoleklassen omfattas inte av målen att uppnå som finns angivna i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) eller grundskolans kursplaner. Lagstiftaren har därmed avsett att det i första hand inte är barnens kunskaper som ska mätas utan att det är målen att sträva mot och därmed om verksamheten stimulerar barnens utveckling som ska utvärderas. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan uppnår vissa kunskapsmål.

Förskoleklasserna i Krusboda skola använder de i kommunen gemensamma lokala bearbetningarna av de nationella kursplanerna, de så kallade kravnivåerna i svenska, matematik och engelska. Enligt lärare används de nationella kursplanerna i de övriga ämnena. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I Krusboda skola tillägnar sig eleverna, enligt rektor och lärarna, grundläggande matematiska begrepp och stimuleras i sin språkutveckling. Förskoleklasserna i Krusboda skola arbetar för att stimulera barnens nyfikenhet i såväl miljö och metodik. Förskoleklasserna ingår i arbetslag tillsammans med fritidshemmet. Inspektörerna bedömer att förskoleklassernas verksamhet utvecklas med inriktning mot de nationella målen.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Krusboda skola genomför tester i läsförståelse och matematik i årskurs 3. Elevernas läsförmåga prövas även genom ett läsutvecklingsschema (LUS), detta är dock inte genomgående. I årskurs 5 genomförs nationella ämnesprov i svenska, matematik och engelska. Resultaten av dessa prov diskuteras i arbetslaget och åtgärdsprogram upprättas för elever som inte når målen. Enligt kommunens och skolans statistik ligger resultaten av de nationella proven under de tre senaste åren mellan 91-97 procent i samtliga ämnen. I matematikämnet har dock resultaten försämrats från 97 till 91 procent. Resultaten har analyserats och har bland annat lett till att en ”matematikverkstad” har inrättats.

I Krusboda skola finns ingen samlad bild av om eleverna i årskurs 5 når dessa mål eller inte. Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik, kan skolan inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolenivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. Detta saknas dock på Krusboda skola. Uppföljning av elevernas kunskapsresultat sker en gång varje termin under klasskonferenser och är koncentrerade till svenska, matematik och engelska. Lärarna menar dock att varje enskild lärare vet om eleverna har uppnått målen i skolans samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat avseende elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5 i samtliga ämnen.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Eleverna i Krusboda skola delges målen att uppnå i svenska, matematik, engelska och slöjd för årskurs 5 i början av terminen. I flertalet klassrum finns kursplanemålen även uppsatta på väggen. I samtal och intervjuer framkommer att målen aktualiseras för de flesta elever i samband med utvecklingssamtal och att variationen är stor om lärarna synliggör målen i undervisningen. Inspektionen visar att elevernas kännedom om målen i skolans övriga ämnen är knapphändig, och att det varierar stort från lärare till lärare hur eleverna får information om målen. Inspektörerna bedömer därför att Krusboda skola bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

I läroplanen och kursplanerna anges ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att formulera antaganden och kritiskt granska. Vidare framhålls att de kunskapskvaliteter som eleverna ska utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Inspektörerna ser vid sitt besök exempel på hur eleverna ges möjlighet att utveckla ovanstående förmågor. Exempelvis får eleverna genom skolans "Gröna rum" undervisning i hur växter utvecklas under ett år, teori och praktik integreras i undervisningen. I skolans "matematikverkstad" ges eleverna möjlighet att arbeta laborativt. Inspektörerna kunde dock vid inspektionsbesöket även se flera exempel på undervisning som inte tog sin utgångspunkt i målen att sträva mot, då elever arbetade enskilt med uppgifter av reproducerande karaktär. Målen att sträva mot följs till viss del upp i elevernas skoldagböcker och planeringsböcker, men det görs ingen uppföljning på skolenivå. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla undervisningen så att den i större utsträckning inriktas mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot samt att förbättra uppföljning och utvärderingen av undervisningen när det gäller målen att sträva mot i läroplanen och kursplanerna.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare

erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Inspektörerna kunde vid lektionsbesök iaktta undervisning som utgick från elevernas olika behov, men även undervisning där elever i stor utsträckning arbetade med samma uppgifter utifrån samma läromedel. Detta bekräftas även i samtal med elever. Inspektörerna bedömer att skolan ytterligare bör öka individanpassningen av undervisningen till varje enskild elev. I detta förbättringsarbete utgör elevernas delaktighet och ansvar samt kännedom om målen utgöra viktiga delar.

I samband med utvecklingssamtalet ska en individuell utvecklingsplan upprättas. Den ska innehålla framåtsyftande insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Den ska även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit ska bli tydligare för elev och vårdnadshavare.

Tyresö kommun har hösten 2007 infört ett digitalt dokumentationssystem, Skolportalen, som används i samband med utvecklingssamtalen. Dessa utgår från de så kallade kärnkompetenserna kommunikation, samarbete, kreativitet, reflektion och ansvar. Inom varje område beskriver varje lärare elevens styrkor och utvecklingsområden. Före samtalet besvarar även eleven och föräldern frågor hur målen uppfyllts sedan senaste utvecklingssamtalet. En ny individuell utvecklingsplan upprättas med långsiktiga och kortsiktiga mål. Däremot är det inte tydligt att det är skolan som huvudsakligen ska stå för insatserna. Inspektörerna bedömer därför att de individuella utvecklingsplanerna kan förbättras i detta avseende.

I författningarna anges att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Beslut om särskilt stöd ska fattas av rektor. I Krusboda skola sker identifiering av elever i behov med särskilt stöd med hjälp av läsutvecklings-schema, lästester samt lärarbedömningar. Enligt lärarna och rektorn genomförs dock dessa inte systematiskt och att det därmed finns en risk för att elever med behov av särskilt stöd inte upptäcks tillräckligt tidigt. Enligt rektorn har dock ett arbete med att systematiskt identifiera elever i behov av särskilt stöd påbörjats. Diskussioner om hur anpassning till elever i behov av särskilt stöd kan ske i klassrummet, förs även mellan specialpedagog och lärare. Inspektörerna bedömer att Krusboda skola i tillräcklig utsträckning identifierar elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer det dock som angeläget att rektorn säkerställer alla elevers behov av särskilt stöd.

Om det framkommer att en elev behöver särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid upprättandet av detta ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. På Krusboda skola utarbetas åtgärds-program av lärare med hjälp av specialpedagog när behov av särskilt stöd har upptäckts. Det framgår av de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av att det råder oklarheter om skillnaden mellan en individuell utvecklingsplan och ett åtgärdsprogram, då samma dokument används. Inspektörerna bedömer därför åtgärdsprogrammets innehåll bör förbättras.

Bedömning och betygssättning

Minst en gång per termin ska läraren och eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

Utvecklingssamtal genomförs på Krusboda skola varje termin och föräldrarna uttrycker att de får information om sitt barns kunskapsutveckling främst i ämnena svenska, engelska och matematik. I årskurs 1 genomförs ett ”välkomstsamtal”, vilka ersätter utvecklingssamtalet. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen bör utvecklas så att elever och föräldrar tydligare får information om samtliga ämnen.

Normer och värden

Vid besök i Krusboda skola observerar inspektörerna att lektionerna överlag präglas av arbetsro och att ordning och lugn råder under raster och i matsalen. Elever uppger i intervjuer att de upplever skolan som trygg och att det alltid finns vuxna i närheten. I elevenkäten från år 2007 uppger 97 procent av eleverna i årskurs 5 att de känner sig trygga i skolan. Resultatet har analyserats och åtgärder vidtagits. Resultatet har förbättrats från föregående år. Intervjuade elever uttrycker även att det mestadels finns en vuxen att tillgå när något inträffar, vilket föräldrar och lärare bekräftar. Inspektörerna bedömer att Krusboda skola överlag når goda resultat avseende normer och värden i skolan.

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar. Eleverna på Krusboda skola ges möjlighet till inflytande genom klassråd och elevråd. Elevrådet omfattar årskurserna 3–5 och träffas en gång varje månad. Klasserna har under hösten 2007 diskuterat skolans värdegrundsarbete, ett exempel är vad ordet respekt står för. Klassernas arbete har sedan sammanställts av elevrådet och finns uppsatta i flertalet klassrum. Eleverna uttrycker emellertid att det kan ta lång tid innan förändringar sker. Inspektörerna bedömer sammantaget att Krusboda skola ger eleverna möjlighet till delaktighet i skolan.

Enligt skollagen ska utbildningen i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Vidare ska verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar i skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde. Krusboda skola har under läsåret 2006/2007 tillsammans med elever och föräldrar diskuterat en gemensam ”värdegrund”. Inspektörerna kunde under lektionsbesök även se exempel på värdegrundsarbete i undervisningen, exempelvis i arbete med att tala om olika känslor eller fadderverksamhet. Inspektörerna bedömer att skolan utför ett gott värdegrundsarbete.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabe-

handlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år och ingå som en del i kvalitetsredovisningen.

Krusboda skola har en likabehandlingsplan som bland annat innehåller en beskrivning av det förebyggande arbetet och ansvarsfördelning. Däremot omfattar den inte en redogörelse av förebyggande åtgärder utifrån aktuell kartläggning av verksamheten, vad som ska ske vid en akut situation och rutiner vid eventuella kränkningar från vuxens sida beskrivas. Elever har informerats om planen och föräldrar har fått den hemskickad. Planen har dock inte tagits fram under medverkan av elever, elevvårdspersonal eller föräldrar. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7). Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Rektorn ansvarar för att det finns ordningsregler för varje skola enligt grundskoleförordningen. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen. I Krusboda skolan finns ordningsregler, som dock inte är aktuell och inte heller har utarbetats tillsammans med eleverna. Inspektörerna bedömer därför att skolans ordningsregler inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Krusboda skolas rektor leder skolan med hjälp av en arbetslagsledare från varje arbetslag. Arbetsuppgifterna för arbetslagledarna finns formulerade, men ansvarsfördelningen är enligt lärare ändå inte tydlig. Rektorn håller sig informerad om verksamheten genom sin närvaro på skolorna samt genom att delta på olika konferenser. Inspektionen visar att rektorn har ett lyhört och demokratiskt förhållningssätt. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med den verksamhet denna leder. Den pedagogiska ledningen bör dock utvecklas inom de förbättringsområden som presenterats i inspektionsrapporten, exempelvis när det gäller kvalitetsarbetet på skolan.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen. Rektorn har genom "lärarforum" initierat pedagogiska diskussioner, lärarna efterlyser dock mer av kontinuitet och uppföljning av det pedagogiska arbetet. Skolans kvalitetsarbete sker till stor del i arbetslagen i samband med planering av exempelvis temaarbeten. Inspektionen visar att ett systematiskt kvalitetsarbete för hela skolans verksamhet saknas. Som tidigare nämnts sker ingen systematiskt uppföljning och utvärdering av skolans samlade kunskapsresultat, inte heller av resultatet av arbetet med normer och värden. Inspektörerna bedömer sammantaget att kvalitetsarbetet bör förbättras.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta.

Kvalitetsredovisningen för 2006/07 innehåller delvis en redogörelse för i vilken utsträckning skolan har nått de nationella målen. Inom området Kunskaper saknas dock en redogörelse över resultaten i skolans samtliga ämnen. I vissa fall saknas en analys av de insatser skolan vidtagit liksom de åtgärder som genomförts som en följd av dessa. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Inspektionen visar också att det kvalitetsarbete som görs på skolan inte syns i kvalitetsredovisningen. Lärarna har givits möjlighet att lämna synpunkter på redovisningen, eleverna har dock inte medverkat i utarbetandet, vilket måste åtgärdas. Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att nationella mål, skolans resultat, analys av resultat och åtgärder tydliggörs på ett bättre sätt. Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid skolan erbjuds överlag utbildning i enlighet med författningarna. Elev som är mottagen i grundsärskolan ska enligt särskoleförordningen följa särskolans timplan och kursplaner. Vid undervisningen tillämpas särskolans kursplaner och bedömning görs med utgångspunkt från dessa. Däremot följer skolan inte den nationella timplanen för särskolan, vilket måste åtgärdas.

Personal

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, och personal för studie- och yrkesorientering ska ha utbildning för sådan verksamhet. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

I Krusboda skola har alla lärare pedagogisk utbildning för den undervisning som de i huvudsak bedriver. Inspektörerna bedömer att lärarna på Krusboda skola har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Kompetensutveckling

Rektorn ansvarar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Gemensam och individuell kompetensutveckling planeras och genomförs på skolan. Kompetensutvecklingen är även knuten till skolans kvalitetsarbete. Inspektörerna bedömer att tillgången till kompetensutveckling är tillfredsställande.

Lokaler och material

Eleverna ska ha tillgång till lämpliga lokaler, böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Inspektörerna bedömer att Krusboda skola har förutsättningar för att bedriva en ändamålsenlig verksamhet.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marita Bergman

Marie Morin

Utbildningsinspektion i Kumla skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kumla skola den 4-6 december 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Tyresö kommun och Kumla skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och Kumla skola som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Kumla skola intervjuades elever, lärare, elevvårdsteam, rektorn, biträdande rektorer samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i förskoleklassen samt i grundskolans samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Kumla skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	69
Grundskola	758

Källa: Skolans egna uppgifter från december 2007

I Kumla finns förskoleklass, grundskola årskurs 1–9 samt skolbarnsomsorg. Skolan har tre förskoleklasser. Grundskolan är organiserad i åldershomogena klasser. Det finns två till tre parallellklasser i årskurserna 1–5. Till årskurserna 1–5 är två kulturpedagoger knutna. Årskurserna 6–9 har sex parallellklasser beroende på att skolan i årskurs 6 tar emot elever från ett flertal andra skolor både i och utanför närområdet. Skolan har två profilklasser. Från årskurs 6 kan eleverna välja en teaterinriktning och från årskurs 7 har eleverna möjlighet att välja idrott och ledarskap som ett tillägg. Alla elever som har sökt de olika inriktningarna har skolan kunnat ta emot. Elevantalet i årskurserna 6–9 är maximerat till 22 i varje klass. Lärarna är organiserade i sju arbetslag med en ledare för varje. Arbetslagsledarna ingår i rektors ledningsgrupp tillsammans med två biträdande rektorer och Kumla skolas kurator. Elevvårdspersonalen är organiserad i ett eget team. De biträdande rektorerna har var sitt ansvarsområde, en för förskoleklass till och med årskurs 5 och en för årskurserna 6–9.

Alla verksamheter bedrivs i lokaler som finns samlade runt en skolgård. Förskoleklasserna t.o.m. årskurs 5 har sin undervisning i ett hus och årskurserna 6–9 i ett annat. Byggnaderna är cirka 50 år gamla och i behov av renovering, vilken har påbörjats. Skolan har betydligt fler elever än den är byggd för, varför det är trångt i korridorer och klassrum. Trångboddheten ger också litet utrymme för flexibilitet avseende gruppindelningar och arbetssätt.

Skolan deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

I anslutning till skolan finns fritidshem. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektionen vid Kumla skola visar att skolan ger eleverna goda möjligheter att nå utbildningens mål.

Kumla skola har påbörjat ett arbete för att utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen mot de nationella målen genom att bland annat utveckla elevernas målkännedom och reflektion över det egna lärandet. Rektorn visar stort engagemang för att utveckla skolan mot de nationella målen och har initierat arbete i ett flertal utvecklingsgrupper för att leda verksamheten i riktning mot de nationella målen.

Elevernas kunskapsresultat på de nationella ämnesproven i svenska matematik och engelska i årskurs 5 är relativt goda men har försämrats något i jämförelse med de tre föregående åren, ett förhållande som skolan inte har analyserat eller har någon förklaring till. Skolan har inte en samlad bild över de yngre elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen, även om varje enskild lärare besitter den kunskapen för sina elever.

Elevernas meritvärde och andelen elever i årskurs 9 med fullständiga betyg är högre än genomsnittet i både Tyresö kommun och riket. Kunskapsresultaten på de nationella proven i svenska, matematik och engelska i årskurs 9 visar dock en nedgång i alla tre ämnena sedan 2006. Det är dock stor skillnad mellan pojkars och flickors resultat både på nationella ämnesprov och i betyg, vilket skolan varken har noterat eller analyserat. I Kumla skola har drygt 95 procent av lärarna utbildning för de ämnen de huvudsakligen undervisar i.

Skolan har väl utarbetade arbetsformer för att identifiera och tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Dessa elever får det stöd de behöver och åtgärdsprogram upprättas.

I årskurserna 1–5 är det i regel arbetsro under lektionerna till skillnad från i de högre årskurserna där arbetsmiljön ofta präglas av bristande arbetsro. Inspektörerna möter elever, framför allt i de högre årskurserna, som uppger att skolan inte tar klass- och elevrådsarbetet på allvar, varför de blir oengagerade både när det gäller att vara delaktiga i skolans miljö och för sin egen utbildning.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevers val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra arbetet med att analysera skillnaderna i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar, de försämrade resultaten på de nationella proven i årskurs 5 och 9 samt den minskade andelen elever som är behöriga för ett nationellt gymnasieprogram.
- Skolan bör förbättra arbetet med att ge eleverna kännedom om målen i samtliga ämnen.
- Skolan bör förbättra arbetet med att systematiskt följa upp och utvärdera om undervisningen är i linje med läroplanens mål att sträva mot samt förbättra arbetet med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger.
- Skolan bör förbättra arbetet med att diskutera, analysera och följa upp stugsystemet och vidta eventuella åtgärder så att skolan garanterar att alla elever ges möjlighet att nå de nationella målen i alla ämnen.
- Elevernas inflytande över utbildningen och verksamheten i stort bör förbättras.

- Skolan bör förbättra arbetet med att skapa trygghet och arbetsro framför allt för eleverna i de äldre årskurserna.
- Rektorns pedagogiska ledarskap bör förbättras.
- Skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete så att detta blir en kontinuerlig process som bygger på analyser av skolans resultat.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Kumla skola används lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller så kallade kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 9. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret.

Resultat och utvärdering av lärandet årskurs 1–5

Eleverna i Kumla skola genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförmåga i årskurs 3. Resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska i årskurs 5 ligger på en relativt hög nivå men har sjunkit i alla tre ämnena mellan år 2006 och 2007, i engelska med åtta procent, i matematik med sju procent och i svenska med fyra procent. För att ge eleverna den bästa undervisningen i alla ämnen använder lärarna sin ämneskompetens och undervisar eleverna i varandras klasser i de ämnen de har utbildning för.

På skolnivå, utöver resultaten från de nationella ämnesproven och de kommungemensamma proven, saknas en sammanställning över hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas samtliga ämnen. Rektorn uppger dock att hon, genom klasskonferenser får en bild av elevernas kunskapsutveckling. Lärarna uppger att de har en god bild av sina elevers kunskapsutveckling i samtliga ämnen på individ- och klassnivå. Däremot har varken rektorn eller lärarna analyserat varför kunskapsresultaten på de nationella ämnesproven har försämrats under åren eller att skillnaden mellan flickors och pojkars resultat är stor. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Resultat och utvärdering av lärandet årskurs 6–9

Kunskapsresultaten för de äldre eleverna följs på skolnivå bl.a. genom att eleverna genomför de nationella ämnesproven i årskurs 9. Resultaten visar att sju procent av eleverna inte klarade samtliga delprov i svenska, tio procent i matematik och nio procent i svenska. Resultaten på de nationella ämnesproven har dock försämrats i alla tre ämnena mellan år 2006 och 2007. Skolan har inte analyserat denna utveckling eller om det finns skillnader mellan flickors och pojkars resultat. Skolan har inte heller analyserat om undervisningens genomförande i samtliga ämnen påverkar resultatet i någon riktning, vilket inspektörerna bedömer att skolan måste åtgärda. I jämförelse med Tyresö kommuns samlade resultat år 2006 visar Kumla skola ett likvärdigt eller något högre resultat i alla

tre ämnena. Lärarna följer elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen genom betygsresultaten i årskurserna 8 och 9 samt genom samtal och prov av olika slag.

Tabell 1. Sammanställning av betygsresultaten för år 9 i Kumla skola jämfört med samtliga skolor i Tyresö kommun samt riket år 2005, 2006 och 2007 enligt Skolverkets uppföljningsstatistik.

	Kumla skola			Tyresö kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	76,3	78,0	79,1	73,6	76,4	73,7	75,5	76	76,1
Andel (%) behöriga till gymnasieskolans nationella program	93,9	96,3	92,2	90,7	94,2	91,5	89,2	89,5	89,1
Meritvärde ¹	211,8	210,6	217,6	206,4	212,8	201,9	206,3	206,8	207,3

Källa: Skolverkets statistik.

Tabellen visar att meritvärdet samt andelen elever med fullständiga betyg är förhållandevis högt och ökade från 2006 till 2007, medan andelen elever som är behöriga till gymnasieskolans nationella program visar en nedgång. Skolans meritvärde år 2007 är högre än såväl snittet för kommunens skolor som det genomsnittliga värdet för rikets skolor. Inspektörerna har även vid granskning av betygen för år 2006 funnit att flickorna i mycket högre utsträckning än pojkarna når de högsta betygen, Mycket väl godkänt (MVG). Pojkarna är överrepresenterade när det gäller betyget Godkänt (G). För att illustrera resultaten tydligare kan anges att meritvärdet år 2007 var 240,2 för flickorna och 197,4 för pojkarna, en skillnad på 42,8 poäng till flickornas fördel. Skillnaderna till flickornas fördel har ökat under mätperioden, från 12,7 (år 2005), 32,2 (år 2006) till 42,8 poäng år 2007. Denna skillnad har dock skolan inte uppmärksammat.

Rektorn uppger dock att skolan ger flickor och pojkar likvärdiga möjligheter att nå goda betyg. Skolan har under flera år intensifierat arbetet med att tydliggöra målen och planeringar för eleverna. Under vårterminen 2007 hade skolan ett större antal elever framförallt pojkar med stora svårigheter som trots stöd inte nådde målen och behörigheten till gymnasieskolan. Rektorn uppger även att under betygskonferensen som leds av rektorn analyseras betygsskillnaden mellan olika ämnen och finner att skillnaderna mellan de olika ämnena oftast inte är så stora.

I kvalitetsredovisningen finns inga åtgärder angivna för att utveckla skolans arbete för att utjämna betygsskillnaderna mellan flickor och pojkar. Dock uppger rektorn att två genuspedagoger ska arbeta med genusperspektivet under nästa år. Inspektörerna noterar även att slutbetygen i årskurs 9 i jämförelse med de nationella ämnesproven visar att fler elever klarade betyget Godkänt i främst matematik (se vidare avsnittet bedömning och betygsättning). Inspektörerna

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med det antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att analysera de resultatskillnader som finns mellan könen samt orsakerna till den sjunkande andelen elever som är behöriga till ett nationellt gymnasieprogram.

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. På varje skola och i varje klass ska lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov.

Inspektionen visar att eleverna vid Kumla skola har mycket varierad kunskap om kunskapsmålen i kursplanens ämnen. I de lägre åldrarna håller lärarna på att utarbeta s.k. ”stegar” där mål att uppnå i de nationella kursplanerna i årskurs 5 ska konkretiseras och brytas ned så att eleverna ska kunna följa sin kunskapsutveckling mot målen. Hittills har ämnena svenska och engelska bearbetats.

Eleverna i årskurserna 6–9 uppger att de flesta lärare informerar om de olika ämnenas mål och betygskriterier i början av terminen. Föräldrar uppger att skolan informerar om uppnåendemål och betygskriterier vid terminsstart och i samband med utvecklingssamtalet, men om eller hur det sker är mycket beroende på den lärare som undervisar. Rektorn uppger också att arbetet med att för elever och föräldrar tydliggöra målen och bryta ner dem i delmål pågår kontinuerligt. Inspektörerna bedömer att skolan ytterligare bör förbättra arbetet med att ge eleverna kännedom om de nationella målen i samtliga ämnen.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Eleverna på Kumla skola arbetar med planeringsböcker som syftar till att de i takt med stigande ålder ska ta ett större ansvar för sin utbildning. Rektorn och lärarna uppger att lärarna målmedvetet arbetar med läroplanens strävansmål, framför allt när det gäller att reflektera, ta ansvar och samarbeta i samband med utvecklingen skolportalen. Inspektörerna påpekar dock att detta arbete inte sker systematiskt på skolnivå och därför heller inte kan följas upp och utvärderas, vilket skolan bör förbättra.

Inspektionen visar att skolan inte har en gemensam kunskapssyn eller syn på lärandet inom eller mellan skolans verksamheter. Former för gemensamma diskussioner kring detta saknas. Rektorn förklarar detta med att under höstterminen 2007 har det pedagogiska arbetet oftast varit kopplat till Skolportalen vilket innebär arbete med utvecklingssamtal, individuella utvecklingsplaner samt frånvaro i digital form. Rektorn uppger dock att det finns former för pedagogiska diskussioner både i arbetslagsmöten, ämneslagsmöten, på skolans studiedagar och på de kommungemensamma ämnesdagarna. Lärarna uppger dock att dessa frågor inte har fått det utrymme som önskats på grund av arbetet med Skolportalen. Med utgångspunkt från ovanstående bedömer inspektörerna att skolan ytterligare bör förbättra arbetet med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger.

Undervisningens organisation

Kumla skola ingår i försöksverksamheten med undervisning utan timplan, vilket innebär att det är kunskapsmålen som styr undervisningen och inte hur många

timmar i de olika ämnena som fördelas i veckans schema. Kumla skola har organiserat undervisningen i åldershomogena klasser i samtliga årskurser. Undervisningen i årskurserna 1–5 bedrivs av klasslärare, som sinsemellan byter klasser utifrån sin ämneskompetens. Klasslärarna följer elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen genom skriftliga prov eller muntligt. Inspektörerna bedömer att undervisningen i årskurserna 1–5 ger eleverna möjlighet att nå de nationella målen i samtliga ämnen.

Från och med årskurs 6 har skolan, utöver fasta schemalagda lektioner i samtliga ämnen organiserat undervisningen i så kallade stugor. I elevernas scheman finns fem stugor varje vecka inlagda. Målet med stugverksamheten uppges vara att eleverna ska kunna välja stuga dels för att kunna arbeta med uppgifter från andra ämnen utifrån sin egen nivå, dels för att göra klart arbetsuppgifter de inte hunnit med och dels för att ta ansvar för sitt eget lärande. Elevers mentor/lärare har ansvar att följa upp resultatet av elevers arbete i stugorna. Ämneslärarna tillsammans med eleverna planerar vad som ska göras på stugtiden. Inspektörerna fann i samtal med elever och lärare att intentionerna med stugorna delvis har försvunnit. Eleverna väljer stuga dels efter kamrater, dels efter att få lugn och ro men även för att kunna arbeta efter sin egen planering. Eleverna uppger också att den lärare som är ansvarig för stugpasset inte alltid har kunskaper för att hjälpa eleven i det ämne den valt. Det finns lärare som befärar att något ämne har för lite lärarledd tid för att garantera att eleverna har möjlighet att nå kunskapsmålet. Med tanke på att Kumla skola har timpanelös undervisning och resultatskillnaden mellan pojkar och flickor är stor, finner inspektörerna att det är angeläget att skolan analyserar om undervisningen ger alla elever möjlighet att nå kunskapsmålen i samtliga ämnen.

Eleverna har utvärderat arbetet i stugorna under våren 2006. Resultatet visade att drygt 80 procent av eleverna tyckte att stugorna fungerade bra. Motsvarande utvärdering har ännu inte gjorts bland lärarna. Rektorn uppger dock att skolan ständigt arbetar med att utveckla stugorna. Det finns en arbetsgrupp som arbetar med att utvärdera och förbättra stugsystemet. Med utgångspunkt från ovanstående och beaktande av de synpunkter som framkommit, bedömer inspektörerna att skolan bör diskutera, analysera och följa upp stugsystemet och vidta eventuella åtgärder så att skolan garanterar att alla elever ges möjlighet att nå de nationella målen i alla ämnen.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

Skolan har goda rutiner för att upptäcka de elever som är i behov av särskilt stöd. Specialpedagogerna arbetar dels med elever i mindre grupper eller inne i klasserna, främst i årskurserna 1–5. Redan i förskoleklassen kan stöd ges och i de lägre årskurserna ges särskilt stöd, framför allt i ämnet svenska i intensivperioder om åtta veckor. Utvärderingen visar att drygt 50 procent av eleverna som fått intensivt stöd klarar sig utan stöd i fortsättningen. Särskilt stöd ges även i andra ämnen.

I de högre årskurserna ges det särskilda stödet främst individuellt eller i små grupper utanför klassen. Rektorn, lärarna och eleverna uppger att särskilt stöd ges till de elever som är i behov av det. Lärarna uppger också att elever med ex. dyslektiska problem får göra prov muntligt och det finns inlästa läromedel för

de elever som behöver det. Inspektörerna bedömer att Kumla skolas arbete med att identifiera och tillgodose elever i behov av särskilt stöd är gott.

Om det framkommer att en elev behöver särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds och vid behov se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid utarbetandet av detta ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. Syftet med ett åtgärdsprogram är att ange med vilka metoder och medel skolan ämnar förändra undervisningen så att eleven ges förutsättningar att nå målen. Skolan utarbetar och följer upp åtgärdsprogram för alla elever som är i behov av särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

I grundskoleförordningen finns bestämmelser om bland annat skyldigheten att genomföra utvecklingssamtal och att sätta betyg i årskurs 8 och 9 utifrån de nationella målen och betygskriterierna. Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Lärarna utvärderar elevernas kunskaper genom prov, tester och i samtal med varje enskild elev. Lärarna samarbetar inom ämnesblocken och mellan arbetslagen samt i nätverk med andra skolors lärare för att kunna göra en allsidig och rättvis bedömning av elevens kunskaper. I vissa ämnen samlar lärarna gemensamma prov och bedömningar som de diskuterar. Rektorn deltar i betygskonferenser. Eleverna uppger att de känner sig rättvist bedömda. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med en rättvis, likvärdig och allsidig bedömning av elevernas kunskaper är gott.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar. Enligt skollagen ska utbildningen i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarsökande människor och samhällsmedlemmar. Vidare ska verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar i skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde.

Kumla skolan har valt klass- och elevråd för att ge eleverna tillfälle att tillsammans med lärarna behandla frågor av gemensamt intresse för eleverna. Eleverna i de lägre årskurserna uttrycker också att det är viktigt att få vara med och påverka sin miljö och rektorn lyssnar på elevernas förslag. Däremot uppger eleverna i de högre årskurserna att frågor som diskuterats i elevrådet inte alltid förs tillbaka till klasserna, vilket de beskriver är beroende på hur mentorstiden utnyttjas. Rektorn uppger att, för att öka elevernas engagemang för sin miljö, ska elevråden få större ansvarsuppgifter under nästa termin. Klassrådsarbetet har, enligt de äldre eleverna, en låg prioritet och upplevs av eleverna som oviktigt. Inspektörerna bedömer sammantaget att elevernas inflytande över verksamheten i stort bör förbättras.

De elever som inspektörerna samtalat med upplever att de under vissa lektioner kan påverka planeringen av sitt lärande och ger exempel på när lärare efterfrågat deras synpunkter och också förändrat undervisningen utifrån dessa. Vanligare är dock att eleverna enbart får välja arbetsuppgifter efter att vissa obligatorier

klarats av. Elevinflytandet tycks således variera från lärare till lärare, från ämne till ämne och inte öka med stigande ålder vilket skolförfattningarna föreskriver. Inspektörerna bedömer att eleverna inflytande över undervisning bör förbättras.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen/huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. (Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS: 2007:7).

För att skapa trygghet och trivsel för eleverna arbetar Kumla skola med ett strukturerat material varannan vecka. Arbetet syftar till att stärka elevernas självkänsla och egenvärde. På skolan finns också kamratstödare samt elever i årskurs 8 och 9 som deltagit i utbildning från Hasselakollektivet. Elever och föräldrar uppger att eleverna i stort känner trygghet i skolan, även om de yngre uppger att det finns platser på skolgården som inte är så trygga. De har inte heller varit med och kartlagt sin miljö ur ett trygghetsperspektiv. Skolan har dock inte gjort någon utvärdering av arbetet med de olika insatser som görs, vilket inspektörerna påpekar att skolan bör göra.

I den trygghetsenkät som Tyresö kommun genomför med elever och föräldrar i årskurserna 2 (endast föräldrar), 5 och 8 har Kumla skolas resultat sjunkit i alla tre årskurserna. Inom området arbetsro svarar både elever och föräldrar i årskurs 8 att det blivit mycket sämre än förra året. Rektorn uppger dock att jämförelsen har gjort med olika elever och att arbetsron har förbättrats i årskurs 8 i jämförelse med när dessa elever gick i årskurs 7.

Inspektörerna bedömer att det råder en lugn och trygg miljö för eleverna från förskoleklassen till årskurs 5 medan det i korridorer och klassrum där de äldre eleverna vistas är det stökigt, råder oordning och uppsatta regler ignoreras. Det finns elever som uttrycker att det inte spelar någon roll om man pratar då lärarna inte säger till eller bryr sig. Inspektörerna har dock besökt lektioner där det råder arbetsro. Rektorn uppger att skolan har analyserat resultaten av trygghetsenkäterna. Uppföljning och förslag på förbättringar utifrån dessa har utarbetats i arbetslagen. Inspektörerna påpekar dock att analys och åtgärder inte framgår av kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan bör förbättra och utvärdera arbetet med att skapa trygghet och arbetsro framför allt för eleverna i de äldre årskurserna.

En likabehandlingsplan finns upprättad för Kumla skola. Inspektörerna noterar dock att det saknas en specifik redovisning av de olika verksamheternas behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året med en tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund. Vidare har elever inte varit delaktiga i framtagandet av likabehandlingsplanen. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en sam-

lad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Kumla skola har en rektor och två biträdande rektorer. Tillsammans med skolans sju arbetslagsledare från olika årskurser bildar de skolans ledningsgrupp. Det finns en tydlig ansvarsfördelning inom skolledningen enligt såväl personal som föräldrar. Lärare poängterar vidare att den nuvarande rektorn upplevs som handlingskraftig och leder den pedagogiska utvecklingen. Rektorn skaffar sig förtrogenhet med verksamheten genom lektionsbesök, samtal med lärare och elever samt i sin ledningsgrupp. Inspektörerna erfar att rektorn har ett stort engagemang för att utveckla och utvärdera skolans alla verksamheter. Rektorn uppger att hon följer upp arbetet i skolan olika arbetsgrupper. Inspektörerna bedömer dock att, med hänvisning till de brister och förbättringsåtgärder som ovan beskrivs i rapporten, rektorns pedagogiska ledarskap bör förbättras.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen.

Kumla skolas arbetsplan benämns enhetsplan. Denna upprättas i enlighet med en mall som kommunen tillhandahåller och löper från januari till december. Förutom en beskrivning av hur skolan avser att arbeta för att ge eleverna möjlighet att nå målen inom de av kommunen förutbestämda målområdena innehåller planen även beskrivningar om personalens hälsotal och sammansättning. Kumla skolas kvalitetsarbete sker främst genom de utvecklingsgrupper som finns, exempelvis stuggrupp, biblioteksgrupp och utvecklingsgrupp. I grupperna deltar lärare och arbetslagsledare. Varje vår utvärderar personalen enhetsplanens mål och ledningsgruppen sammanställer förslagen till förbättringsåtgärder som sedan återfinns i nästa års enhetsplan. I arbetet med skolportalen utvecklar lärarna utvärderingsmallar för eleverna i sina ämnen. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete har sina förtjänster men arbetet bör förbättras så att det blir en kontinuerlig process som bygger på analyser av skolans resultat kring de förbättrings- och bristområden som har identifierats i rapporten.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje kommunalt bedriven förskola, skola och fritidshem årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen ska utarbetas under medverkan av skolans personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

I Kumla skola förs diskussioner inför skrivningen av kvalitetsredovisningen i ledningsgruppen. Skolans kvalitetsredovisning 2006/07 innehåller rubrikerna mål, utvärdering och analys för varje målområde. Analysen är i vissa fall en beskrivning av hur skolan arbetar mot just det nationella målet. Som tidigare nämnts saknar skolan en systematisk uppföljning och utvärdering kunskapsresultaten i skolans samtliga ämnen i årskurs 5 samt en beskrivning och analys av skillnaderna i pojkars och flickors kunskapsresultat i årskurs 9. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Kvalitetsredovisningen innehåller inte en bedömning av i vilken mån de nationella kunskapsmålen har förverkligats i något ämne eller en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelsen. Eleverna har inte deltagit i arbetet med undantag för de kommunövergripande enkäterna i årskurserna 2, 5 och 8. Uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsarbete saknas också. Föräldrarna har inte getts möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Fritidshemmets verksamhet finns inte med i kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer därmed att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller författningarnas krav.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid Kumla skola erbjuds överlag utbildning i enlighet med författningarna förutom elevens val. Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna.

Rektorn uppger att stugorna är en form av elevens val där eleverna har möjlighet att fördjupa sig i olika ämnen utifrån eget val. Inspektörerna bedömer dock med hänvisning till tidigare beskrivning under avsnittet undervisningens organisation, att Kumla skola inte anordnar elevens val i enlighet med grundskoleförordningen.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, och personal för studie- och yrkesorientering ska ha utbildning för sådan verksamhet. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

Rektorn uppger att nästan samtliga lärare vid skolan har pedagogisk högskoleutbildning för de åldersgrupper och ämnen som de huvudsakligen undervisar i. Rektorn har ansvar att se till att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sin uppgift. I de utvecklingssamtal som rektorn och de biträdande rektorerna genomför med lärarna definieras vars och ens kompetensutvecklingsbehov. Lärarna uppger att de genomgått olika kompetensutvecklingsinsatser.

Inspektörerna bedömer att personalen vid Kumla skola generellt har utbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver och att de får kompetensutveckling utifrån skolans behov.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Christina Sjöberg

Mats Peterson

Utbildningsinspektion i Njupkärrs skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolan den 16 och 17 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, lärare, rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Njupkärrs skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	51
Grundskola	280

Källa: Skolans egna uppgifter oktober 2007.

Njupkärrs skola byggdes 1970 och består av två byggnader samt lokaler för slöjd, matsal och idrott. Personalen är organiserad i tre arbetslag, två för förskoleklass – årskurs 2 och ett för årskurs 3–5. Eleverna i grundskolan är organiserade i åldershomogena klasser. I skolan finns även två kommunövergripande tal- och språkklasser med sammanlagt 15 elever i årskurs 1–5. Knappt 30 procent av eleverna är berättigade att delta i modersmålsundervisning och de flesta deltar i sådan undervisning.

Till rektorns ansvarsområde hör även förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektionen visar att Njupkärrs skola genomsyras av ett tydligt och värdegrundarbete som omfattar alla i skolan. De förebyggande åtgärderna finns beskrivna i skolans likabehandlingsplan. Elever och föräldrar bekräftar att de i plan beskrivna åtgärderna äger rum. Skolan har en elevhälsosamordnare med specialpedagogisk utbildning som ingår i skolans ledningsgrupp. Elevhälsosamordnaren utarbetar bland annat underlag till rektorn inför elevvårdskonferenser och handleder personal i pedagogiska frågor.

Njupkärrs skola genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Resultaten i dessa ämnen har legat på ungefär samma nivå de senaste tre åren, det vill säga 85–93 procent av eleverna klarar kravnivån på proven. I matematik där resultaten var mycket låga år 2005 har en klar förbättring skett efter en genomlysning av orsakerna till de tidigare lägre resultaten och en åtgärdsplan för hur resultaten skulle förbättras. I skolans övriga ämnen gör Njupkärrs skola ingen systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten, vilket måste åtgärdas.

Undervisningen i skolan är inriktad mot läroplanens mål att sträva mot och skolans användande av IT-läromedel ger eleverna goda möjligheter att nå de nationella målen för utbildningen. Undervisningen individanpassas vid behov, något som framgår av elevens individuella utvecklingsplan. Skolan bedriver även läxläsning i anslutning till skoldagen som ett extra stöd till elever.

Skolans kvalitetsarbete är inte synliggjort i skolans kvalitetsredovisning. Denna bör förbättras så att kvalitetsarbetet tydliggörs. Skolans ledning har skapat en struktur för kvalitetsarbete som uppskattas av personalen. Eleverna involveras genom att företrädare för eleverna sitter med i skolans olika grupper, som till exempel skolans utvecklingsgrupp.

Inspektionen visar att hela skolledningen bestående av rektor, biträdande rektor och elevvårdsamordnare, är väl känd av elever och föräldrar. Ansvarsfördel-

ningen är tydlig. Rektorn är förtrogen med såväl verksamheten som skolans författningar och tar ansvar för hela skolans utveckling.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Beslut om placering av elever i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljdshänvisning (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång för elever saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen för hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Njupkärrs skola används lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret. Eleverna i Njupkärrs skola genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförmåga i årskurs 3. Resultaten visar att Njupkärrs skola har störst andel elever i kommunen med mycket låga resultat på testet i matematik. Likaså visar testet i läsförmåga år 2006 att skolan har en hög andel elever som bedöms ha stora svårigheter med läsning.

Andelen elever som inte klarar de nationella ämnesproven i svenska/svenska som andraspråk och engelska har åren 2004 till 2006 legat på en nivå kring 7–12 procent. År 2007 sjönk resultaten något i dessa två ämnen. I matematik klarade inte 35 procent av eleverna provet år 2005. År 2006 var andelen elever som inte

klarade provet i matematik 18 procent och år 2007 var andelen 12 procent. Lärarna och rektorn redogör i intervjuer för hur resultaten diskuterats och analyserats (se vidare Ledning och kvalitetsarbete). Åtgärder för förbättrade resultat i matematik har bland annat inneburit att all personal i skolan har genomgått utbildning för att kunna undervisa i matematik på olika sätt och med olika typer av läromedel. Vid tidpunkten för inspektörernas besök pågår en liknande satsning på läsinlärning.

Om eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten vare sig på grupp- eller skolnivå. Klasslärarna uppger att de vet i vilken mån eleverna når målen i övriga ämnen, dock med undantag av till exempel musik. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Elever i Njupkärrs skola har en god kännedom om målen i svenska, matematik och engelska. I viss mån även i idrott och hälsa samt slöjd. Att det finns nationella mål i ämnen som kemi, biologi eller teknik samt hem- och konsumentkunskap med flera är vare sig elever eller föräldrar i skolan medvetna om. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska. Inspektörerna ser vid sitt besök flera exempel på hur undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla ovanstående förmågor. Till exempel genom experiment i kemi, arbete med datorer som verktyg i svenska eller klassarbete med hjälp av skolans så kallade Active board, stora skärmar uppkopplade till en dator där elev och lärare interagerar i undervisningsmomentet. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. I Njupkärrs skola sker utvärdering av lärandet med hjälp av olika prov, inlämningsuppgifter och andra redovisningar av kunskaperna. Elever och föräldrar uppger att de får information om hur det går i skolarbetet, men som tidigare nämnts är inte målen för utbildningen tydligt klargjorda för föräldrar och elever. Inspektörerna bedömer att skolorna genomför utvärdering och bedömning samt informerar elever och föräldrar enligt författningarna.

Specialpedagogiskt stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Vid Njupkärrs skolan finns ett väl utarbetat system för att identifiera och ge stöd till elever i behov av detta. Om det finns särskilda skäl får stödet istället ges i en särskild undervisningsgrupp. Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om en anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. I Njupkärrs skola

finns en särskild undervisningsgrupp för ett fåtal elever. Beslut om placering har fattats av rektorn som har delegation. Dessa beslut saknar dock en fullföljds-hänvisning. I de fall någon elev har anpassad studiegång saknas beslut om detta. Att beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljds-hänvisning bedömer inspektörerna som en brist som måste åtgärdas. Vidare bedömer inspektörerna att beslut om anpassad studiegång för elever som har en sådan anpassning, måste fattas.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

I Njupkärrs skola finns arbetet med normer och värden beskrivet i skolans lika-behandlingsplan. Detta arbete omfattar flera olika aktiviteter som fadderverksamhet, kompisamtal, värderingsövningar, klass- och elevråd m.m. Elever, personal och föräldrar betonar samtliga att detta genomsyrar hela skolans verksamhet. Eleverna uppger att om något inträffar så agerar personalen omedelbart och inspektörerna ser exempel på detta under besöket. I skolan finns även en hjälpgrupp bestående av lärare och övrig personal. Denna grupp genomför enkäter, arbetar med förebyggande åtgärder och handhar eventuella fall av trakasserier eller annan kränkande behandling. Skolan präglas av ett vänligt klimat och eleverna är aktsamma om skolans material. Resultatet av värdegrundsarbetet utvärderas i en elevenkät som innehåller frågor om såväl trygghet, som trivsel och kränkningar, två gånger per läsår. Enkätsvaren diskuteras först i arbetslaget så att åtgärder vid behov kan vidtas i en grupp eller klass.

Resultatet från enkäten våren 2007 visar att en mycket stor majoritet upplever sig trygga överallt i skolan. Ett litet fåtal elever upplever sig otrygga på utflykter som skolan organiserar. Detta resultat har diskuterats i skolan och gjort att personalen är extra observant vid just utflykter. Inspektörerna bedömer att resultatet avseende normer och värden är gott och att skolans arbete med att skapa en trygg skolmiljö fri från diskriminering och kränkningar är bra.

Njupkärrs skola har ett elevråd där styrelsens ledamöter är representerade i skolans övergripande grupper som matråd, hälsogrupp och miljögrupp samt ingår i skolans utvecklingsgrupp. Vid tidpunkten för inspektörernas besök genomför elevrådet på rektorns initiativ en kartläggning av vilka områden på skolan som eleverna upplever som farliga eller otäcka av andra skäl, till exempel genom att det är en plats där trakasserier förekommer. Inspektörerna förutsätter att denna kartläggning blir synlig i skolans likabehandlingsplan framöver. Inspektörerna bedömer att eleverna har möjlighet till inflytande över sin skolmiljö.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier

och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år och ingå som en del i kvalitetsredovisningen.

Likabehandlingsplan i Njupkärrs skola har tidigare år presenterats för elevrådet men detta läsår deltar eleverna aktivt i arbetet genom den kartläggning som nämnts tidigare. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Ledningsgruppen i Njupkärrs skola består av rektorn, biträdande rektorn, intendenten och elevhälsosamordnaren. Arbetsfördelningen inom ledningsgruppen är tydlig och väl känd av all personal. Rektorn har lång erfarenhet som skolledare och är väl förtrogen med skolans arbete och gällande skolförfattningar. Rektorn beskrivs av lärarna som lyhörd, kunnig och en ledare som skapar ett tillåtande klimat i skolan. Personalen uppskattar i synnerhet strukturen i all dokumentation och skolans tydliga kvalitetsarbete med mål, utvärdering, analys och förslag till förbättringsåtgärder. Rektorn beskriver kontakten med huvudmannen som god och lyfter särskilt fram det nätverk för rektorer i skolor med förskoleklass till årskurs 5 som finns i kommunen. Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn aktivt verkar för att utbildningen i skolorna utvecklas.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen. Njupkärrs skolas lokala arbetsplan benämns enhetsplan. Denna innehåller mål relaterade till de nationella målen men även kommunövergripande mål och åtagande. Skolan utvärderar läsårets arbete på olika nivåer. Utvärderingar för specifika aktiviteter, verksamhetsutvärderingar en gång per termin på initiativ av ledningsgruppen, arbetslagsutvärdering en gång per termin samt elevutvärderingar som genomförs vid flera tillfällen per läsår. Varje vår utvärderar personalen enhetsplanens mål och formulerar förslag till förbättringsåtgärder. Ledningsgruppen sammanställer förslagen och dessa återfinns i nästa års enhetsplan. Som tidigare nämnts saknar skolan dock en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans alla ämnen och inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att även kunskapsresultaten i skolans alla ämnen bör ingå i ett gott kvalitetsarbete. I övrigt bedömer inspektörerna skolans kvalitetsarbete som gott.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet

att delta. Det ovan nämnda kvalitetsarbetet är till viss del synligt i skolans kvalitetsredovisning. Kvalitetscirkeln med mål, utvärdering, analys och nya mål är tydlig inom vissa områden. Som tidigare nämnts saknar dock skolan en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans samtliga ämnen. Detta gör att även kvalitetsredovisning fokuseras mycket på svenska, engelska och matematik vad gäller beskrivning av skolans resultat. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Fritidshemmens verksamhet redovisas endast i ringa omfattning i kvalitetsredovisningen. Eleverna är delaktiga genom utvärderingar och via elevrådet. Föräldrarna som inspektörerna intervjuar känner inte till kvalitetsredovisningen som dock har blivit känd för föräldrarna genom skolrådet. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning måste utvecklas avseende beskrivning och analys av resultaten i skolans samtliga ämnen. Alla verksamhetsformer måste redovisas tydligare. Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid skolan erbjuds utbildning överlag i enlighet med författningarna förutom i nedanstående fall. Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. I Tyresö kommun är detta delegerat till rektorn. I Njupkärrs skola har eleverna elevens val från och med årskurs 3. I denna årskurs sker undervisningen en gång per vecka med ett allsidigt urval av ämnen. I årskurs 4 och 5 sker undervisningen vid några hela dagar. Innehållet i dessa dagar var inte bestämt vid tidpunkten för inspektörernas besök. Inspektörerna förutsätter att skolan säkerställer att eleverna i årskurs 4 och 5 får förutsättningar att nå de nationella målen i ämnena samt att skolan erbjuder eleverna ett allsidigt urval av skolans ämnen och ger dem en möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper.

Enligt grundskoleförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas om det behövs. Det är rektor som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska. De elever i Njupkärrs skola som efter test bedöms ha behov av ämnet svenska som andraspråk får undervisning i grupp i olika omfattning. Ämnet läses dock inte i stället för ämnet svenska och elever undervisas ibland endast 40–60 minuter i veckan när klassen har undervisning i ett annat ämne. Inspektörerna bedömer att detta mer är att betrakta som stöd för eleverna och inte som undervisning i svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk inte anordnas inte i enlighet med förordningens krav. Detta måste skolan åtgärda.

I Njupkärrs skola bedrivs den teoretiska delen av ämnet hem- och konsumentkunskap inom klassen av klassläraren. De praktiska momenten utförs delvis i hemmen genom att eleverna får i hemuppgift att utföra vissa moment. I de nationella kursplanerna för ämnet står att läsa att eleverna i slutet av femte skolåret bland annat skall ”kunna laga mat och arrangera för gemenskap kring måltiden och förstå dess kulturella och sociala värde” och ”kunna samarbeta med andra vid arbete med olika uppgifter”. Inspektörerna bedömer att utformningen och genomförandet av undervisningen i hem- och konsumentkunskap är bristfällig då praktiska moment är förlagda till elevens hem. Enligt författningarna ska undervisningen planeras av lärare och elever tillsammans och genomföras under lärares ledning. Detta är inte fallet i Njupkärrs skola. Inspektörerna be-

dömer att skolan måste ge eleverna förutsättningar att nå de nationella målen i hem och konsumentkunskap i årskurs 5.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. I Njupkärrs skola är detta fallet med i stort sett samtliga lärare.

Njupkärrs skola har satt som mål att vara ledande inom kommunens skolor för elever i de lägre åldrarna när det gäller IT. Skolan har datorer placerade i allmänna utrymmen utanför undervisningssalarna och vid tidpunkten för inspektörernas besök används dessa flitigt. Skolan har en IT-pedagog anställd som köper in nya läromedel och individanpassade läromedel för elever i behov av stöd samt handleder personal i olika IT-verktyg. Skolans två så kallade Active boards bidrar även till att undervisningen inriktas mot att eleverna känner nyfikenhet och lust att lära. Sammantaget bedömer inspektörerna Njupkärrs skola har lärare och övriga resurser för att ge eleverna en ändamålsenlig och modern utbildning

Datum

Ort

2008-02-19

Stockholm

Marie Morin

Marie Wiberg Svensson

Utbildningsinspektion i Nyboda skola

Grundskola årskurs 4–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Nyboda skola den 24 och 25 oktober. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Tyresö kommunen och verksamheten i Nyboda skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och verksamheten i Nyboda skola som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Nyboda skola intervjuades elever, lärare, elevvårdspersonal, skolledningen samt föräldrar med barn i årskurser 4–9. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser.

Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Nyboda skola	Antal elever
Grundskola 4–9	461

Källa: Skolans uppgifter oktober 2007.

Nyboda skola ligger i centrala delen av Tyresö kommun. Eleverna är fördelade på 19 klasser inklusive en mottagningsklass. Skolan är organiserad i fyra arbetslag, varav elevvårdspersonalen utgör ett eget arbetslag. Vid skolan finns musik- och idrottsklasser med elever från hela kommunen samt klasser med elever från närområdet. I musikklasserna finns för närvarande 144 elever från hela Tyresö kommun i årskurserna 4–9. I idrottsklasserna finns 177 elever i årskurs 6–9. I övriga klasser årskurs 6–9 finns 134 elever från närområdet. Skolans rektor ansvarar även för Forellskolan.

Vid skolan finns även en för kommunen gemensam samundervisningsklass.

Bedömningar

Samlad bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Nyboda skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Nyboda skola har påbörjat ett arbete för att utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen.

Skolans kunskapsresultat måste förbättras. I detta arbete behöver skolan bland annat se över sitt arbete med elever i klasserna utan profil och deras behov av särskilt stöd och förbättra verksamheten så att alla skolans elever ges förutsättningar att utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen beskriver.

Skolan behöver utveckla arbetet med elevernas inflytande över såväl undervisningen som skolans verksamhet i övrigt. Skolan är en skola med tre segregerade delar. Ett viktigt redskap i arbetet för att skapa ett klimat där alla elever upplever att de är lika värdefulla är likabehandlingsplanen.

Skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning behöver utvecklas när det gäller att bedöma skolans resultat i förhållande till nationella mål samt de förbättringsåtgärder som vidtas utifrån analysen av resultaten.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 6 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera orsakerna till den sjunkande andelen elever som är behöriga till ett nationellt program tillika den sjunkande andelen elever med fullständiga slutbetyg.
- Skolan bör förbättra analysen av skillnaderna i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar samt mellan elever med utländsk bakgrund och övriga elever.
- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen.
- Skolans utvecklingsplaner bör förbättras ytterligare gällande att beskriva skolans insatser för att anpassa undervisningen till elevens behov samt förbättra förutsättningarna för de elever som är i behov av särskilt stöd att nå målen.
- Skolan bör förbättra elevernas inflytande över undervisningen och verksamheten i övrigt.
- Skolan bör förbättra arbetet med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger och skapa former för gemensamma diskussioner och åtgärder för att få en gemensam syn på kunskap, lärande och mångfald.
- Skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete så att detta blir en kontinuerlig process som bygger på analyser av skolans resultat och att detta blir mer märkbart i kvalitetsredovisningen.
- Tillgången till ändamålsenliga lokaler och undervisningsmaterial bör förbättras.

Kunskaper

Resultat och utveckling av lärandet

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Vidare anges rektors ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Nyboda skola genomför de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 och 9. Resultaten från ämnesproven i årskurs 5 redovisas för läsåren 2003/04, och 2005/06. Resultatet för läsåret 2004/05 saknas på grund av organisationsförändring. Resultaten visar att så gott som samtliga har uppnått målen i svenska, engelska och matematik. Här bör noteras att i årskurs 5 endast finns elever i musikklasserna. I övriga ämnen finns inga dokumenterade resultat på skolnivå. De elever inspektörerna samtalat med visste inte om de nått målen i samtliga ämnen i årskurs 5 eller inte. I skolans kvalitetsredovisning för 2006 anges att skolan vidtar olika åtgärder i syfte att förbättra resultaten i svenska, engelska och matematik. Om eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten vare sig på grupp- eller skolnivå.

Tabell 1. Sammanställning av betygsresultaten för åk 9 i Nyboda skola jämfört med samtliga skolor i Tyresö kommun samt riket år 2005, 2006 och 2007 enligt Skolverkets uppföljningsstatistik.

	Nyboda skola			Tyresö kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	67,6	67,9	63,2	73,6	76,4	73,7	75,5	76	76,1
Andel (%) behöriga till gymnasie-skolans nationella program	85,6	94,6	80,2	90,7	94,2	91,5	89,2	89,5	89,1
Meritvärde ¹	207,6	216,4	185,1	206,4	212,8	201,9	206,3	206,9	207,3

Källa: Skolverkets statistik

Ovanstående tabell visar att betygsresultaten är lägre än genomsnittet för såväl kommunen som riket. Tabellen visar också att samtliga värden försämrats det senaste året. Inspektionen visar att det finns stora skillnader i resultaten mellan de olika profilklasserna och klasser utan profil, vilket dock inte framgår av tabellen. Störst är skillnaden mellan musikklassen och en av klasserna utan profil och närmar sig 100 meritvärdespoäng. Det finns även stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat.

Enligt skollärdningen är skälen till resultaten bristen på studietradition och att många elever har sämre kunskaper i det svenska språket i klasserna utan profil. Med anledning av resultaten har man inom skolan fört diskussioner om innehåll och metodik.

Resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 9 för 2006 visar på en försämring jämfört med 2005, särskilt i ämnet matematik. Dessutom visar en jämförelse mellan nationella provresultaten och elevernas slutbetyg på låg överensstämmelse. Inspektörerna konstaterar vidare att det i övriga ämnen inte görs någon systematiserad uppföljning på skolnivå av eleverna kunskapsresultat och bedömer att skolan måste följa upp och utvärdera resultaten av eleverna kunskapsresultat i årskurs 9 i alla ämnen på skolnivå. Skolan uppvisar även stora skillnader mellan flickors och pojkars resultat.

Intervjuade elever känner inte till vilka mål de arbetar mot i de olika ämnena. Detta gäller också intervjuade föräldrar, som menar att de möjligen kan ha fått information om kursplanernas mål att uppnå i svenska, engelska och matematik. Detta bör skolan, enligt inspektörernas bedömning förbättra.

Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9.

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med det antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

Skolan bör även förbättra analysen av orsakerna till att betygsresultaten sjunker samt skillnaderna i betygsresultat mellan pojkar och flickor samt mellan elever med utländsk bakgrund och övriga elever.

Av läroplanen framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Klassrumsbesök och intervjuer visar att organiseringen av undervisningen i några enstaka fall ger eleverna möjligheter att arbeta för att uppnå de olika former av kunskaper som läroplanen beskriver. Inspektörerna ser få exempel på sådan undervisning där eleverna får tydliga målbeskrivningar, planeringsunderlag och kommunens kravnivåer (bearbetning av de nationella kursplanerna i svenska, engelska och matematik) samt goda möjligheterna till inflytande och ansvar.

Graden av läroplansanknytning i undervisningen tycks vara lärar- och ämnesberoende även om lärarna sinsemellan diskuterar undervisningen.

Utifrån spontana samtal, observationer och i lärarintervjuer kan inspektörerna inte urskilja någon gemensam kunskapssyn och syn på lärandet inom eller mellan skolans verksamheter. Former för gemensamma diskussioner kring synen på kunskap och lärande samt mångfald saknas vid skolan.

Med utgångspunkt från ovanstående bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra arbetet med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger och skapa former för gemensamma diskussioner och åtgärder för att få en gemensam syn på kunskap, lärande och mångfald.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. I samband med utvecklingssamtalet ska en individuell utvecklingsplan upprättas. Den ska innehålla framtidsytande insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Den ska även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit ska bli tydligare för elev och vårdnadshavare.

Vid inspektionen framgick att skolans individuella utvecklingsplaner i mycket begränsad utsträckning visar vilka insatser som skolan har för avsikt att göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Det är också viktigt att de mål som sätts upp har en tydlig koppling till målen att uppnå i de olika ämnena.

Inspektörerna bedömer att skolans individuella utvecklingsplaner bör förbättras ytterligare gällande tydligheten i de insatser som skolan ska göra för att stimulera elevens utveckling i riktning mot målen.

Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödinsatser ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att det utarbetas ett åtgärdsprogram. Av programmet ska det framgå vilket behovet är, hur det ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp.

I Nyboda skola är det i första hand mentorerna som ansvarar för att upptäcka elever som är i behov av särskilt stöd. Om arbetslaget inte kan ge eleven det särskilda stöd som krävs ansöker mentorn om stöd i form av specialpedagogiska insatser hos elevstödsteamet. I elevstödsteamet ingår skolsköterska, studie- och yrkesvägledare, kurator samt biträdande rektor. Till teamet är även skolans

specialpedagog och speciallärare kopplade. Stödet ges företrädesvis i ämnena engelska och matematik av speciallärare i en enhet som kallas Oasen. Eleverna uppger dock att det kan vara svårt att få hjälp utöver Oasen.

De elever som får särskilt stöd i Oasen har åtgärdsprogram som både beskriver åtgärder och hur de ska följas upp. För övriga elever är dokumentationen angående utredning av behov och åtgärder bristfällig. Någon samlad bild över behov och insatser finns inte på skolan. Enligt skolans kvalitetsredovisning för 2005/06 anges att 71 elever fått särskilt stöd genom den specialpedagogiska enheten Oasen.

Specialpedagogiskt stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får stödet istället ges i en särskild undervisningsgrupp. Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om en anpassad studiegång för eleven. Då får avvikelser göras från timplanen.

I Nyboda skola finns en särskild undervisningsgrupp för ett fåtal elever med kommunövergripande intagning. Beslut om placering i gruppen fattas av verksamhetschefen. Gruppen har för närvarande sex elever som enligt personalen undervisas i alla ämnen.

Skolan har ett stort antal elever som har svenska som andraspråk. Det är främst dessa elever som inte når målen. Skolan har insatser i form av studiehandledning som dock finns i begränsad tillgång.

Med hänvisning till betygsresultaten bedömer inspektörerna att det är av yttersta vikt att skolan kontinuerligt följer upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling. Skolan behöver förbättra dokumentationen avseende elever som upptäcks ha svårigheter att nå målen och tidigt sätta in åtgärder för att stödja elevens lärande. Uppföljning och utvärdering av åtgärderna måste också ske fortlöpande. Det är även viktigt att alla ämnen följs upp och att särskilt stöd ges om eleven riskerar att inte nå målen. Då det främst är elever med annat modersmål än svenska som inte når målen är det särskilt angeläget att se över om studiehandledningen på modersmålet är tillräcklig.

Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn bör säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd ges detta.

Bedömning och betygssättning

För att betygsresultat ska bli jämförbara är det viktigt att betygssättningen sker utifrån de nationella bestämmelserna. Det är också viktigt att lärare ges möjlighet att diskutera betygssättning med andra lärare. Nyboda skolas lärare deltar i av kommunen anordnade ämnesträffar och det förs även diskussioner angående bedömning och betygssättning mellan lärarna inom skolan.

Inspektionen visar att eleverna upplever att de betyg som sätts inte alltid endast är en bedömning av deras kunskaper utan beroende av hur de sköter sig. Se vidare avsnittet resultat och utvärdering av lärandet. Eleverna har vaga kunskaper om vilka kunskapsmålen är i flera utav ämnena. Vidare uppger de att de nationella proven är helt annorlunda än de prov de annars har vilket gör att de tycker att de är svåra. Uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen är en förutsättning för en likvärdig betygssättning, se vidare avsnittet resultat och utvärdering av lärandet.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

De elever som inspektörerna samtalat med upplever att de under vissa lektioner kan påverka planeringen av sitt lärande och ger exempel på när lärare efterfrågat deras synpunkter och också förändrat undervisningen utifrån dessa. Vanligare är dock att eleverna enbart får välja arbetsuppgifter efter att vissa obligatorier klarats av och ges möjlighet till vissa val inom ramen för teman. Elevinflytandet tycks således variera beroende på lärare och ämne. En viktig förutsättning för att eleverna ska kunna planera och genomföra undervisning tillsammans med läraren är att de har en god kännedom om målen.

Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över undervisningen och skolans arbetsmiljö behöver förbättras. Det är av vikt att skolan skapar förutsättningar och en strategi för att göra alla elever delaktiga.

Enligt skollagen ska utbildningen i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Vidare ska verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar i skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde.

För samverkan med vårdnadshavarna i Nyboda skola finns ett föräldraråd endast för musikklasserna. Föräldrarna som inspektörerna har talat med upplever att samverkan bör innefatta skolans alla tre profiler. Rektorn har startat en s.k. dialoggrupp med föräldrarna för att förbättra samverkan med och mellan alla föräldrar i skolan. I gruppen ingår föräldrarepresentanter från samtliga klasser.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen/huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS: 2007:7).

Nyboda skola är i praktiken ”tre skolor i skolan” med musikprofilen, idrottsprofilen och de övriga klasserna. Det förekommer dock inga eller få konflikter mellan de olika grupperingarna de ”går förbi varandra”. Det finns dock en uttalad men tydlig ”klasskillnad” mellan de olika grupperingarna.

Skolan har en likabehandlingsplan. Den saknar dock en specifik redovisning av skolans behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året med en tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund. Vidare har elever inte varit delaktiga i framtagandet av likabehandlingsplanen. Inspektörerna vill i sammanhang-

et göra skolans rektorer och personal speciellt uppmärksamma på vikten av att arbeta med frågor kring segregering och mångfald. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunernas upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

I Nyboda skola fanns vid inspektionsbesöket en rektor och två biträdande rektorer. Rektorn ansvarar även för Forellskolan som ligger i centrumområdet i Tyresö. Rektorn har det övergripande ansvaret för hela verksamheten medan de biträdande rektorerna verkställer av riktlinjer och beslut. Rektorn leder verksamheten genom styrgruppsmöten med biträdande rektorer samt vid ledningsgruppsmöten med arbetslagledare och biträdande rektorer. Rektorn anser att han har en god kommunikation med den ledningsgrupp där områdets rektorer ingår samt med områdeschefen.

En av de biträdande rektorerna handhar kommunens modersmålsundervisning och arbetar inte aktivt i skolans verksamhet utan kommunövergripande. Den andre biträdande rektorn är ansvarig för Nyboda skola. Både personal och föräldrar uppger att ansvarsfördelning inom skolledningen är tydlig. Lärare poängterar vidare att den nuvarande rektorn upplevs som handlingskraftig och att utveckling av skolans arbete har kommit igång. Föräldrarna talar om att de har en god tilltro till rektorn och upplever denne som kompetent och beslutsam ledare.

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Nyboda skolas lokala arbetsplan benämns enhetsplan. Denna innehåller mål relaterade till de nationella målen, kommunala mål och åtaganden, den saknar dock specifika mål för skolan.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse.

Varje vår utvärderar personalen arbetsplanens mål, ledningsgruppen sammanställer förslagen till förbättringsåtgärder som sedan återfinns i nästa års enhetsplan. Det ovan nämnda kvalitetsarbetet är till viss del synligt i skolans kvalitetsredovisning. Mål - utvärdering - analys - nya mål är tydligt inom vissa områden.

Som tidigare nämnts saknar skolan en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i de nationella målen i alla ämnen. Detta gör att även kvalitetsredovisningen fokuserar på svenska, engelska och matematik gällande beskrivning av skolans kunskapsresultatresultat. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Eleverna medverkar via enkätutvärderingar. Föräldrarna känner dock inte

till kvalitetsredovisningen. Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn uppfyller de krav som författningarna ställer, kvalitetsarbetet behöver dock förbättras. Kvalitetsredovisningen uppfyller inte författningarnas krav avseende bedömning av resultaten i förhållande till de nationella målen samt vilka förbättringsåtgärder som krävs utifrån en analys av orsakerna till resultaten. Vidare ska elever delta och vårdnadshavare möjlighet att medverka i utarbetandet av kvalitetsredovisningen. Kvalitetsredovisningen ska också innehålla uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid skolan erbjuds utbildning i enlighet med författningarna.

Personal

Enligt grundskoleförordningen ska skolans lärare ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Rektorn uppger att nästan samtliga lärare vid skolan har pedagogisk högskoleutbildning för de åldersgrupper och ämnen som de huvudsakligen undervisar i. Lärarna berättar att de genomgått olika kompetensutvecklingsinsatser under de senaste åren. Några av dessa har varit gemensamma för alla lärare medan andra har varit individinriktade.

Inspektörerna bedömer att personalen vid Nyboda skola generellt har utbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver och att de får kompetensutveckling utifrån skolans behov.

Lokaler och material

Inspektörerna har granskat tillgång till läromedel, användning av datorer, lokaler och skolbibliotek. Inspektörerna har bedömt att dessa resurser, med undantag av biblioteket, inte i tillräcklig utsträckning ger förutsättningar för en tidsenlig undervisning i ändamålsenliga lokaler. Bland annat saknas grupprum där det går att bedriva undervisning utifrån målen att sträva mot och i vilka eleverna ges möjlighet att nå målen för ämnet. Läromedel är varken tidsenliga eller av god kvalitet. Pågående ventilationsarbete påverkar även den negativt arbetsmiljön och trivseln i skolan.

Inspektörerna bedömer att tillgången på läromedel och ändamålsenliga lokaler behöver förbättras.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anette Andersson

Anna Bergstedt-Nordqvist

Utbildningsinspektion i Sofiebergsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolan den 28 och 29 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Sofiebergsskolan intervjuades rektorn, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i alla årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Sofiebergsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	25
Grundskola	119

Källa: Skolans egna uppgifter november 2007.

Sofiebergsskolan byggdes 1979 och har en förskoleklass samt fem grundskoleklasser, en klass per årskurs. Personalen är organiserad i två arbetslag, ett för förskoleklassen–årskurs 2 och fritidshemmet samt ett för årskurserna 3–5. Skolan leds av en rektor.

Skolan ingår i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Till rektorns ansvarområde hör även en förskola och ett antal fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektionen vid Sofiebergsskolan visar att skolan ger eleverna goda möjligheter att nå utbildningens mål. Skolan har under många år bedrivit ett aktivt värdegrundsarbete. Detta arbete har startat med de vuxnas värdegrund för att personalen tillsammans med eleverna ska kunna arbeta utifrån en gemensam plattform. Arbetet är väl dokumenterat. Inspektionen visar att arbetet ger resultat och att skolan präglas av lugn och ro. Eleverna i skolan visar hänsyn mot varandra. Skolan har en likabehandlingsplan som dock inte uppfyller författningarnas krav.

Skolan har genuspedagoger som arbetar för att personalen ska bli medveten om sin roll i ett genusperspektiv och använda denna kunskap i undervisningssituationen.

Inspektionen visar vidare att eleverna i skolan når goda resultat i svenska, matematik och engelska. Skolan måste dock göra en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans övriga ämnen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5.

Inspektionen visar vidare att utvecklingssamtalen genomförs i enlighet med grundskoleförordningens krav. Såväl föräldrar som elever uppger att de får en tydlig bild av elevens kunskapsutveckling och områden som individen bör arbeta vidare med samt vilka insatser skolan avser att genomföra för att stödja eleven. Skolan bör dock vara uppmärksam på att fokus inte enbart ligger på ämnen svenska, engelska och matematik.

Skolan har väl utarbetade arbetsformer för att identifiera och tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram av god kvalitet upprättas.

Skolans samtliga lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och skolans lokaler är ändamålsenligt utformade för att ge eleverna möjlighet att nå målen för utbildningen. Inspektionen visar att undervisning sker i skolans samtliga ämnen med undantag för elevens val.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans ordningsregler är inte utarbetade under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevers val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.
- Skolan bör utveckla arbetsformer för gemensam bedömning av elevernas kunskapsresultat.
- Skolan bör förbättra uppföljningen på skolnivå av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.
- Skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete så att det utgör en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Sofiebergsskolan används så kallade lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret. Eleverna i Sofiebergsskolan genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförmåga i årskurs 3. Elevernas resultat på dessa tester år 2006 är i nivå med övriga skolor i kommunen. Resultaten i läsförståelse är något bättre än resultaten i matematik.

Enligt skolans egen statistik är andelen elever som klarar de nationella ämnesproven i svenska är högre än de som klarar proven i matematik och engelska år 2006. Antalet elever som inte klarar kravnivån på proven är dock mycket litet. För de elever som riskerar att inte nå de nationella målen i ämnet har åtgärds-

program upprättats och särskilt stöd getts. År 2007 försämrades resultaten i engelska något, men fortfarande klarar det stora flertalet elever kravnivån. Till vårterminens slut 2007 har i stort sett samtliga av skolans elever nått de nationella målen i ämnet.

Om eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten, vare sig på grupp- eller skolnivå, förutom i idrott och hälsa. Klasslärarna uppger att de vet i vilken mån eleverna når målen i övriga ämnen, dock med undantag för till exempel slöjd. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Elever i Sofiebergsskolan har en god kännedom om de nationella målen i de flesta av skolans ämnen. Elevernas kännedom ökar med ålder och mognad. Elever som nyligen har haft utvecklingssamtal har en bättre kännedom om målen än de som inte haft samtal vid tidpunkten för inspektionens besök. Bilden av att utvecklingssamtalen ger en god kännedom om målen för utbildningen bekräftas av de intervjuade föräldrarna som uppger att de vid samtalen får en god bild av elevens hela studiesituation i skolan i samtliga ämnen. Eleverna är dock inte alltid medvetna om att det finns mål i ämnena kemi, teknik och geografi. Inspektörerna bedömer därför att skolan ytterligare bör klargöra de nationella målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för eleverna.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som till exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska. Inspektörerna ser vid sitt besök flera exempel på hur undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla ovanstående förmågor. Till exempel genom rollspel, egen producerade kriminalberättelser och matematisk problemlösning i grupp med hjälp av sagor ut Astrid Lindgrens produktion. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. I samband med utvecklingssamtal ska en individuell utvecklingsplan upprättas. Den ska innehålla framtidsytande insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Den ska även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit ska bli tydligare för elev och vårdnadshavare. I Sofiebergsskolan skrivs de individuella utvecklingsplanerna via ett webbaserat datasystem, som nås med specifika inloggningar för elever och föräldrar. Föräldrarna är nöjda med planerna och uppger att de ger en tydlig bild av vilka utvecklingsområden varje elev har och vilka skolans insatser är för att stödja elevens utveckling.

Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. I Sofiebergsskolan skola sker utvärdering av lärandet med hjälp av olika prov, inlämningsuppgifter och andra redovisningar

av kunskaperna. Elever och föräldrar uppger att de får information om hur det går i skolarbetet, men som tidigare nämnts är inte målen för utbildningen tydligt klargjorda i samtliga ämnen för föräldrar och elever. Eftersom skolan endast har en klass per årskurs rättar den undervisande läraren i den klassen oftast de nationella proven i svenska, matematik och engelska på egen hand. Vid otydligheter eller svårigheter med bedömning söker lärarna i skolan stöd hos varandra. Skolan har dock inga utarbetade arbetsformer för hur en gemensam bedömning av de nationella ämnesproven eller elevernas kunskapsutveckling i övrigt ska gå till. Inspektörerna bedömer att skolan informerar elever och föräldrar om elevens kunskapsutveckling men att skolan bör utveckla arbetsformer för gemensam bedömning av elevernas kunskapsresultat.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Eleverna i Sofiebergsskolan uppger att de är delaktiga i skolans utvecklingsarbete med stigande ålder och mognad. Skolan arbetar med klassråd och har ett elevråd där alla turas om att vara ordförande respektive sekreterare. Eleverna deltar även i ett miljöråd och ett nystartat trygghetsråd, där frågor som likabehandlingsplanen ska tas upp. Vid tidpunkten för inspektörernas besök medverkar dock inte eleverna i framtagandet av skolans aktuella ordningsregler, likabehandlingsplanen eller skolans kvalitetsredovisning (se vidare nedan).

För värdegrundsarbetet i Sofiebergsskolan finns en handlingsplan med mål, som har tydlig koppling till läroplanen. Alla klasser har schemalagda aktiviteter med fokus på värdegrundsfrågor. Eleverna arbetar förebyggande enligt ovan nämnda handlingsplan med till exempel rollspel, värderingsövningar och diskussioner. Eleverna uppger med övertygelse att det förebyggande arbetet är viktigt och ger resultat så att skolan är en trygg miljö. De uppger vidare att det alltid finns vuxna att vända sig till och att de vuxna alltid ingriper vid konflikter. Lektionerna präglas av arbetsro och eleverna är utåtriktade, nyfikna, och vänliga både mot varandra och vuxna. Skolans "antimobbinggrupp" har inte haft något mobbingärenden de senaste åren. Denna bild bekräftas av de elevenkäter som görs på central nivå i Tyresö kommun och som vänder sig till elever i årskurs 2 och 5. Någon kontinuerlig uppföljning av arbetet för hela skolan görs dock inte och inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra uppföljningen på skolnivå av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabe-

handlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år och ingå som en del i kvalitetsredovisningen.

Sofiebergsskolans likabehandlingsplan uppfyller lagens krav i samtliga avseenden förutom att planen saknar vilka åtgärder som avses påbörjas och genomföras under året samt att eleverna inte har haft möjlighet att medverka i framtagandet av planen. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Rektorn ansvarar för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Reglerna i Sofiebergsskolan är väl kända av eleverna. Föräldrar, elever och personal uppger samstämmt att reglerna efterlevs. Reglerna är utarbetade av personal och elever för ett antal år sedan däremot har inte företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare varit delaktiga i framtagandet av de aktuella reglerna, vilket måste åtgärdas.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rätt till utbildning. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Rektorn vid Sofiebergsskolan har lång erfarenhet som pedagog och skolledare. Hon har verkat som rektor i Sofiebergsskolan sedan 1999 och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Inspektionen visar att rektorn är känd av elever och föräldrar samt förtrogen med verksamheten. Rektorn beskrivs av lärarna som en ledare med en klar pedagogisk vision som utvecklar skolan mot de nationella målen där framförallt arbetet med normer och värden lyfts fram. Rektorn beskriver kontakten med huvudmannen som god och lyfter särskilt fram det nätverk för rektorer i skolor med förskoleklass – årskurs 5 som finns i kommunen. Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn aktivt verkar för att utbildningen i skolorna utvecklas.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen.

Sofiebergsskolans arbetsplan benämns enhetsplan. Denna upprättas i enlighet med en mall som kommunen tillhandahåller och löper från januari till december. Förutom en beskrivning av hur skolan avser att arbeta för att ge eleverna möjlighet att nå målen inom de av kommunen förutbestämda målområdena innehåller planen även beskrivningar om personalens hälsotal och sammansättning. Verksamheten i skolan följs upp via utvärderingar och diskussioner, men dessa sker inte alltid kontinuerligt. Skolan har även i kvalitetsredovisningen för läsåret 2006/07 identifierat det kontinuerliga kvalitetsarbetet som en förbättringsåtgärd. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete så att det utgör en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta.

I Sofiebergsskolan förs diskussioner inför framtagandet av kvalitetsredovisningen, dels i arbetslagen och dels inom varje verksamhetsområde. Skolans kvalitetsredovisning 2006/07 innehåller rubrikerna mål, utvärdering och analys för varje målområde. Analysen är i vissa fall en beskrivning av hur skolan arbetar mot de nationella målen. Som tidigare nämnts saknar skolan en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans samtliga ämnen. Detta gör att även kvalitetsredovisningen fokuseras mycket på svenska, engelska och matematik avseende beskrivning av skolans resultat, men även mål inom miljöområdet och normer och värden finns redovisade. I vilken utsträckning skolan har förverkligat de nationella målen för utbildningen i övriga ämnen går inte att utläsa i kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Åtgärder för fortsatt utveckling mot de nationella målen finns dock redovisade. Fritidshemmets verksamhet är tydligt redovisad i kvalitetsredovisningen. Eleverna har inte getts möjlighet att medverka i framtagandet av kvalitetsredovisningen. Föräldrarna som inspektörerna intervjuar har tagit del av den. Inspektörerna bedömer att eleverna i Sofiebergsskolan inte ges möjlighet att medverka i arbetet med utarbetandet av kvalitetsredovisningen. Skolans likabehandlingsplan följs inte upp och utvärderas i kvalitetsredovisningen. Detta måste skolan åtgärda.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid Sofiebergsskolan erbjuds utbildning överlag i enlighet med författningarna förutom elevens val. Elevens val ska enligt författningarna ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. Elevens val finns inte på schemat i någon klass i Sofiebergsskolan och eleverna uppger att de inte har undervisning i elevens val. Vid intervjuer med rektorn och lärare framkommer att eleverna har egen planering eller eget arbete på schemat men innehållet i dessa lektioner motsvarar inte förordningens krav på elevens val. Inspektörerna bedömer att elevens val inte anordnas i Sofiebergsskolan. Detta måste skolan åtgärda.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, och personal för studie- och yrkesorientering ska ha utbildning för sådan verksamhet. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

Sofiebergsskolan har personal som undervisar i de ämnen de har utbildning i. Personalen erhåller kompetensutveckling utifrån av skolan definierade utvecklingsområden.

Inspektörerna bedömer att Sofiebergsskolan har lärare och övriga resurser för att ge eleverna en ändamålsenlig och modern utbildning.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Morin
Hampus Strömberg
Eva Bergström

Utbildningsinspektion i Stimmets skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Grundsärskola årskurs 1–5

Träningskola årskurs 1–10

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolan den 9–10 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades rektorn, elevvårdsteam, lärare, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och

studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Stimmets skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	42
Grundskola	198
Obligatorisk särskola	22

Källa: Skolans uppgifter december 2007.

Stimmets skola ligger nära Tyresö centrum och byggdes på 60-talet varefter ett antal till- och ombyggnader gjorts. Skolan omfattar inte mindre än nio byggnader. Reparation av skolans kök pågår vid besöket.

Verksamhet som inryms är förskoleklass, grundskola och grundsärskola årskurserna 1–6, samt träningsskola årskurserna 1–10. Därutöver finns två särskilda undervisningsgrupper som tar emot elever från hela kommunen och en grupp som tar emot elever från hela Stockholms län. Skolan leds av en rektor.

I anslutning till skolan finns även fritidshem. Dessa ingår inte i denna inspektionsrapport utan kommer att ingå i en särskild rapport angående förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Bedömningar

Samlad bedömning

Stimmets skola bedriver en undervisning som i allt väsentligt ligger i linje med läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot. Skolan måste dock få till stånd en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i skolans samtliga ämnen. Skolan måste särskilt beakta att undervisning bedrivs i en omfattning i samtliga ämnen så att eleverna ges möjlighet att nå målen för utbildningen.

Skolan bedriver ett målinriktat arbete för att förebygga diskriminering och annan kränkande behandling vilket resulterat i en trygg miljö för eleverna. Elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen och skolans miljö är begränsad och behöver förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, 2 kap. 2 § särskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans ordningsregler är inte utarbetade under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).

- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen och 2 kap. 7-8, 10 §§ särskoleförordningen).
- Fördelning av timmar och ämnen för särskolan följer inte den nationella timplanen (2 kap. 4 och 11 §§ särskoleförordningen, bilaga 1 skollagen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med grundskoleförordningens krav (2 kap. 15 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra arbetsplanen så att den i högre grad beskriver hur skolan avser att arbeta för att nå de uppställda målen och därvid ge möjligheter för elev- och föräldrarepresentanter att delta.
- Skolan bör förbättra uppföljningen och utvärderingen av hur undervisningen bedrivs och om den ger alla elever förutsättningar att nå målen för utbildningen.
- Skolan bör förbättra informationen till elever och vårdnadshavare om målen och elevernas kunskapsutveckling i förhållande till dem.
- De individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras så att de i högre grad beskriver skolans insatser.
- Skolan bör förbättra elevernas möjlighet till inflytande och delaktighet.
- Undervisningen i svenska som andraspråk bör ses över så att de elever som så har rätt får denna undervisning.
- Skolan bör se över undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap.
- Skolan bör se över personalsituationen i särskolan.

Kunskaper

Förskoleklassen

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Varken läroplanens mål att uppnå eller kursplanerna för grundskolans ämnen gäller emellertid för förskoleklassen. Detta betyder inte att skolorna är förhindrade att själva formulera mål som eleverna i förskoleklassen ska nå.

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till grundskola underlättas. Därför är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna.

Tyresö kommun har tagit fram för kommunen gemensamma bearbetningar av kursplanerna, s.k. kravnivåer, som även omfattar barnen i förskoleklassen. Personalen uppger dock att dessa är utformade på ett sådant sätt att så gott som alla barn med lätthet kan nå dem. Verksamheten är enligt inspektörernas observationer utformad så att det finns utrymme för lek och skapande. Kravnivåerna i svenska och matematik samt upprättandet av individuella utvecklingsplaner bidrar dock till att fokus läggs på barnets resultat av kunskapsutveckling istället för som lagstiftaren avsett hur verksamheten bidrar till utveckling av barnets olika förmågor och förberedelse för grundskolan. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

Grundskolan och särskolan

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret.

Skolan saknar en sammanställning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål i samtliga ämnen i årskurs 5. I skolans kvalitetsredovisning för 2006/07 finns en uppgift om hur många elever som nådde målet vid de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. Resultatet visar att 36 respektive 37 av 40 elever nådde målen för godkänt. I övriga ämnen saknas redovisning.

Skolan har inte i kvalitetsredovisningen gjort någon egen analys av varför resultaten ser ut som de gör utan endast noterat att stödåtgärder satts in för de elever som inte nått målen.

Rektorn uppger att hon håller sig uppdaterad om elevernas utveckling i riktning mot målen via klasskonferenser som hålls varje termin och där samtliga elever tas upp. Lärarna uppger att man genomför olika test för att följa elevernas kunskapsutveckling, exempel på sådana är ett läsprov i årskurs 3 och LUS (läsutvecklingsschema) i årskurs 5. I ämnen utöver svenska, engelska och matematik saknas systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella kursplanernas mål att uppnå.

Även i särskolan saknas systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat inte är förenligt med de krav som kan ställas. Uppföljningen måste omfatta samtliga skolans ämnen och utgå från de nationella kursplanernas mål.

Undervisningens innehåll och omfattning är av avgörande betydelse för att eleverna ska ges förutsättningar att nå målen. I kursplanerna anges syftet med de olika ämnena som mål att sträva mot. Dessa mål anger vilka kunskaper skolan ska sträva efter att eleverna utvecklar och ska ligga till grund för vilken inriktning undervisningen ska ha. I kursplanerna anges även mål att uppnå, dessa beskriver vad eleven minst ska kunna i slutet av femte respektive nionde skolåret. I det så kallade friutrymmet ska läraren använda sin yrkeskunskap och erfarenhet för att tillsammans med eleverna tolka målen, ta ställning till vilket stoff som ska väljas ut för att konkretisera innehållet samt ta ställning till hur man arbetar och organiserar undervisningen.

I Stimmets skola används en rad olika metoder för att bibringa elever olika kunskaper. Exempel på sådana är ”utepedagogik” och ”NTA-lådor” ett material för undervisning i de naturorienterande ämnena. Vid klassrumsbesöken iakttas va-

rierande arbetssätt där elever ges möjlighet att arbeta utifrån individuella behov. Generellt saknas dock en medveten strategi från lärarna när det gäller vad de olika arbetssätten och metoderna ska ge för resultat i form av kunskapsutveckling hos eleverna. Det finns därmed inte någon möjlighet att utvärdera om de olika metoderna ger önskad effekt på elevernas lärande. Den låga medvetenheten om vilka mål som eleven ska uppnå i de olika ämnena bidrar också till att det är svårt att bedöma om undervisningen gynnar elevernas kunskapsutveckling i riktning mot målen.

Inspektörerna bedömer att undervisningen generellt är i linje med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot. Skolan bör dock förbättra uppföljningen och utvärderingen av hur undervisningen bedrivs och om den ger alla elever förutsättningar att nå målen.

Organisation

För grundskolan finns en timplan som används som underlag vid förläggning av elevernas schema. Det går dock inte att utläsa av dessa om eleverna får det antal timmar som timplanen anger i flertalet ämnen eftersom dessa ämnen ingår i schemaposition benämnd arbetspass. De ämnen som saknas är de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena, teknik, hem- och konsumentkunskap samt bild. I kombination med att kunskapsuppföljning och kunskapsbedömning inte görs i dessa ämnen bedömer inspektörerna att skolan bör vara uppmärksam på att eleverna ges förutsättningar att nå målen i dessa ämnen.

I grundsärskolans timplan nämns ämnen naturlära och samhällslära vilka inte längre finns. Det rätta ska vara samhällsorienterande respektive naturorienterande ämnen.

Tränings skolans timplan är mer i överensstämmelse med den nationella. 759 timmar har dock lagts ut som ”prao”. Dessa timmar har tagits från samtliga andra ämnen utom elevens val, istället för som det anges i särskoleförordningen, från den fördelningsbara undervisningstiden i timplanen.

Inspektörerna bedömer att skolan måste tillse att fördelning av timmar och ämnen för tränings skolan utgår från den nationella timplanen.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. I samband med utvecklingssamtalet ska en individuell utvecklingsplan upprättas. Den ska innehålla framåtsyftande insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Den ska även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit ska bli tydligare för elev och vårdnadshavare.

Skolan har upprättat individuella utvecklingsplaner för samtliga elever. Dessa ser dock olika ut i de olika skolformerna.

I tränings skolan innefattar dessa planer samtliga kursplaners ämnesområden. Det finns kortsiktiga mål som utgår från kursplanernas mål. Det finns också en tydlig beskrivning av vilka insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen.

När det gäller grundsärskolan tar utvecklingsplanerna endast upp ämnena svenska, engelska och matematik. Det finns kortsiktiga tydliga mål och beskrivningar av insatser som skolan ska göra.

Även i grundskolan tas endast ämnena svenska, engelska och matematik upp. Det finns beskrivet ett nuläge, mål, metod, ansvarig och utvärdering. Under rubriken metod står vad eleven ska träna mer på, tänka på eller göra i skolan eller hemma. Inte i något av de exempel som inspektörerna tagit del av finns lärarens insats beskriven.

Inspektörerna bedömer att arbetet med de individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras så att de i högre grad anger vilka insatser skolan avser att göra för att elevens lärande ska stärkas.

I författningarna anges att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Beslut om särskilt stöd ska fattas av rektor. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vid upprättandet av detta ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta.

Skolan har ett elevvårdsteam som består av speciallärare, specialpedagog, skol-sköterska, psykolog och rektor. Teamet träffas en gång per vecka. Om en elev behöver stöd tillgodoses detta i första hand inom klassens ram. När läraren och arbetslaget behöver stöd eller bedömer att de egna resurserna inte räcker till anmäler man detta till elevvårdsteamet. I den anmälan ska läraren ange vilka anpassningar av undervisningen utifrån elevens behov som redan gjorts. Ärendet tas upp i teamet och därefter fattar rektorn beslut om fortsatta insatser och åtgärdsprogram upprättas. Elevvårdsteamet ansvarar för uppföljningen av insatserna. Även efter det att insatserna upphört finns eleven kvar för bevakning.

Särskolan har ett eget elevvårdsteam som består av specialpedagog, skol-sköterska och rektor. Psykolog saknas för närvarande så tjänsten inhandlas vid behov. Teamet träffas vid behov. Särskilda stödinsatser för särskolans elever sköts av lärarna, ofta med stöd av habilitering eller andra för enskilda elever inblandade stödfunktioner. Enligt föräldrar har kommunen mycket begränsade resurser när det gäller att tillgodose elevers speciella behov. Detta gäller främst kompetensen om mer komplicerade funktionshinder (se vidare kommunrapporten).

I de fall rektorn beslutat att åtgärdsprogram ska upprättas är det lärarens ansvar att göra detta i samverkan med elev och vårdnadshavare. Vid behov medverkar även specialpedagog eller speciallärare.

De exempel på åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av framgår vilka behoven är och hur de ska tillgodoses och när utvärdering ska ske. Exempelen tar dock endast upp ämnena svenska och matematik. Beskrivningarna av åtgärderna kan beskrivas tydligare så att utvärderingen av skolan insatser underlättas.

Inspektörerna bedömer att skolan har ett system för att upptäcka, åtgärda och följa upp elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna vill dock uppmärksamma skolan på vikten av att uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling sker inom samtliga ämnen så att eventuellt behov av stöd upptäcks.

Specialpedagogiskt stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får stödet istället ges i en särskild undervisningsgrupp. Vid Stimmets skola finns tre särskilda undervisningsgrupper där elever placeras efter beslut av verksamhetschefen. Eleverna i dessa grupper läser alla ämnen och följer grundskolans timplan. Någon kontinuerlig uppföljning av elevens behov att gå kvar i gruppen finns dock inte (se vidare kommunrapporten).

Utvecklingssamtal

Minst en gång per termin ska läraren och eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

I Stimmets skola genomförs utvecklingssamtal varje termin. Vårdnadshavarna får dock ingen information om elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen eftersom inte lärarna gör någon sådan bedömning. Inspektionen visar också att vårdnadshavarna inte känner till att det finns mål att uppnå i samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen om målen för utbildningen och elevernas kunskapsutveckling i förhållande till dem.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

När det gäller elevernas rätt till inflytande tillgodoses detta på olika sätt. Skolan saknar dock en medveten strategi hur man har för avsikt att arbeta med detta så att inflytandet ökar i takt med stigande ålder och mognad. I arbetsplanen anges att det ska ske via ett individanpassat arbetssätt. I särskolan arbetar man främst med att vara lyhörd för elevernas åsikter och tankar men även genom att uppmuntra dem till att ta ställning och uttrycka åsikter. Inspektörerna upplever att det generellt även i grundskolans klasser finns ett demokratiskt förhållningssätt. Skolan har även klassråd och elevråd där elever ges möjlighet till ett visst inflytande. Eleverna har dock inte medverkat vid framtagandet av de dokument där detta särskilt anges i författningarna (se vidare likabehandlingsplan, kvalitetsredovisning och arbetsplan).

Inspektörerna bedömer att även om arbetet i klassrummen i stort präglas av ett demokratiskt förhållningssätt bör skolan förbättra elevernas möjlighet till inflytande så att det uppfyller författningarnas krav och då hitta metoder anpassade till elevernas ålder och mognad.

Rektorn ansvarar för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.

Varje klass har tillsammans med sin lärare utvecklat regler för arbete och samvaron i klassen. Det finns också gemensamma regler för skolan, dessa är dock inte lika kända av eleverna och de har inte heller varit delaktiga vid framtagandet.

Inspektörerna bedömer att skolan måste se till att företrädare för elever och vårdnadshavare är delaktiga vid utarbetandet av skolans ordningsregler.

Skolans bedömning av resultatet inom detta område görs endast utifrån perspektivet om eleverna känner sig trygga. Underlag för bedömningen är bland annat en enkätundersökning och vad som kommer fram vid utvecklingssamtalen. Skolan bedömer att man till stor del uppnått målet med att skapa en trygg

skolmiljö. Inspektionen visar att den bilden stämmer. I olika intervjuer framkommer en samstämmig bild av att olika former av kränkningar är sällan förekommande och att skolan har ett bra förebyggande arbete och att om det ändå skulle uppstå situationer ingriper skolan direkt.

I det förebyggande arbetet ingår även att ge barnen insikt om allas lika värde. Eftersom skolan har många elever med olika funktionshinder blir det en naturlig del av barnens vardag. Detta upplevs av såväl föräldrar, personal och elever som en av skolans tillgångar.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Skolan har likabehandlingsplan som är upprättad i oktober 2006. Av planen framgår inte hur skolan avser att arbeta för att främja barnens och elevernas rättigheter utifrån de olika diskrimineringsgrunderna. Den tar upp förebyggande åtgärder och åtgärder vid upptäckt av trakasserier och annan kränkande behandling. Det finns också en olycklig sammanblandning av personalens och elevernas roller som om det skulle vara ett gemensamt ansvar i arbetet. Varken elever eller föräldrar har medverkat vid framtagandet. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunernas upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Inspektörerna bedömer att skolan generellt har ett bra arbete för att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. Skolan har också ett aktivt arbete med att förebygga och förhindra alla former av kränkande behandling vilket också gett ett gott resultat.

Inspektörerna vill här särskilt uppmärksamma skolan på att lagen är en rättighetslag för barn och elever och att det är de vuxnas ansvar att den efterlevs. Vuxnas rättigheter inom området tillgodoses via annan lagstiftning och ska inte sammanblandas. Vidare noterar inspektörerna att i skolans arbetsplan finns en punkt om skolans jämställdhetsarbete, vilket skulle kunna utgöra en del av likabehandlingsplanen.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvad genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För

att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Rektorn vid Stimmets skola uppfyller de formella krav som ställs på en rektor. När det gäller att hålla sig förtrogen med verksamheten framkommer dock att hon inte ännu skaffat sig den när det gäller särskolan. Rektorn tog över den verksamheten för två månader sedan och är enligt egen utsago är hon i full färd med att förbättra detta genom att regelbundet delta i arbetslagsmöten och besöka klasser.

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen. Arbetsplan som ska tas fram under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och föräldrar.

För Stimmets skola finns en verksamhetsplan/arbetsplan för läsåret 2007-2008. Den innehåller skolans vision, långsiktiga och kortsiktiga mål samt en kortfattad beskrivning av hur skolan ska arbeta för att nå målen. Målen är hämtade från läroplanen. De olika pedagogiska metoder som inspektörerna sett prov på exempelvis ”utepedagogik” och NTA (natur, teknik för alla) omnämns dock inte, medan det i arbetsplanen beskrivs på hur skolan ska arbeta med värdegrunds-uppdraget saknas nästan helt hur skolan avser att arbeta för att eleverna ska nå kunskapsmålen. Representanter för elever och föräldrar har inte heller varit delaktiga i framtagandet av arbetsplanen.

Inspektörerna bedömer skolan bör förbättra arbetsplanen så att den i högre grad beskriver hur skolan avser att arbeta för att nå de uppställda målen inom kunskapsområdet samt ge möjligheter för elev- och föräldrarepresentanter att delta.

Kvalitetsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att medverka.

Skolan har en kvalitetsredovisning för 2006/07 i vilken man gjort bedömningar av måluppfyllelsen i förhållande till sina så kallade ”egna åtaganden” vilka i allt väsentligt är i överensstämmelse med nationella uppdraget. Bedömningarna görs dels för varje verksamhet och dels för skolan som helhet. De flesta av bedömningarna utgörs av självskattningar. Det finns även en analys av resultaten. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Sist i kvalitetsredovisningen finns även en lista över förbättringsinsatser. Dessa är i första hand en önskelista om kompetensutvecklande insatser eller tillskott i form av exempelvis specialpedagog. Elever och föräldrar har inte medverkat vid framtagandet. I kvalitetsredovisningen finns även delar som i första hand personalens arbetsvillkor.

Inspektörerna bedömer att det finns ett kvalitetsarbete där all personal är delaktiga på olika sätt och att kvalitetsredovisningen uppfyller förordningens krav.

Inspektörerna vill dock göra skolan uppmärksam på att kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningens syfte enligt författningarna är att utbildningen ska utvecklas så att alla elever får en undervisning av god kvalitet och därmed ges förutsättning att nå målen. För att det arbetet ska bli framgångsrikt är det viktigt att målen är utvärderingsbara och inte alltför övergripande. Elever måste också ges möjlighet att vara delaktiga vid framtagandet av kvalitetsredovisningen. Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid Stimmets skola erbjuds överlag utbildning i enlighet med författningarna.

Elevens val ska enligt författningarna ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om urvalet av ämnen inom elevens val elevens val.

I Tyresö kommun är beslut om urvalet av ämnen delegerat till rektorn. Rektorn i Stimmets skola har inte fattat något sådant beslut och enligt de utsagor som inspektörerna får från lärare och elever erbjuds inte eleverna den möjlighet till undervisning som avses med elevens val i författningarna. I grundsärskolans lokala timplan står angivet att särskolans elever integreras i elevens val när det är lämpligt.

Inspektörerna bedömer att Stimmets skola inte anordnar elevens val i enlighet med författningarnas krav. Det är viktigt att den tid som anslagits för att ge elever i grundskolan och särskolan möjlighet att i viss omfattning få undervisning i det av skolans ämnen som intresserar dem mest också får den möjligheten.

Undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet samt invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavarna. Det är rektorn som beslutar om svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska.

Skolan har inte något system för att identifiera vilka elever som ska få undervisning i svenska som andraspråk istället för svenska. De elever som har bristfälliga kunskaper i svenska språket får oftast stöd i detta. Kunskapen bland lärare och rektor om svenska som andraspråk som ett eget ämne med en egen kursplan är bristfälliga.

Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk inte uppfyller grundskoleförordningens krav.

I årskurs 5 finns mål som eleverna ska ha uppnått i samtliga grundskolans ämnen. Enligt skolans timplan ska eleverna få undervisning i hem- och konsumentkunskap i årskurs 4. På elevschemana finns dock inte ämnet upptaget. I intervjuer uppger lärare att eleverna får undervisningen i hem- och konsumentkunskap, under de schemapass som benämns arbetspass, integrerat med övriga ämnen. Huruvida eleverna når målen för ämnet finns dock ingen redovisning av.

Inspektörerna bedömer att skolan bör se över undervisningen i ämnet hem- och konsumentkunskap så att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen för årskurs 5.

Personal

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Om personer med respektive föreskriven utbildning inte finns att tillgå, får den som inte uppfyller kraven anställas för högst ett år i sänder.

Lärarna i grundskolan har utom i något enskilt fall utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. På skolan finns även tillgång på personal med specialpedagogisk kompetens. I särskolan finns dock utöver lärarna som har utbildning för att undervisa i särskolan ett antal assistenter med varierande utbildning. Dessa får i varierande grad också ansvara för undervisning av eleverna.

Rektorn ansvarar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Skolan har en kompetensutvecklingsplan för hela skolan. Den omfattar utepedagogik, genuspedagogik och lexia. Därutöver deltar personal även i kommunövergripande kompetensutvecklande insatser bland annat ämnesnätverk. Här har dock inte särskolans lärare fått möjlighet att delta.

Inspektörerna bedömer att skolan har lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Skolan bör dock se över personalsituationen i särskolan så att undervisning inte bedrivs av assistenter och att assistenterna har utbildning för det uppdrag de ska utföra. Kompetensutvecklande insatser ges i enlighet med bestämmelserna.

Lokaler och material

Inspektörerna har granskat resurser i form av böcker, skrivmateriel och andra hjälpmedel samt läromedel, datorutrustningen och lokaler. Inspektörerna bedömer att de materiella resurserna ger möjligheter att genomföra en tidsenlig utbildning.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anna Bergstedt Nordqvist

Marie Morin

Utbildningsinspektion i Strandskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Strandskolan den 6 november samt den 8–9 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Strandskolan intervjuades lärare, elever, elevvårdspersonal och rektorn. Föräldrar intervjuades via telefon. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Strandskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	53
Grundskola	486

Källa: Skolans egna uppgifter november 2007.

Strandskolan byggdes i slutet av 1990-talet. Byggnaden är indelad i mindre så kallade hemvist där elever i samma årskurs har sina lektioner och där lärarna i tillhörande arbetslag har sitt arbetsrum. Eleverna är organiserade i åldershomogena klasser. I årskurs 6–9 delar bedrivs undervisningen oftast i mindre undervisningsgrupper om cirka 20 elever i varje.

Vid skolan finns även en för kommunen gemensam Aspergerklass.

Skolan ingår i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Till rektorns ansvarsområde hör förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Strandskolan är en skola där elevernas betygsresultat har förbättrats under en följd av år och år 2007 ligger samtliga betygsvärden över snittet för riket. De senaste två åren har dock en försämring skett på de nationella ämnesproven i årskurs 5, framförallt i engelska. Någon analys av detta har inte gjorts i skolan annat än på individnivå eller gruppnivå. En sådan analys kan vara avgörande för att alla elever ska ges möjlighet att nå de nationella målen. Skolan gör heller inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Detta måste skolan åtgärda. Inspektionen visar att undervisningen inom skolan i huvudsak är varierad och strävar efter att skapa lust att lära och nyfikenhet. Detta ökar med stigande ålder och mognad hos eleverna. Elevernas kännedom om målen är god i de högre årskurserna men bör förbättras i de lägre årskurserna. Skolan arbetar med så kallade matriser i skolans samtliga ämnen. Dessa utgör bedömningsunderlag och är ett stöd i kännedomen om målen uppger i synnerhet de äldre eleverna.

Skolans är relativt nybyggd och skolmiljön är fräsch. Inget synligt klotter förekommer. Lektionerna präglas av lugn och ro. En individanpassning av undervisningen sker genom att skolan medvetat arbetar med att förtydliga att varje individ har sitt eget sätt att lära. Elever, föräldrar och lärare uppger att eleverna efter nio år i Strandskolan är medvetna om att det finns olika inlärningsstilar och hur de själva lär bäst. Detta tillsammans med Strandskolans sätt att klargöra målen för utbildningen för elever och vårdnadshavare främjar elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling enligt inspektörernas bedömning.

Skolan arbetar aktivt med förebyggande åtgärder inom området normer och värden. Resultatet av detta arbete utvärderas dock inte på skolnivå och skolans likabehandlingsplan uppfyller inte alla krav som ställs på en sådan. Inspektionen visar att skolan har en väl dokumenterad och fungerande arbetsgång för att

identifiera elever i behov av särskilt stöd. Skolledningen strävar efter att specialpedagogisk kompetens ska finnas i varje arbetslag och detta är en del av skolans långsiktiga kompetensutvecklingsplan.

Rektorn är känd och förtrogen med skolans verksamhet. Dock bör rektorns övergripande ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas förbättras. Verksamheten utvärderas regelbundet men dessa utvärderingar är inte synliga i skolans kvalitetsredovisning som bör förbättras.

Inspektionen visar att skolans personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och att skolans material är tidsenligt.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans nuvarande ordningsregler är inte utarbetade under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock uppfyller inte förordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör klargöra målen med utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever i de lägre årskurserna och deras föräldrar.
- Skolan bör förbättra de individuella utvecklingsplanerna till sitt innehåll, så att det tydligt framgår vilka insatser skolan ämnar vidta för att stödja elevens kunskapsutveckling.
- Skolan bör förbättra uppföljningen av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.
- Rektorns ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen bör förbättras.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Strandskolan används lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer.

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan uppnår vissa kunskapsmål. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Eleverna i Strandskolan genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförståelse i årskurs 3. Resultaten på dessa tester ligger över snittet för resultaten i kommunen och visar att 3-4 procent av eleverna har stora svårigheter i dessa två ämnen.

Skolan genomför de nationella ämnesproven i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 5. Enligt skolans statistik når i stort sett alla elever målen i svenska och matematik fram till och med år 2006. I engelska har dock en försämring ägt rum de två senaste åren. År 2006 var det tio procent som inte klarade samtliga delprov på det nationella ämnesprovet och år 2007 nådde inte nio procent målen på proven. En stor andel av dessa elever når emellertid kursplanens mål i ämnet vid vårterminens slut 2007. Någon analys av resultaten har inte gjorts på skolnivå, utan i skolans kvalitetsredovisning konstateras att en analys bör göras (se vidare Ledning och kvalitetsarbete).

Tabell 1. Sammanställning av betygsresultaten för år 9 i Strandskolan jämfört med samtliga skolor i Tyresö kommun samt riket år 2005, 2006 och 2007 enligt Skolverkets uppföljningsstatistik.

	Strandskolan			Tyresö kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	80,0	93,9	86,2	73,6	76,4	73,7	75,5	76	76,1
Andel (%) behöriga till gymnasieskolans nationella program	97,8	100	94,2	90,7	94,2	91,5	89,2	89,5	89,1
Meritvärde	215,8	226,2	210,1	206,4	212,8	201,9	206,3	206,9	207,3

Tabellen visar att Strandskolans betygsresultat har stigit från år 2004 till år 2006 för att därefter sjunka till år 2007. Samtliga värden ligger dock över rikssnittet. Lärarna förklarar resultatet med en tidig fokusering på fonologi och läsinlärning samt att skolans temainriktade arbetssätt sätter fokus på eleven och samarbetet i arbetslaget gör att elever får flera möjligheter att redovisa sitt arbete och på så vis nå resultat. Att skolan arbetar utan timplan leder till att målen med utbildningen ständigt finns i fokus uppger såväl lärare som skolledning. Någon förklaring till förändringen år 2007 framkommer inte vid inspektionsbesöket då skolan saknar en överblick över det samlade resultatet.

Överensstämmelsen år 2004 till 2007 mellan de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik och betygsresultaten i dessa ämnen är god. År 2007 fick, enligt skolans egna uppgifter, fler elever Godkänt i slutbetyg i matematik än som klarade Godkänt på det nationella provet i ämnet. Rektorn och

undervisande lärare uppger att de genom intensivt arbete med enskilda planer i ämnet för varje elev får eleverna att nå målen i ämnet innan de lämnade skolan.

Någon samlad betygsstatistik på skolnivå för år 2007 finns inte tillgänglig på skolan vid tidpunkten för inspektörernas besök. På kommunnivå sammanställs resultat från tester i årskurs 3, resultaten på de nationella ämnesproven samt betygsresultaten i Tyresö resultathandbok. Denna sammanställning finns tillgänglig på kommunens hemsida. Vid tidpunkten för inspektionens besök vet dock inte rektorn om meritvärdet förändras eller hur stor andel av eleverna som nådde målen i alla ämnen år 2007. Lärarna uppger att de vet hur eleverna klarade sig på gruppnivå i den klass de undervisade i eller var mentor för. Någon diskussion om eventuella skillnader mellan pojkars och flickors betygsresultat förekommer inte på skolan. Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9. Detta måste skolan åtgärda.

Skolan ska, enligt läroplanen, klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Strandskolan arbetar med matriser i skolans alla ämnen, samt i vissa färdighetsmoment som till exempel skriva inom ett språk. Dessa matriser fungerar som bedömningsunderlag inför och under utvecklingssamtalen. Inspektionen visar att matriserna ger eleverna i synnerhet i årskurs 6–9 en god kännedom om målen med utbildningen. De yngre eleverna är dock inte alltid medvetna om att det finns mål för skolans alla ämnen eller vilka mål de arbetar mot i det för perioden aktuella temat. Föräldrar till elever i de lägre årskurserna bekräftar denna bild medan föräldrar med barn i de högre årskurserna uppger att de får en god kännedom om målen i skolans samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar i de lägre årskurserna.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska. Eleverna i Strandskolan uppger att de, i takt med stigande ålder och mognad, arbetar allt mer självständigt. Detta bekräftas även av föräldrar. Strandskolan arbetar temainriktat. Eleverna kan, efter att grundkursen inom temat är avklarad, välja att fördjupa sig enskilt eller i grupp. Eleverna och lärarna säger att detta leder till nyfikenhet. Inspektörerna besöker även flera lektioner där eleverna visar upp ovanstående förmågor. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. I samband med utvecklingssamtalet ska en individuell utvecklingsplan upprättas. Den ska innehålla framtidsyftande insatser som skolan ska göra för att eleven ska utvecklas i riktning mot målen. Den ska även bidra till att utbildningsmålen och vägen dit ska bli tydligare för elev och vårdnadshavare.

De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna har tagit del av lägger ansvaret till största delen på eleven själv vad gäller dennes kunskapsutveckling. I vissa planer dokumenteras skolans insatser inte alls, trots att lärare i samtal kan redogöra för vilka insatser de sätter in. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra de individuella utvecklingsplanerna till sitt innehåll, så att det tydligt framgår vilka insatser skolan ämnar vidta för att stödja elevens kunskapsutveckling. Se vidare Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2006:10).

Lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling genom olika uppgifter, prov och redovisningar, såväl muntliga som och skriftliga. Eleverna anger särskilt att de under åren i Strandskolan ges möjlighet att använda olika inlärningsstilar och görs medvetna om varje persons egen inlärningsstil. I Strandskolan genomförs konferenser där lärarna diskuterar betygen gemensamt inför betygssättningen. Eleverna uppger vidare att betygen i stort sett är rättvisa och inte ges beroende på kön.

Enligt grundskoleförordningen ska för de elever som inte nått målen för godkänt i något ämne i slutet av det nionde skolåret skolan utfärda ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet. Av omdömet kan också framgå vilka stödåtgärder som vidtagits. De skriftliga omdömen som upprättas i Strandskolan saknar en redogörelse för vilka mål eleven eventuellt har uppnått och hur elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket har varit. Skolans insatser går heller inte alltid att utläsa. Inspektörerna bedömer att Strandskolans skriftliga omdömen inte uppfyller de krav som ställs på sådana. Detta måste skolan åtgärda.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Eleverna i skolan uppger att de arbetar i demokratiska former och att de genom skolans tydliga arbete med olika inlärningsstilar får, i takt med stigande ålder och mognad, inflytande över sitt eget lärande och undervisningssituationen. Skolan har elevråd men vare sig eleverna i rådet eller andra elever medverkar i framtagandet av skolans likabehandlingsplan, ordningsregler eller kvalitetsredovisning (se vidare nedan).

Skolan arbetar även med schemalagda förebyggande åtgärder, som till exempel värderings- och samarbetsövningar, inom området normer och värden under elevens hela vistelsetid i Strandskolan. Eleverna uppger att skolan är trygg och att lärarna reagerar om någon elev utsätts för kränkningar. De säger vidare att de schemalagda aktiviteterna säkerligen bidrar till att göra skolmiljön trygg då arbetet pågår kontinuerligt och inte endast sätts in om någonting inträffar. Rektorn arbetar aktivt i elevvårdsärenden och vet vilka elever som skolans anti-mobbinggrupp arbetar med under ett läsår. Däremot gör skolan inte någon övergripande utvärdering av hela arbetet med normer och värden. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra uppföljningen av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och kränkande behandling råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behand-

ling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att en likabehandlingsplan upprättas i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år (se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7).

Strandskolan har en likabehandlingsplan som bygger på skolans tidigare anti-mobbingplan. Det går inte att ur skolans likabehandlingsplan utläsa Strandskolans specifika förutsättningar. Det går heller inte att i planen se hur förutsättningarna har analyserats och tagits tillvara när det gäller utformandet av planen. Skolans förebyggande arbete anges till den schemalagda aktivitet som alla klasser i skolan har. I övrigt saknas en beskrivning av det förebyggande arbetet. Eleverna har inte getts möjlighet att medverka i framtagandet av planen. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Rektorn ansvarar för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen. Eleverna i Strandskolan uppger att de har aktuella regler för samvaron i klassrummet som de har utarbetat med läraren. Skolans gemensamma regler, som skiljer något beroende på elevernas ålder och mognad, är väl kända av eleverna. De är framtagna i samarbete med elever och deras vårdnadshavare för ett antal år sedan vilket dock inte alla elever i skolan är medvetna om. Inspektörerna bedömer att skolan måste låta eleverna och deras vårdnadshavare bli delaktiga i framtagandet av ordningsregler.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Ledningen för Strandskolan består förutom av rektorn även av biträdande rektor. Tillsammans med skolans elva arbetslagsledare bildar rektorn och biträdande rektor skolans ledningsgrupp. Dessutom finns på skolan en styrgrupp bestående av rektorn, biträdande rektor, administratören, utvecklingsledare för år 6–9 och en arbetslagsledare för år 4–5. Enligt rektorn har skolans egna utvärderingar visat att organisationen skapat en otydlighet var beslut fattas inom skolan och en ny organisation är under uppbyggnad.

Samtliga intervjuade uppger att de har förtroende för rektorn och att denne är förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn beskrivs som lyhörd och med ett stort engagemang i elevvårdsärenden. Denne har lång pedagogisk erfarenhet och har verkat som rektor i skolan i snart två år. Som tidigare framgår

visar dock inspektionen på att rektorn inte har förtrogen med skolans samlade betygsresultat och inspektörerna bedömer att rektorns övergripande ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen bör förbättras. I övriga avseende bedömer inspektörerna att Strandskolans rektor verkar för att utbildningen i skolorna utvecklas.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen.

Strandskolans lokala arbetsplan benämns strategisk plan. Den följer samma mönster år från år och några specifika åtgärder för hur skolan ska arbeta för att nå målen innevarande läsår går inte att utläsa. Som tidigare nämnts saknar skolan även en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans alla ämnen och inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att även kunskapsresultaten i skolans alla ämnen bör ingå i ett gott kvalitetsarbete. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta.

Enligt rektorn är det svårt att beskriva resultatet av skolans verksamhet i den för kommunen gemensamma mallen som kvalitetsredovisningen skrivs i. Inspektionen visar bland annat att kvalitetsredovisningen inte är ett dokument som omfattar hela verksamheten. Fritidshemmen redovisas endast i ringa omfattning. Utvärderingar och reflektioner som görs i arbetslagen ligger till grund för kvalitetsredovisningen, som även diskuteras i arbetslagen. Enligt inspektörernas bedömning fungerar kvalitetsarbetet i stort sett fungerar bra med mål, utvärdering, analys och nya mål. Kvalitetsredovisningen saknar dock, som tidigare nämnts, en analys av de resultat som skolan uppnår. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Skolans likabehandlingsplan utvärderas heller inte i kvalitetsredovisningen. Elever har inte getts möjlighet att medverka i framtagandet av planen. Föräldrarna har getts möjlighet att läsa och kommentera kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer att Strandskolans kvalitetsredovisning inte omfattar alla verksamheter som finns i skolan. Elever ges heller inte möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Skolans likabehandlingsplan följs inte upp och utvärderas i kvalitetsredovisningen. Detta måste skolan åtgärda.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid Strandskolan erbjuds utbildning överlag i enlighet med författningarna förutom hem- och konsumentkunskap. Eleverna i årskurs 5 i Strandskolan fick sin undervisning i hem- och konsumentkunskap under årskurs 4. Alla elever bedöms av undervisande lärare ha nått de nationella målen för årskurs 5 i ämnet. Inspektörerna vill i sammanhanget uppmärksamma skolan på att den måste

kunna säkerställa att alla elever, även de som eventuellt flyttar in under året till årskurs 5, ges möjlighet att nå målen i skolans alla ämnen.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, och personal för studie- och yrkesorientering ska ha utbildning för sådan verksamhet. Enligt inspektörernas bedömning är detta fallet i Strandskolan.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Morin

Eva Bergström

Utbildningsinspektion i Tyresö skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Tyresö skola och besökt skolan den 8-9 och den 16 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades skolledning, lärare, elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tyresö skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	50
Grundskola	607

Källa: Skolans egna uppgifter från januari 2008.

I rektorsområdet Tyresö skola ingår förskoleklass – årskurs 9. Från hösten 2006 är skolan treparallell i årskurs 6–9. Skolan är organiserad i nio arbetslag; ett med förskoleklass – årskurs 3, ett arbetslag med tre klasser i årskurs 1, ett med årskurs 2–3, ett i årskurs 4–5 och tre i årskurs 6–9. Elevvårdsteamet bildar ett eget arbetslag. Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer.

Skolan deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

I anslutning till rektorsområdet finns fritidshem. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att undervisningen vid Tyresö skola övergripande är av god kvalitet. Kännetecknande är att eleverna trivs och är trygga såväl i skolans yttre som inre miljö. Personalen visar engagemang för elevers lärande och eleverna når goda resultat. Elevernas kännedom om målen behöver dock förbättras liksom deras inflytande över utbildningen. Överlag har skolan ett väl utarbetat system för att identifiera och ge stöd till elever som är i behov av detta. Det saknas dock en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör ingen systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8. i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera skillnader mellan pojkars och flickors kunskapsresultat.
- Skolans bör förbättra elevinflytandet över utbildningens innehåll.
- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om målen samt arbetet med bedömning och betygssättning.

- Skolan bör säkerställa att de elever som är i behov av särskilt stöd identifieras i god tid.
- Skolan bör förbättra informationen till eleverna om vilka ämnen som ingår i elevens val.
- Skolan bör se över tillgången på specialpedagogisk kompetens.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Inom Tyresö kommun har man tagit fram för kommunen gemensamma bearbetningar av kursplanerna, s.k. kravnivåer, i svenska (förskoleklass – årskurs 9), i matematik (förskoleklass–årskurs 5) samt i engelska (årskurs 1–9). För förskoleklassen anges i vissa fall rekommenderade kravnivåer. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att utbildningen i förskoleklassen ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Den ska ligga till grund för fortsatt skolgång. Förskoleklassen omfattas inte av målen att uppnå som finns angivna i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) eller grundskolans kursplaner. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

Arbetsätt och arbetsformer i förskoleklasserna stimulerar barnens utveckling och lärande. Barnen i förskoleklassen arbetar såväl tillsammans med årskurs 1 och 2 som enbart inom förskoleklassen. Inför innevarande läsår har organisationen ändrats på grund av yttre omständigheter till ett arbetslag för förskoleklass och en klass i årskurs 3. Förskoleklasserna har därmed inte alltid de lokalmässiga möjligheterna att enkelt samarbeta med de tidigare åren i grundskolan. Vid inspektionsbesöket gavs dock exempel på samverkan mellan skolformerna. Exempel är att eleverna i årskurs 3 läser för barnen i förskoleklasserna, gemensamt terminskalas och fritidshem. I den kommande profileringen av skolan kommer förskoleklasserna att ingå i den pedagogiska verksamheten utifrån sina förutsättningar. Ett exempel kan vara när det är matematikveckor på skolan så kommer förskoleklasserna både att arbeta i sina grupper med siffror men också delta i de gemensamma arrangemang som genomförs.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolan ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik är för de senaste åren oförändrat goda. Våren 2007 var andelen elever som uppnått målen i samtliga delprov i engelska 92 procent (år 2006 100 %), i svenska 94 procent (år 2006 100 %) och i matematik 95 procent (år 2006 100 %). Enligt skolledningen följer man elevernas resultat i alla ämnen via klasskonferenserna. Skolan gör dock inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och 9 i samtliga ämnen, vilket måste åtgärdas.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för år 9 i Tyresö skola. Tabellen anger andelen elever i procent som enligt skolans bedömning uppnått målen för proven.

	År 2005	År 2006	År 2007	Kommunen
Svenska	79	96	79	97
Engelska	84	96	92	95
Matematik	84	80	73	88

Källa: Skolans egna uppgifter

I skolans kvalitetsredovisning för 2006/07 redovisas andelen behöriga, resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 9, meritvärdena, SALSA-värden m.m. Meritvärdet var 2007 avsevärt lägre än 2006. Enligt nationell statistik för 2007 har andelen elever som nått målen i alla ämnen sjunkit markant jämfört med 2006. Detta gäller de flesta ämnen, men särskilt moderna språk, musik, de naturorienterande ämnena och slöjd. Även resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 9 för 2007 visar på en nedgång jämfört med tidigare år. En närmare analys om orsakerna till de låga meritvärdena har genomförts. Enligt skolan kan resultaten bl.a. bero på att skolan har ett relativt stort antal elever i behov av särskilt stöd. Ett exempel på ökat pedagogiskt stöd som har satts in under hösten 2007 är ”Källan”, en riktad stödinsats till elever i årskurs 9. Kompetensutveckling avseende matematik för de yngre åldrarna är ett annat exempel.

Tabell 2. Sammanställning av betygsresultat för åk 9 i Tyresö skola jämfört med samtliga skolor i Tyresö kommun samt riket år 2005, 2006 och 2007 enligt Skolverkets uppföljningsstatistik.

	Tyresö skola			Tyresö kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	88,5	90,7	77,6	73,6	76,4	73,7	75,5	76	76,1
Andel (%) behöriga till gymnasieskolans nationella program	98,1	97,7	96,6	90,7	94,2	91,5	89,2	89,5	89,1
Meritvärde ¹	224,2	236,9	215,8	206,4	212,8	201,9	206,3	206,9	207,3

Källa: Skolverkets statistik

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer samt vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Vid inspektionstillfället framkom att elevernas och föräldrarnas kännedom om målen för utbildningen skiftade, i en del ämnen är det ”otydligt” vilka mål som finns. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör försäkra sig om att eleverna och deras vårdnadshavare känner till mål för utbildningen eleverna arbetar mot i skolan alla ämnen.

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med det antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

På varje skola och i varje klass ska lärare tolka de nationella kursplanerna och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen med utgångspunkt i elevernas förutsättningar, erfarenheter, intressen och behov. Ämnesmötet sker varje månad inom skolan. I de samhällsorienterade ämnena (so) har skolans lärare diskuterat i ett förskoleklass-årskurs 1–9-perspektiv. De för kommunen gemensamma kravnivåerna i svenska, engelska och matematik (se ovan) används på skolan. Inom kommunen träffas ämnesgrupper regelbundet, ett exempel är den s.k. MUST-gruppen där matematiklärare från årskurs 6–9 och gymnasiet har utarbetat kravnivåer. Elevernas kännedom om målen skiftar, se vidare nedan under avsnittet Bedömning och betygssättning.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt att kritiskt granska. På Tyresö skola kunde de intervjuade lärarna berätta om hur de sociala målen lyfts fram och bl.a. ska synas i Etik (se vidare avsnittet Normer och värden). I arbetsplanerna för läsåret 2007/08 anges hur skolan avser att arbeta med strävansmålen och i övrigt arbeta mot de nationella målen och att samtliga elever ska ges möjlighet att utgå från sin egen kunskapsnivå. Inspektörerna bedömer att skolan har en systematisk utvärdering av undervisningen när det gäller målen att sträva mot i läroplanen och kursplanerna.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskapsutveckling främja elevers fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Inspektörerna bedömer att skolan har överlag ett väl utarbetat system för att identifiera och ge stöd till elever i behov av detta. Trots detta förekommer det enligt de intervjuade lärarna att det vissa år kommer elever till årskurs 6 som borde ha identifierats tidigare, vilket leder till att de i årskurs 8 och 9 halkar efter i svenska. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör säkerställa att detta inte inträffar. För att kartlägga elevernas behov av stöd genomförs t.ex. tester och diagnoser i svenska och matematik. Vid klasskonferenserna identifieras också stödbehov. Åtgärdsprogram upprättas vid behov. Elevvårdskonferens genomförs i enlighet med författningarnas krav.

Vid skolan finns en särskild undervisningsgrupp för elever i årskurs 6 och 8. Beslut om placering omprövas årligen och beslut om anpassad studiegång fattas vid behov enligt grundskoleförordningen. Eleverna läser alla ämnen, de praktisk-estetiska ämnena har de med hemklassen. För elever i årskurs 7–9 som har svårigheter i vissa ämnen finns "källan". Totalt är det fem elever som varje eftermiddag i två timmar får stöd i matematik, engelska och so-ämnen (samhällsorienterade ämnen). Gruppen är flexibel och en elev kan efter ett tag helt eller delvis återgå till sitt vanliga schema. Eleverna har hela tiden kvar sin klasstillhörighet och läser alla ämnen med sin ordinarie klass.

Bedömning och betygssättning

I grundskoleförordningen finns bestämmelser om bland annat skyldigheten att genomföra utvecklingssamtal och att sätta betyg i årskurs 8 och 9 utifrån de nationella målen och betygskriterierna. Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Minst en gång per termin ska läraren och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna.

Skolan har olika system för att följa och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i de olika åldersgrupperna; ”sköldpaddan”, skoldagbok och för de äldre eleverna loggbok. Från hösten 2007 ska alla skolor i kommunen använda sig av den s.k. Skolportalen, där respektive lärares bedömning av elevens kunskapsutveckling ska registreras inför utvecklingssamtalet individuella utvecklingsplaner.

Vid betygssättning ska all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen utnyttjas och en allsidig bedömning av dessa kunskaper ska göras. Inom kommunen sker regelbundna diskussioner mellan skolorna kring bedömning och betygssättning. Lärarna diskuterar bedömning och betygssättning, har gemensamma prov i t.ex. årskurs 6–9 i svenska och engelska osv. Enligt de intervjuade föräldrarna vet inte eleverna vad som krävs i vissa ämnen och ibland blir betygen i dessa ämnen en överraskning. Inspektörerna bedömer därför sammantaget att skolan bör se över arbetet med bedömning och betygssättning.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Ett gott exempel på eleverna inflytande över verksamheten i stort är hur skolan arbetar inför de kommande profilklasserna med start hösten 2008. Eleverna i årskurs 4–5 ges möjlighet att aktivt påverka utformningen av dessa profiler. Profilklasserna kommer först att finnas i årskurs 6, för att man sedan även anordnas för årskurs 7–9. Profilerna blir Matematik och no/data, Internationalisering samt Hälsa och friluftsliv. Skolan har klassråd och elevråd för förskoleklass–årskurs 5 och årskurs 6–9. Elevråden fungerar dock enligt rektorn inte så bra och avser därför att införa olika ”utskott”. I skolans kvalitetsredovisning anges att eleverna är med och planerar upplägg och temaarbeten men att ett förbättringsområde är att ”de yngre eleverna behöver arbeta mer strukturerat, successivt utbildas i att förstå vad lärande och ansvar för det egna lärandet innebär”. Elevernas inflytande över utbildningens innehåll visar dock på skillnader mellan ämne och lärare, vilket inspektörerna därför bedömer bör förbättras.

Enligt skollagen ska utbildningen i samarbete med hemmen främja elevernas harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Vidare ska verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Alla som arbetar på skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde.

Eftersom kommunens elevenkät inte omfattar alla årskurser har Tyresö skola tagit fram en egen enkät för alla elever. Utifrån resultaten bedömdes att "skolan behöver mer lugn". Den "arbetsrogrupp" som bildades våren 2007 har även gått ut med frågor till eleverna om "hur de skulle vilja att det var". Från och med hösten 2007 har alla lärare samma rutiner för att skapa arbetsro; alltid hälsa på eleverna innan lektionen, höra med eleverna om de har med material och hur de mår, lugna ner och med de yngre eleverna gå igenom dagen. I förskoleklass – årskurs 3 har man också infört "fem tysta minuter". Diskussion pågår om hur man på ett bra sätt "avslutar dagen". Rutinerna har gett önskad effekt, både de yngre och äldre eleverna bekräftar att det är skillnad mot tidigare.

Tyresö skola ger intryck av att vara en trivsamt och lugn skola, vilket bekräftas vid intervjuer med elever och personal. Skolan använder sig av olika metoder som Friends, Charlie, Lions Quest osv. För de yngre barnen och eleverna finns ett system med faddrar. Skolan har kompisstödare men enligt de intervjuade eleverna "är det en lugn skola så de behövs inte". De äldre eleverna uppger vidare att "det är lugna raster men det inte finns något att göra". I årskurs 6–9 har eleverna "Etik" på schemat. Eleverna delas in i mindre grupper diskuterar artiklar, vad de tycker och tänker, dilemman, hur man är en bra kompis osv. Skolan har även en antimobbningsgrupp.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Tyresö skola har presenterat en likabehandlingsplan som dock inte utgår från en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån aktuell kartläggning, planen saknar även ett vuxen-elevperspektiv. Barn och elever har inte medverkat i arbetet med likabehandlingsplanen. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Rektorn ansvarar för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Vid Tyresö skola finns för närvarande tre ordningsregler för förskoleklass-årskurs 3, årskurs 4–5 och årskurs 6–9. Ett förslag till nya ordningsregler är under hösten ute på remiss till elevråden och till föräldrarna via föräldraföreningen. Under januari kommer de nya reglerna att publiceras på skolans hemsida samt anslås i skolan.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer, varav den ena ansvarar för förskoleklass – årskurs 3 och den andra för årskurs 4–9 samt för skolans särskilda undervisningsgrupper. Rektorn som tillträdde i mars 2007 har tillsammans med de biträdande rektorerna genomfört en översyn av ansvarfördelning och skolans organisation. En fortsatt genomlysning pågår av skolans organisation av verksamheten. Rektorn som ibland vikarierar i någon klass, avser att under läsåret hinna göra fler lektionsbesök m.m. Enligt de intervjuade lärarna är rektorn är ofta ute i verksamheten, men hinner inte alltid med lektionsbesök. Lärarna menar att skolledningen direkt går in och stöttar lärarna vid problem i någon klass. Inspektörerna bedömer sammantaget att rektorn är förtrogen med verksamheten och tar ansvar för det pedagogiska ledarskapet.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Skolans arbetsplan för 2007, benämnd enhetsplan, som utgår från såväl nationella mål som mål i skolplanen är utgångspunkt för respektive arbetslags arbetsplan. Exempel på kvalitetsarbete är skolans egen elevenkät som omfattar alla elever, läsårsutvärderingar, resultat från ”Våga visa-observationer” osv. Skolans kvalitetsgarantier är under bearbetning. Det sker dock inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och 9 i samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer därför sammantaget att skolan bedriver ett godtagbart kvalitetsarbete med koppling till de nationella målen.

Varje skola ska årligen upprätta en kvalitetsredovisning där skolan ska redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta.

Skolans kvalitetsredovisning för 2006/07 följer den struktur som är gemensam inom kommunen och innehåller i enlighet med förordningens krav en bedömning av måluppfyllelse, analys och förslag till åtgärder. Enligt de intervjuade är dock kommunens mall svår att använda. Eleverna är ännu inte delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen. Enligt rektorn kommer dock detta att ske vid nästa tillfälle. Det är dock ämnena svenska och matematik som redovisas och analyseras. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid skolan erbjuds utbildning i enlighet med författningarna.

Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. På Tyresö skola anordnas elevens val för eleverna i årskurs 4–5 i perioder i ämnena hem- och konsumentkunskap, slöjd, bild, no (naturorienterande ämnen) samt idrott och hälsa. I år-

skurs 6–9 har man haft olika upplägg där eleverna har fått välja att arbeta med olika ämnen och aktiviteter. Eleverna i årskurs 6–9 har också lektionspass på schemat som kallas ”eget arbete” då de själva avgör vad de vill arbeta med och kan då även fördjupa sig i olika ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan bör informera eleverna i årskurs 6–9 om vilka ämnen som ingår i elevens val.

Resurser

Inspektörerna bedömer att skolan har god tillgång på personal med utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Vid inspektionstillfället fanns det dock viss brist på specialpedagogisk kompetens, även om ytterligare en speciallärare senare har anställts. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör se över tillgången på specialpedagogisk kompetens. Kompetensutveckling genomförs utifrån såväl skolans som individuella behov. Exempel på gemensam kompetensutveckling är extra tid för utbildning i kommunens Skolportal, samt i etik all personal i tvärgrupper från förskoleklassen till årskurs 9. Ett antal lärare har fått kompetensutveckling i matematik för de yngre åldrarna.Handledning kan vid behov erbjudas. De intervjuade lärarna efterlyser dock mer av ämnesvis fortbildning.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anna Kjellberg
Carl-Gustav Sidenqvist

Utbildningsinspektion i Tyresö gymnasium gymnasieskola och gymnasiesärskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	3

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Tyresö gymnasium den 9–11 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Tyresö kommun och Tyresö gymnasium och gymnasiesärskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Tyresö gymnasium intervjuades elever, lärare, elevvårdsteam, rektorer i gymnasiet och gymnasiesärskolan samt föräldrar till elever i gymnasiesärskolan. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga program och årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tyresö gymnasium	Antal elever
Gymnasieskola	1 316
Individuella program	84
Summa elever	1 400

Gymnasiesärskolan	Antal elever
Gymnasiesärskola	45

Källa: Skolans egna uppgifter september 2007.

Sedan den 1 februari 2007 tillhör Tyresö gymnasium Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden i Tyresö kommun. I samband med omorganisationen delades Tyresö gymnasium in i två sektorer där varje sektor är en egen resultatenheter. Det övergripande ansvaret för gymnasieverksamheten har förvaltningschefen för Utvecklingsförvaltningen. Skolans ledning består av två rektorer som har resultatansvar för sin enhet och ansvarar för olika program. Verksamheten leder de tillsammans med biträdande rektorer och programutvecklare för varje program som tillsammans med rektor ska leda och utveckla verksamheten inom det egna programmet. Varje program utgör ett arbetslag.

Tyresö gymnasium ligger i centrala Tyresö och inrymmer gymnasieskola och gymnasiesärskola. Skolan erbjuder tio nationella program, fyra specialutformade program samt individuella program. Skolan har även en fotbollsinriktning där eleverna har möjlighet att kombinera idrott och studier. All verksamhet är samlad i en och samma byggnad. Centralt i byggnaden finns gymnasiesärskolans olika verksamheter och skolans individuella program. Ett välutrustat bibliotek rymmer även i skolan.

Utbildningen vid Tyresö gymnasium omfattar följande nationella program och inriktningar:

- Barn- och fritidsprogrammet (BF) med nationella inriktningarna Fritid, Pedagogisk och social verksamhet
- Byggprogrammet (BP) med nationella inriktningarna Husbyggnad, Anläggning, Måleri
- Elprogrammet (EC) med nationella inriktningen Datorteknik, Elteknik
- Estetiska programmet (ES) med nationell inriktning musik
- Fordonsprogrammet (FP), med nationella inriktningarna Personbilsteknik, Karosseri
- Handels- och administrationsprogrammet (HP) med nationell inriktning Handel och service
- Medieprogrammet (MP) med nationell inriktning Medieproduktion
- Naturvetenskapsprogrammet (NV) med nationella inriktningarna Naturvetenskap, Matematik och datavetenskap
- Samhällsvetenskapsprogrammet (SP) med inriktningarna Ekonomi, Samhällsvetenskap, Språk, Kultur

- Teknikprogrammet (TE), Data, Fysik

Skolan erbjuder dessutom tre specialutformade program:

- Samhällsvetenskapsprogrammet idrottsprogram profil Specialidrott
- Samhällsvetenskapsprogrammet med inriktningarna Media, Medieproduktion
- Affärsprogrammet
- Byggprogrammet med inriktning Måleri

Förutom de nationella programmen finns individuella program (IV), Introduktionskurs för invandrare (IVIK) och Programinriktad individuell utbildning (PRIV). I skolan finns även individuellt program för elever med Aspergers syndrom (IVAS). En elevgrupp med ensamkommande asylsökande ungdomar ingår även inom skolans individuella program.

Av de elever som valt Tyresö gymnasieskola höstterminen 2008 kommer ca 46 procent från Tyresö kommun. Eleverna söker i stor utsträckning till andra kommuners gymnasieutbildningar och enligt skolan är det främst flickor som söker andra gymnasieskolor. Skolans ledningsgrupp planerar olika strategier bland annat att starta andra inriktningar inom befintliga program för att få elevernas intresse att söka till den egna gymnasieskolan.

Gymnasiesärskolan

Gymnasiesärskolan utgör en egen resultatenhet och hör till barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde. Skolans rektor ansvarar även för kommunens Särsvux samt för de elever som är folkbokförda i Tyresö kommun men går i skolor i andra kommuner. Gymnasiesärskolans elever kommer från såväl grundskola som obligatorisk särskola i Tyresö men även från ett flertal andra kommuner i länet.

Gymnasiesärskolan erbjuder inom skolans individuella program yrkesträning och verksamhetsträning samt ett specialutformat program med inriktningarna hantverk och service och omvårdnad och service. En mindre grupp elever får undervisning i kommunens lokaler på C3L (kommunens vuxenutbildning).

Bedömningar

Samlad bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Tyresö gymnasium och gymnasiesärskola av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att utbildningen i Tyresö gymnasium ger undervisning som överlag är av god kvalitet. Den innehåller många program, både nationella och specialutformade, och inriktningar samt elever och personal med varierad bakgrund och erfarenheter. Det råder ett öppet och trevligt klimat i skolan, eleverna trivs och känner sig accepterade och respekterade. Skolan är på flera sätt i förändring främst organisatorisk då gymnasieskolan i februari 2007 bytte nämnd. I samband med det har gymnasieskolans program fördelats på två rektorer och ett antal biträdande rektorer. Den relativt nya skolledningen har påbörjat ett utvecklingsarbete tillsammans med personalen där former och

rutiner för ett fungerande arbete i den nya organisationen och kvalitetsarbete håller på att utvecklas.

Skolan är på flera sätt i ständig utveckling då elevgrupperna förändras i storlek och utifrån intresse vid val av program. Under inspektionsbesöket håller skolledningen på att se över och utvärdera nuvarande program för att kunna bemöta aktuella och kommande behov. Ett exempel är skolans individuella program där elevantalet ökat det senaste året. Verksamheten når goda resultat då cirka 75 procent av eleverna fortsätter i ett nationellt program. Som helhet arbetar skolans personal på ett strukturerat sätt för att förbättra och utveckla verksamheten i Tyresö gymnasium. Personalen har olika kompetenser och intresse att stödja och utveckla de olika individer de möter i utbildningssituationen.

Gymnasieskolan har visat goda exempel på samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen som enligt inspektörerna bör utvecklas än mer för att främja lärandet och för att tydliggöra respektive programs karaktär. Måluppfyllelsen varierar mellan programmen och samtliga program redovisar resultat som ligger under riksgenomsnittet. Resultaten bör ytterligare analyseras och utgöra underlag för vilka åtgärder som behöver vidtas för en högre måluppfyllelse. Denna bedömning saknas dock i skolans kvalitetsredovisningar.

Utbildningen inom gymnasiesärskolan är av god kvalitet. För eleverna utgör den en god studiemiljö med rika möjligheter till lärande. Personalen och rektorn är engagerade i sin skolas utveckling och har både idéer och kunskaper om hur en verksamhet kan utvecklas och förbättras.

Gymnasiesärskolan kan visa på goda resultat men saknar en bedömning av i vilken mån de nationella målen uppnåtts samt analys och förslag till åtgärder för ökad måluppfyllelse som ska ingå i en kvalitetsredovisning.

I Tyresö gymnasium och i gymnasiesärskolan bedriver man ett aktivt och målmedvetet värdegrundsarbete. Däremot är eleverna inte involverade och delaktiga i upprättande av kvalitetsredovisningar och likabehandlingsplaner vilket skolan måste åtgärda. Då elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen skiftar mellan program, ämnen och lärare och behöver detta utvecklas. Även formerna för samverkan och elevernas ansvar och inflytande över verksamheten i stort bör utvecklas.

Skolans ledningsgrupp arbetar målmedvetet med den pedagogiska utvecklingen i samverkan med personalen. Det pedagogiska och organisatoriska stödet till lärarna bör dock utvecklas och förbättras. Ansvarsfördelningen mellan rektorerna bör också tydliggöras. Mot bakgrund av de förbättringsområden och brister som inspektionen visar på, bedömer inspektörerna att rektorsfunktionen med pedagogiskt resultatansvar bör utvecklas ytterligare.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Gymnasieskolans kvalitetsredovisningar saknar bedömning av i vilken mån de nationella målen uppnåtts samt analys och förslag till åtgärder för ökad måluppfyllelse (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

- Skolan uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplanen (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Lokala kurser vars innehåll strider mot förordningen anordnas (2 kap. 14 § gymnasieförordningen).

Gymnasiesärskolan

- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisning (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan utarbetar inte åtgärdsprogram för alla elever som behöver särskilt stöd (8 kap. 1 a § gymnasiesärskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Arbetssätt och arbetsformer bör utvecklas så att de i samtliga program och ämnen främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttryck i läroplan och kursplaner.
- Skolan bör analysera kunskapsresultaten och ta fram en samlad resultatbild för samtliga program på och vidta åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten.
- Skolan bör se över grunderna för betygsättning.
- Elevernas inflytande över undervisningen och verksamheten i stort bör utvecklas liksom skolans arbete med detta.
- Skolan bör förbättra organiseringen av undervisningen för att ge eleverna förutsättningar att nå målen i läroplanen och kursplaner.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.
- Rektorernas pedagogiska ledarskap bör förbättras.

Gymnasiesärskolan

- Elevernas kännedom om målen för den egna utbildningen bör förbättras.
- Skolan bör se över hur utvecklingssamtalen genomförs och utgå från de individuella studieplanerna.
- Rektorns pedagogiska ledarskap bör förbättras.

Kunskaper

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

I läroplanen för de frivilliga skolformerna ges uppdraget att skolan ska sträva emot att varje elev tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram. Vidare anges rektors ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

I Tyresö gymnasium får eleverna kursplaner och betygskriterier i samband med att en kurs påbörjas. En individuell studieplan upprättas för samtliga elever vilken lärarna använder som underlag för betygs- och utvecklingssamtal.

Resultat och utvärdering av lärandet

Av nationell statistik framgår skolans genomsnittliga betygspoäng, andelen elever som fullföljde utbildningen inom fyra år, andelen elever behöriga till högskolestudier och andelen elever med betyget Godkänt eller högre i kärnämneskurserna, två karaktärsämneskurser samt projektarbete. I denna statistik redovisas dock endast resultat för elever som erhållit slutbetyg.

Tabell 1. Resultatmått från nationell betygsstatistik i gymnasieskolan

	Skolan			Riket		
År	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Genomsnittlig betygspoäng	13,7	13,6	13,9	14,1	14,1	14,1
Andelen (%) med allmän behörighet till universitets- och högskolestudier	90,3	86,0	90,6	88,9	89,2	88,9
Andel (%) elever som fullföljde utbildningen inom fyra år	71,8	77,9	78,8	76,0	76,0	76,3

Källa: Skolverkets statistik

De värden som redovisas i tabellen ovan utgör genomsnittet för skolans samtliga program. Det varierar mellan programmen inom skolan. Högst betygspoäng år 2007 har Naturvetenskapsprogrammet (16,1) som ligger något under riksgenomsnittet och det Estetiska programmet (14,9) som ligger i nivå med riksgenomsnittet. Barn- och fritidsprogrammet har lägst betygspoäng (10,1). Skillnaden i betygspoängen mellan övriga program på skolan ligger i linje med eller något under rikssnittet. Den genomsnittliga betygspoängen är dock högre än föregående år men lägre än den genomsnittliga betygspoängen i riket.

Andel elever behöriga till högskolan har ökat från år 2006 (86,0 procent) till 2007 (90,6 procent) och ligger därmed över riksgenomsnittet. I skolans kvalitetsredovisning 2006/07 för programmen BF, BP, EC, FP, NV och TE visar skolans egna sammanställda resultat en lägre måluppfyllelse 2006 (82 procent) och 2007 (84 procent) än Skolverkets statistik (se tabell 1). Enligt skolans egen analys har trots olika åtgärder de nationella målen uppnåtts enbart på vissa program. Under läsåret 2006/07 minskade andelen elever med grundläggande behörighet till högre studier på tre av enhetens program. Särskilt utmärker sig Barn- och fritidsprogrammet och Elprogrammet.

I skolans kvalitetsredovisningar för 2006/07 presenteras en sammanställning över antalet elever med slutbetyget Icke godkänt respektive betyget minst Godkänt. Dock saknas uppgifter om resultat från nationella prov eller andra typer av tester genomförda under elevernas gymnasietid. Resultaten från skolans individuella program redovisas heller inte.

I samband med faktagranskningen av skolrapporten redogör rektor för följande resultat gällande IV programmet 2006/07. Av totalt 48 elever påbörjade 30 elever ett nationellt program, sju elever fick arbete, sex elever fortsatte på IV och resterande elever gick till annan utbildning. Inspektörerna bedömer resultatet som gott.

I kvalitetsredovisningen för programmen ES, HP, MP, SP, AFP, E och M år 2006/07 visar skolans egna uppgifter att genomsnittet för dessa program att 91 procent av eleverna uppnått en grundläggande behörighet för högre studier vilket visar ett bättre resultat än riksgenomsnittet. Skolan anser ”resultatet som lyckat även om skolans egna uppsatta mål inte nås helt”, vilket är att 95 procent av eleverna uppnår en grundläggande behörighet för högre studier. I skolans analys av resultatet uppges att ”engagemang hos den enskilde läraren/mentorn, är en stor framgångsfaktor i detta.

I Tyresö gymnasiums egen analys av resultaten uppger man elevers frånvaro och skolans bristande rutiner i att följa upp frånvaron som en av orsakerna till låga resultat. Även informationen från lärare till elever att förmedla kursmål och kursplaner måste bli bättre enligt skolan. I skolans enhetsplan för 2007/08 har skolan valt att utifrån kvalitetsredovisningen arbeta med att öka andelen elever med grundläggande behörighet till högskolan och agera med tidigare och tydligare insatser vid elevers frånvaro och/eller dåliga resultat.

Inför läsåret 2007/08 införs i Tyresö kommun ett nytt webbaserat system kallat ”Skolportalen” där lärare, vårdnadshavare och elever själva bl.a. kommer att ha bättre kontroll över elevers frånvaro.

Inspektörerna bedömer att resultaten i Tyresö gymnasium totalt visar på ett godtagbart resultat jämfört med riket. Betygspoängen varierar dock mellan de olika programmen beträffande kunskaper relaterade till kursplanernas mål. Resultaten är för flertalet program i nivå med eller lägre än riket. Skolan bör analysera detta ytterligare och utifrån detta fortsätta vidta åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten. Skolan bör även ta fram en samlad resultatbild av skolans samtliga nationella specialutformade och individuella program per enhet.

Gymnasiesärskolan

Enligt rektorn och lärare når flertalet av gymnasiesärskolans elever kunskapsmålen utifrån sin individuella studieplan. Enligt rektorn har två elever gjort avbrott i sina studier på de specialutformade programmen och istället börjat på individuellt program. De elever som läser kursen Matematik A gör också det nationella kursprovet. Lärarna dokumenterar elevernas resultat på olika sätt. Eleverna gör framsteg och de tränas i ansvarstagande efter vars och ens förutsättningar. Det främsta målet med utbildningen är att de ska klara av yrket och att gå ut i arbetslivet. Våren 2007 hade den första elevkullen i de specialutformade programmen avslutning. Skolan saknar dock en bedömning i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för

ökad måluppfyllelse (se bedömning under avsnittet Ledning och kvalitetsarbete).

Innehåll, organisering och arbetssätt

Av de lektioner som inspektörerna tog del av ser inspektörerna ett antal goda exempel i undervisningen. Främst i karaktärsämnen visar eleverna prov på samarbete med kamrater och lärare. Elever inom vissa yrkesförberedande program uppgav vid inspektionsbesöket att undervisningen är individanpassad och att de har möjlighet att arbeta i sin egen takt medan elever på andra program menade att de "gör alla likadant". Elevernas möjligheter till att vara delaktiga i planering och möjligheter att påverka arbetsformer och innehåll är enligt elever begränsat i ett antal ämnen och vissa lärare uppmuntrar heller inte eleverna till delaktighet.

Enligt kommunens kvalitetsredovisning för år 2006 visar att endast 37 procent av eleverna har möjlighet att påverka innehållet i undervisningen. Att som elev kunna påverka arbetssätt och arbetsformer under lektionerna är enligt gjord enkät endast 41 procent av eleverna som har den möjligheten. Någon analys av resultatet har inte gjorts av skolan eller av barn- och utbildningsförvaltningen. I skolans kvalitetsredovisning påpekas att detta är ett utvecklingsområde.

Inspektörerna bedömer att elevernas möjligheter till att vara delaktiga i utbildningen måste förbättras. Även arbetssätt och arbetsformer bör utvecklas så att de i samtliga program och ämnen främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttryck i läroplan och kursplaner.

Enligt gymnasieförordningen ska elevernas skolarbete förläggas måndag till fredag och fördelas så jämnt som möjligt över dessa dagar. Vid inspektionsbesöket uppgav elever att schemat för en del grupper innehåller väl många håltimmar. Enligt rektorerna har scheman förbättrats men inspektörerna bedömer att schemat kan utvecklas ytterligare för att ge eleverna goda arbetsförhållanden som främjar lärandet.

För varje nationellt program och motsvarande finns mål som formulerar programmets sammanhållande idé. Programmålets syfte är att sätta in kurserna i ett sammanhang och markera att kärn- och karaktärsämnen hör ihop och strävar åt samma håll. Det finns olika sätt att integrera kärnämnen och karaktärsämnen s.k. infärgning.

Lärarna har i vissa projekt, program och kurser en planerad samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen. Lärarna gav ett flertal exempel på hur de arbetar med infärgning och vill gärna utveckla detta men uppger att tidsbrist och organisatoriska hinder försvårar samverkan. Flera elever ger exempel på samverkan mellan ämnena som yrkesinriktad svenska, matematik och engelska. Eleverna tycker att om kärnämnen har inriktning mot programmet blir undervisningen mycket roligare och innehållet oftast lättare att förstå.

Inspektörerna kan konstatera att samverkan inom vissa program finns och en vilja till att utveckla samverkan med syfte att förbättra och utveckla integreringen av kärnämnen och karaktärsämnen. Inspektörerna bedömer det som positivt och vill påpeka vikten av att skolan fortsätter detta arbete för att främja lärandet och att helheten i utbildningen blir tydligare för eleverna.

Eleverna på skolans individuella program har heltidsstudier som innebär att de läser kärnämnen två dagar och praktiserar på olika arbetsplatser tre dagar i veckan. Det är främst svenska, matematik och engelska de läser men även andra ämnen som de inte har godkänt i från grundskolan. Inspektörerna bedömer att

organisering, innehåll och arbetssätt inom skolans individuella program fungerar bra.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Skolans arbete ska inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer; fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet.

Enligt gymnasieförordningen ska en elev ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som anges i kursplanerna eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. För elever som behöver särskilt stöd ska även åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur dessa ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Elevers rätt till särskilt stöd gäller skolans samtliga ämnen/kurser.

Skolan har rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Vid behov upprättas åtgärdsprogram. Studie- och yrkesvägledaren har även stor kontakt med elever i behov av stöd.

Som en stödåtgärd på skolan finns den så kallade "föreningstimmen" en gång i veckan. Den är öppen för alla elever på skolan och det finns olika ämneslärare tillhands för att ge eleven särskilt stöd i olika former. Elever och lärare uppgav för inspektörerna att det fungerar bra.

På skolan finns även möjlighet till särskilt stöd individuellt och i mindre grupp. Vid behov erbjuds även etappläsning för enskilda elever i berörda ämnen. Rektorn ser till att behovet utreds och att åtgärdsprogram upprättas. Tillgång till speciallärare finns för utredning av elevens behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram för eleven. Även mentorn ger särskilt stöd och har utredningssamtal med eleven. Det finns tillgång till speciallärare och lärare i ämnet svenska som andraspråk.

För att öka elevernas möjligheter att nå målen har skolan utökat kärnämneskurserna Svenska A, Matematik A och Engelska A från 100 till 150 gymnasiepoäng på Fordonsprogrammet. Enligt lärare och skolledning är detta möjligt för att fler elever tas in på programmet och att programmet har en hög elevpeng jämfört med övriga program på skolan. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med särskilt stöd fungerar bra.

Skolans individuella program är organiserade i mindre grupper och undervisningen är i hög grad individanpassad. Eleverna på skolans individuella program har skiftande behov av särskilt stöd i de ämnen de missat på grundskolan och/eller socialt stöd. De elever som inspektörerna samtalade med var nöjda med undervisningen och det särskilda stöd de får i de olika ämnena. I samtal med lärare och skolledning framkommer att IV- programmet har goda specialpedagogiska resurser. Inspektörerna bedömer att verksamheten inom skolans individuella program fungerar på ett bra sätt.

Gymnasiesärskolan

Inom gymnasiesärskolan varierar arbetssätten för att tillgodose elevernas behov och förutsättningar. Metoderna sträcker sig från i hög grad individualiserad, enskild undervisning till mer grupporienterad undervisning. Exempel är den slöjdsal där eleverna på inriktningen hantverk och service ges möjlighet att träna praktiska moment. Samtliga elever har individuella studieplaner utifrån kursplaner och respektive elevs individuella behov. Om en elev är i behov av särskilt

stöd ska ett åtgärdsprogram upprättas där det ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas upprättas inte i enlighet med författningarna. Under inspektionsbesöket framkommer att åtgärdsprogram inte alltid upprättas då elever är i behov av särskilt stöd. Föräldrar blir oftast muntligt informerade om eventuella åtgärder. Inspektörerna bedömer att skolan inte upprättar åtgärdsprogram för alla elever som behöver särskilt stöd, vilket skolan måste åtgärdas.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I intervjuer framkommer att kursutvärderingar förekommer oftast vid kursslut men att de skiljer sig åt mellan olika program, lärare, när och hur de genomförs. Enligt elever får de sällan återkoppling av resultaten och kan därmed inte se hur utvärderingen bidrar till att förändra eller förbättra undervisningen. Däremot har eleverna noterat att förändringar i vissa ämnen skett efter kursutvärderingarna vilket upplevs som positivt. Lärare uppger att resultaten av kursutvärderingarna sällan efterfrågas och följs upp av rektorn. Inspektörerna bedömer därför att detta kan utvecklas ytterligare.

Individuella studieplaner upprättas för samtliga elever och ligger till grund för de utvecklingssamtal som genomförs minst en gång per termin. I Tyresö gymnasium har mentorn en viktig roll att följa upp elevernas kunskapsutveckling och som ska stötta eleven så att förmågan att självständigt planera, genomföra och utvärdera sina studier utvecklas under utbildningen. Elevens individuella studieplan ska fungera som ett stöd så att eleven kan överblicka hela sin utbildning. Under elevintervjuerna framkom att mentorskapet fungerar väldigt olika beroende på lärare och program men i stort sett bra.

Tyresö kommuns kvalitetsredovisning för år 2006 visar att enbart 48 procent av eleverna upplever att utvecklingssamtalen med mentorn känns meningsfullt. Det är 59 procent av eleverna som känner till kunskapsmålen och 71 procent har fått information om betygskriterierna trots att skolan uppger att kursmål introduceras i samband med kursstart. Under inspektionsbesöket framkommer både positiva och negativa synpunkter från eleverna om kvaliteten i mentorsamtalen. Vissa elever/klasser har samtal en gång per vecka, andra mer sällan och ofta beroende på mentorn. Skolans kvalitetsredovisning, enhetsplan och rektorerna framhåller mentorns roll som mycket viktig för elevens utveckling. Inspektörerna får under besöket olika bilder från elever och lärare hur de uppfattar mentors funktion och utvecklingssamtalet. Inspektörerna vill härmed uppmärksamma skolan på elevernas rätt till information om sin kunskapsutveckling och studiesituation.

Diskussioner om bedömning och betygssättning sker inom programarbetslagen och i ämneslagen. För att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning jämför lärarna varandras bedömningar av elevers uppsatser och andra skriftliga prov. I förekommande ämnen används de nationella proven som underlag vid betygssättning. Lärarna säger sig utvärdera elevernas kunskaper på varierande sätt medan många elever säger att vissa lärare mest sätter betyg på skriftliga prov, inlämningsuppgifter, redovisningar och aktivitet under lektionen samt närvaro. Enligt intervjuade elever skiljer sig dock betygssättningen mellan olika program, ämnets karaktär och lärare. I intervjuer med lärare framkom att som ämneslärare i kärnämnen bör man undervisa i både studieförberedande och yrkesförberedande program för att öka likvärdigheten vid betygssättning. De vill även utöka samarbetet mellan programmen men att tid saknas för att

utveckla detta. Inspektörerna bedömer att skolans arbete för att garantera en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning ytterligare bör förbättras. Vid betygssättning ska all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till kursplanen utnyttjas och en allsidig bedömning av dessa kunskaper ska göras. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på att närvaro i sig inte kan anges som ett betygskriterium utan tydligare bör kopplas till elevernas kunskaper och prestationer.

Gymnasieskolan

I intervjuer med elever och föräldrar framkom att under utvecklingssamtalen får de inte veta i vilken utsträckning eleven nått kunskapsmålen i förhållande till kursplanerna, vilket de saknar. Utvecklingssamtalen handlar mestadels om hur eleven fungerar i skolan och utvecklats socialt. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna och hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över hur utvecklingssamtalen genomförs samt att dessa utgår från de individuella studieplanerna.

Normer och värden

Tyresö gymnasiet ger intryck av att vara en lugn och trivsamt skola vilket bekräftas vid samtliga intervjuer. Enligt skolan bidrar bl.a. den höga lärartätheten och många vuxna till att det är lugnt. En enkät (kommunens) om elevernas trygghet, trivsel och inflytande genomförs och följs upp årligen. Vid elevintervjuer framkommer att förhållningssättet elever emellan och mellan elever och personal i allmänhet är gott. I varje klass finns friendsrepresentanter som har regelbundna möten med Friends vuxenteam på skolan. Inspektörerna bedömer att skolans förebyggande värdegrundsarbete är bra.

För varje klass eller motsvarande i gymnasieskolan ska det finnas ett klassråd. Klassrådet ska behandla frågor som är gemensamma för klassens elever. Den närmare utformningen av elevinflytande genom klassråd ska anges i arbetsplanen.

Genom klassråd och elevråd har eleverna möjlighet till inflytande över verksamheten i stort men utnyttjas dock i begränsad omfattning av eleverna. Även programråd finns inom några yrkesförberedande program men dock inte alla. Klassråden är schemalagda men enligt eleverna används tiden för information från mentorn eller till enskilda samtal mentor och elev. Inspektörerna bedömer att skolans klassråd bör förbättras och behandla frågor som är gemensamma för klassens elever för att därmed öka elevernas inflytande över verksamheten i stort.

Skolans elevråd består av elevrepresentanter från sex av skolans 14 program. Intervjuade elever menar att elevrådet har låg status och att många elever tror sig inte kunna påverka skolans verksamhet via deltagande i elevrådet. Detta bekräftas i kommunens elevenkät där flertalet elever upplever klassråden som icke meningsfulla och visar att flertalet elever som svarat inte är intresserade av att delta i elevråd eller exempelvis intresseföreningar för att på så sätt kunna vara med och utforma skolans verksamhet. Detta bekräftas även i intervjuer med elever och lärare.

Enligt gymnasieförordningen ska det vid varje gymnasieskola finnas en skolkonferens. Skolkonferensen är ett organ för att behandla vissa frågor som är av stor betydelse för eleverna samt för informationsutbyte, samråd och

gemensamma diskussioner mellan rektor, personal och elever. Skolkonferensen ska bestå av förutom rektor dels av företrädare för lärare och annan skolpersonal, dels av företrädare för eleverna. I Tyresö gymnasium har skolkonferensen elevrepresentanter men enligt rektorerna kommer de inte till utsatta möten.

Elevernas inflytande över undervisningen skiftar dock mellan program, ämnen och lärare vilket inspektörerna bedömer behöver utvecklas ytterligare. Även elevernas möjlighet till inflytande över verksamheten i stort bör förbättras. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra formerna för samverkan och arbetet med att främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över verksamheten i stort.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att en likabehandlingsplan upprättas i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

I arbetet med att upprätta, följa upp och se över likabehandlingsplanen ska eleverna medverka enligt förordningen om barns och elever deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan. Förordningen trädde ikraft den 15 oktober 2006.

Inspektörerna har tagit del av skolans gemensamma likabehandlingsplan från april 2006 som dock enbart ett fåtal av de intervjuade eleverna känner till. Handlingsplanen innehåller en beskrivning av det förebyggande arbetet på övergripande nivå och klassnivå. Planen beskriver också vilka åtgärder skolan gör när mobbning eller annan kränkande behandling sker.

Planen ska tydliggöra vilka insatser skolan avser att påbörja och genomföra under kommande läsår. Planen bör vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder med tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund. Likabehandlingsplanen ska också upprättas under medverkan av elever.

Gymnasiesärskolan

Enligt gymnasiesärskoleförordningen ska det, där detta med hänsyn till elevernas utvecklingsnivå är möjligt, för varje klass eller motsvarande finnas ett klassråd. Vid skolan finns klassråd där eleverna deltar om möjligt. Gymnasiesärskolan har ett eget elevråd.

Föräldrar får information dels muntligt och även skriftlig information som skickas hem. Information inför elevernas praktik får föräldrarna av studie- och yrkesvägledaren. Enligt intervjuade föräldrar är de mycket nöjda med skolans information.

Intervjuade elever i gymnasiesärskolan uppger att de känner sig trygga i skolan men att det ibland kan det vara lite stökigt i den stora skolmatsalen vilket skolan har löst med att förlägga lunchen första matpasset då det är färre elever från gymnasieskolan. Eleverna tycker att det är en bra skola därför att det inte är så mycket mobbning vilket de tidigare ofta har upplevt i grundskolan. Inom olika ämnen som ”Kommunikation och samspel” och i olika grupper diskuterar elever och lärare värdegrundsfrågor.

I gymnasiesärskolan arbetar man aktivt mot kränkande behandling. Exempel på detta är gymnasiesärskolan bjuder in alla elever i gymnasieskolans årskurs 1 för att träffas och att informera om gymnasiesärskolan. Även gemensamma aktiviteter med gymnasieskolan är obligatoriska som friluftsdagar, s.k. ungdomsspelen (olika idrottsaktiviteter), insparken vid skolstart och avslutningar. Under inspektionsbesöket får inspektörerna uppfattningen av att kränkande behandling inte är något problem på skolan.

Lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling är tydlig med att varje verksamhet ska upprätta en likabehandlingsplan. Gymnasiesärskolan och Tyresö gymnasium har en gemensam likabehandlingsplan. Gymnasiesärskolan saknar dock en aktuell likabehandlingsplan upprättad utifrån den egna verksamheten. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

I och med den omorganisation som gjordes i Tyresö kommun den 1 februari 2007 bytte gymnasieskolan nämnd till Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och skolans delades i två resultatenheter.

För respektive resultatenhet ansvarar en rektor som har egen budget och upprättar en egen kvalitetsredovisning för verksamheten. Varje enhet har biträdande rektor, administration, elevvård, samt speciallärare. Skolans fjorton program har fördelats mellan rektorerna. Den biträdande rektorn inom respektive enhet har ansvar för vissa program som innebär personal-, ekonomi- och pedagogiskt ansvar för sina program. Resterande program lyder direkt under rektorn. Samtliga skolledare har förutom programansvaret ansvar för flera av skolans gemensamma verksamhetsområden. För varje program finns det dessutom programutvecklare.

Ansvarsfördelningen mellan huvudmannen och skolans ledning är tydlig. Rektorerna uppger att de har en kontinuerlig dialog om skolans verksamhet såväl med företrädare för huvudmannen, förvaltningschefen och med nämndens ordförande vilket rektorerna är mycket nöjda med. Ledningsgruppen inom respektive enhet har konferens en gång per vecka. I övrigt har man möten med programutvecklare. De har även gemensamma möten då båda enheterna träffas.

Varje rektor utformar sitt arbete självständigt och hur ledarskapet bedrivs varierar. Lärarna är nöjda med sina rektorer och tycker att ansvarsfördelningen dem emellan är tydlig. De saknar dock ett ledarskap mer fokuserat på pedagogiska frågor vilket skulle kunna utveckla verksamheten. Inspektörerna bedömer att styrning och ledning av gymnasieskolan i flera delar fungerar bra, men mot bakgrund av de förbättringsområden och brister som inspektionen

pekar på bedömer inspektörerna att rektorernas pedagogiska ledarskap bör utvecklas ytterligare.

Gymnasiesärskolan

I och med omorganisationen är gymnasiesärskolan kvar inom Barn- och utbildningsnämnden. Gymnasiesärskolan är en egen resultatenhet med egen budget. Hit hör även särvox. För enheten ansvarar en rektor. Gymnasiesärskolan hyr lokaler, viss personal och administrativa tjänster av gymnasieskolan. Enligt rektorn är närhet till och utbyte med gymnasieskolan viktigt för alla inom särskolan. I och med att de numera tillhör olika förvaltningar upplever rektorn att samarbetet med gymnasieskolan förändrats som exempelvis tillgång till resurser såväl personella som materiella, administration, information och delaktighet i gymnasieskolan. Allt detta bidrar till att rektors förutsättningar att utöva sitt rektorsskap har begränsats. Lärarna uppger att rektorn är en bra pedagogisk ledare och som är väl förtrogen med den dagliga verksamheten. Inspektörerna bedömer att styrning och ledning av gymnasiesärskolan fungerar på ett bra sätt men mot bakgrund av de förbättringsområden och brister som inspektionen pekar på bedömer inspektörerna vidare att rektorsfunktionen med pedagogiskt resultatansvar bör förbättras.

Kvalitetsarbete

Varje skola ska årligen upprätta en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats samt en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse.

Gymnasieskolans båda resultatenheter upprättar en egen kvalitetsredovisning och en enhetsplan som utgår från kvalitetsredovisningen och som motsvarar en lokal arbetsplan. Inspektörerna har tagit del av respektive enhets kvalitetsredovisning för år 2006/07 och enhetsplan för 2007/08 som innehåller resultat och måluppfyllelse från betygsstatistik, nationella prov, en elevenkät och en utvärdering som skolans lärare genomfört. Kvalitetsredovisningarna från de båda enheterna saknar dock bedömning av i vilken mån de nationella målen uppnåtts samt analys och förslag till åtgärder för ökad måluppfyllelse. Enligt lärare har deras deltagande i utarbetandet av kvalitetsredovisningen inte fungerat främst på grund av den omorganisationen som pågått de senaste tre åren. Inspektionen visar att elever inte ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav vilket skolan måste förbättra.

Gymnasiesärskolan

Gymnasiesärskolans kvalitetsredovisning för år 2006/07, saknar till stor del både analys, bedömning av måluppfyllelse samt åtgärder för utveckling. Inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas.

Se vidare i Skolverkets Allmänna råd om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. (SKOLFS 2006:18).

Tillgång till likvärdig utbildning

Tyresö gymnasium erbjuder ett flertal program såväl studieförberedande som yrkesförberedande med olika inriktningar vilket ger mycket god tillgång till utbildning inom många kurser. Skolan har även en fotbollsprofil. I förekommande fall kan gymnasieutbildningen förlängas till fyra år. Även specialutformade program erbjuds.

Tyresö gymnasium har ett tillräckligt utbud av valbara kurser. Enligt gymnasieförordningen ska eleverna som individuellt val erbjudas varje kurs som förekommer på ett nationellt program i kommunen, medan kravet att alltid erbjuda kurserna Svenska C och Idrott och hälsa B tas bort för utbildningar som påbörjas efter halvårsskiftet 2007.

En lokal kurs ska enligt gymnasieförordningen ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. Skolan erbjuder ett antal lokala kurser, varav några kan sägas motsvara sådana behov som tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. Exempel på sådana kurser är Bollspel, Sjunga och spela i grupp samt Livskunskap. Enligt rektorerna ska de lokala kurserna som valbara kurser minimeras läsåret 2007/08. Skolan bör dock se över de redan fastställda lokala kurserna och inspektörerna bedömer att vissa av skolans lokala kurser inte är i enlighet med gymnasieförordningens krav.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på det nya meritvärderingssystem som träder ikraft år 2010 vid ansökan till universitet och högskolor och som berör de elever som börjar gymnasieskolan 2007. En konsekvens av denna förändring är att endast nationella kurser kommer att ge meritpoäng. Lokala lösningar vid universitet och högskolor kan komma att missgynna de elever som har betyg från lokala kurser i slutbetyget. För elevens rättssäkerhet bör därför utformningen av de nationella kursplanerna så långt som möjligt följas.

Det finns goda möjligheter till arbetsplatsförlagd utbildning (APU) inom berörda program.

Eleverna på skolans individuella program har möjlighet att kombinera studier med yrkespraktik på en arbetsplats två dagar i veckan. Praktikplatsen har i regel anknytning till elevens valda program. För vissa elever erbjuds yrkespraktik fem dagar i veckan med målet att det kan leda till ett arbete. Eleverna har under praktiken kontinuerliga individuella samtal med studie- och yrkesvägledning kring frågor som rör praktiken och framtida utbildningsmöjligheter.

Enligt rektorn kan elever från skolans individuella program följa ett nationellt program. Alla nationella program är öppna för eleverna. Skolan har vid inspektionsbesöket tre PRIV elever inom vardera teknikprogrammet, fordonsprogrammet och handelsprogrammet.

Gymnasiesärskolan

I gymnasiesärskolan erbjuds yrkesträning och verksamhetsträning inom ramen för individuella programmet och ett specialutformat program med inriktningarna hantverk och service samt omvårdnad och service.

För eleverna inom gymnasiesärskolan fungerar praktiken bra enligt såväl elever, föräldrar och lärare. Elever och föräldrar får information av studie- och yrkesvalsläraren inför praktiken. De elever som praktiserar gör det inom äldreomsorgen, vaktmästeri och övrig service.

Resurser

Skolan har god tillgång till personal av olika slag och flertalet av de lärare som arbetar i skolan har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Av nationell statistik för läsåret 2005/06 framgår att antalet lärare per 100 elever är 7,4 och andelen med pedagogisk utbildning är 5,7. Jämfört med riket (6,1) är tillgången något lägre.

Skolan har strategier för långsiktig tillgång till och kompetens hos personalen. Kompetensutvecklingsplan finns och fortbildning sker gemensamt för alla på skolan, i arbetslagen eller individuellt. En lärare utbildar sig till specialpedagog inom det s.k. lärarlyftet.

I övrigt finns tillgång till personal för elevhälsa och studie- och yrkesvägledning men elevvårdsteamet uppger att behovet av kurator har ökat då efterfrågan av denna kompetens för tillfället är stort hos eleverna. I samband med faktagranskningen uppger rektorn att det finns två kuratorer på skolan motsvarande 1,4 procent tjänst.

Sammantaget bedömer inspektörerna gymnasiets tillgång till personal som god.

Gymnasiesärskolan

Personalen har utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Kompetensutveckling sker såväl individuellt som i grupp. Lärarna får handledning med en kurator samt deltar i olika nätverk och konferenser. Lärarna har dock önskemål om mer utbyte med andra gymnasiesärskolor för ämnesdiskussioner mm.

Lokalerna är anpassade till funktionshindrade och tillgången till läromedel, utrustning och specialpedagogisk hjälpmedel god.

Inspektörerna bedömer att gymnasiesärskolans tillgång till utbildning och materiella resurser är god.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Wiberg-Svensson

Anna Kjellberg

Utbildningsinspektion i vuxenutbildningen

Kommunal vuxenutbildning

Särvux

Svenskundervisning för invandrare

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av verksamheten.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat vuxenutbildningen och besökt skolan den 11-12 december 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och vuxenutbildningen, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och vuxenutbildningen som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I vuxenutbildningen intervjuades rektorn och biträdande rektorn för C3L, rektorn för särvox, sfi-samordnaren, lärare, studie- och yrkesvägledare samt studerande. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på vuxenutbildningen utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av verksamheten

Vuxenutbildningen	Antal studerande
Grundläggande vuxenutbildning	81
Gymnasial vuxenutbildning	337
Svenskundervisning för invandrare (sfi)	120
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox)	11

Källa: Vuxenutbildningens egna siffror januari 2008

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden i Tyresö kommun ansvarar bl.a. för den kommunala vuxenutbildningen och svenskundervisning för invandrare (sfi). Inom utvecklingsförvaltningen bildar C3L (centrum för livslångt lärande) med komvux en egen avdelning med ansvarig rektor. Sfi ingår i kommunens flyktingmottagning som sorterar under Arbetscentrum. Sektionschefen för Invandrarsektionen ansvarar för sfi.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för särvox. Gymnasiesärskolan och särvox är en egen resultatenhet och har en gemensam rektor.

Inom Södertörn samverkar flera kommuner om olika utbildningar, främst teoretiska kurser.

Utbildningarna är lokaliserade till samma byggnad.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att de olika verksamheterna som helhet erbjuder utbildning av godtagbar kvalitet. För de studerande erbjuds och organiseras ett gott och varierat stöd för vuxnas lärande. Kunskapsresultaten i gymnasiala vuxenutbildningen och sfi bör dock förbättras. Det bedrivs ett bra kvalitetsarbete med egna utvärderingar m.m. som dock inte alltid synliggörs i kvalitetsredovisningen. De studerande erbjuds ett rikt utbud av kurser och utbildningar både inom och i samverkan med grannkommuner.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Individuella studieplaner upprättas inte för alla studerande (1 kap. 2 § förordning om kommunal vuxenutbildning).
- Betygssättningen följer inte förordningens krav på C3L (4 kap. 1 § förordningen om kommunal vuxenutbildning).
- Sfi-samordnaren utför rektorns uppgifter (2 kap. 2 § skollagen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 och 4 § § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Lokala kurser vars innehåll strider mot förordningen anordnas (2 kap. 5 § förordningen om kommunal vuxenutbildning).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på vuxenutbildningen inom följande områden.

- Kunskapsresultaten för gymnasiala vuxenutbildningen samt sfi bör förbättras.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Sedan några år är ett åtagande i strategi- och budgetplanen för C3L bl.a. att ”betyg G eller bättre ska uppnås av minst 85 procent av de elever som slutfört grundläggande eller gymnasiala kurser”. Enligt C3L:s kvalitetsredovisning för 2006 var andelen studerande som fick betyget Godkänt eller högre 88,8 procent våren 2006.

Andelen studerande inom den grundläggande vuxenutbildningen var för åren 2005 och 2006 37 respektive 33 procent. År 2007 har andelen avbrott sjunkit till 26 procent. Motsvarande siffror för riket 2005-2007 ligger runt 27 procent. C3L har inte systematiskt analyserat avbrotten, men inspektörerna bedömer ändå sammantaget att man vidtar åtgärder för att invidanpassa undervisningen och ge de studerande stöd. Se vidare nedan under avsnitten Innehåll, organisering och arbetssätt samt Individanpassning, individuell studieplanering och stöd.

Inom den gymnasiala vuxenutbildningen är andelen avbrott i studierna oförändrade 24 procent mellan åren 2005 och 2006, vilket är högre än rikssnittet (20 % respektive 21%). För år 2007 är andelen avbrott 24 procent och i riket 20 procent. C3L har inte gjort en systematisk analys av andelen avbrott i samtliga kurser. Istället har riktade uppföljningar skett avseende de sammanhållna yrkesutbildningarna. Därefter har olika åtgärder vidtagits för att förbättra resultaten. Ett exempel är ekonomi- och IT-assistentutbildningen som visade sig inte ge de studerande arbete och som därför gjorts om till en ekonomi- och löneassistentutbildning. Flera avbrott skedde på distansutbildningarna och de studerande får därför numera bara anmäla sig till en kurs i taget, vilket har givit goda resultat. Andelen studerande med betyget Icke Godkänt i A-kurserna i svenska och engelska blir allt lägre. Däremot har andelen studerande med betyget IG i matematik ökat. Inspektörerna bedömer att kunskapsresultaten bör förbättras. Se vidare nedan under avsnitten Innehåll, organisering och arbetssätt samt Individanpassning, individuellt studieplanering och stöd.

Tabell 1. Nationell betygsstatistik för gymnasial vuxenutbildning. Andel betyg Icke Godkänt i engelska, matematik och svenska A, angett i procent.

Kurs	Tyresö			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Engelska A	11	4	2	13	14	16
Matematik A	11	8	23	16	19	19
Svenska A	11	12	4	13	16	17

Källa: Skolverkets statistik

Enligt verksamhetsplanen för Arbetscentrum för 2008, ett åtagande sedan tidigare år, ska ”minst 40 procent klara avslutad målnivå med betyg”. Kunskapsresultaten sett till andelen studerande som avbrutit sina studier visar på en stadig förbättring, från 46 procent för 2005 till 31 procent för 2006. I riket är motsvarande siffror 39 respektive 34 procent. Enligt kommunens statistik för 2007 är andelen avbrott 34 procent. Riktvärdet för den genomsnittliga studietiden för samtliga kurser inom sfi är 525 timmar. I Tyresö kommun uppgår motsvarande värde till ca 230 timmar.

Inom sfi sker en noga kontroll av samtliga avbrott i studierna för att se vilka orsaker som ligger bakom. De flesta avbrotten beror på att de studerande har fått arbete eller gått vidare till andra studier. För att dessa ändå ska kunna fortsätta sfi-undervisningen har man infört kvällskurser i tre nivågrupper. I Tyresö kommun är det arbetslinjen som gäller och man har därför ett lyckat samarbete mellan studier, praktik och arbete. En effekt av detta är att genomströmningen har förbättrats. Inspektörerna bedömer att sfi bedriver ett gott arbete med att förbättra de studerandes kunskapsresultat.

Samtliga tio studerande på sörvux genomför kurserna och utbildningarna utan avbrott. Hösten 2007 har ingen av dessa uppnått kunskapsmålen för kurserna i sin studieplan med övriga studerande fortsätter sin utbildning med nya studerande.

Innehåll, organisering och arbetssätt

Verksamheterna styrs dels utifrån de nationella målen i läroplanen och kursplanerna, dels nämndernas mål för verksamheterna vilka framgår av respektive enhetsplan.

Inom vuxenutbildningen sker fortlöpande pedagogiska och metodiska diskussioner och utifrån dessa anpassas undervisningsformer och innehåll efter de studerandes individuella behov. De flesta studerande tas emot i vuxenutbildningen genom studie- och yrkesvägledarna. Sfi-samordnaren har enskilda intagningssamtal med nya sökanden till sfi. Utöver den gängse kartläggningen genomförs även skrivprov för dem som tidigare följt sfi-undervisning.

Inspektionen visar att de studerande informeras regelbundet om kursplaner och betygskriterier och att täta avstämningar görs av de studerandes kunskapsutveckling. De studerandena vid C3L säger sig dock vilja få mer tid för studieteknik, ett önskemål som bekräftas av lärarna.

Kommunens erbjuder kurser både på dag- och kvällstid, hel- och deltidskurser samt såväl halv- som heldistanskurser. Samtliga matematikkurser – från grundläggande nivå till matematik E - kan de studerande läsa i egen takt, göra del- och kursprov samt få lärarhjälp på schemalagda tider. Från våren 2008 erbjuds motsvarande system för dem som läser fysik A och B. Det är ett ”rullande” intag till samtliga matematikkurser.

Sfi-undervisning bedrivs i förmiddags-, eftermiddags- och kvällsgrupper. Flera av de sfi-studerande arbetar och får undervisning på kvällarna i tre nivåer. Invandrare har möjlighet att bedriva heldagsstudier. Antal studerande på sfi har ökat det senaste året, från 80 till 120 studerande. Samtliga studievägar erbjuds, det finns också en alfabetiseringskurs. En del studerande kan använda ett självstudiematerial för att komma igång och samhällsorientering vävs på ett aktivt sätt in i undervisningen.

Läsåret 2007/08 fanns det tio studerande inom särvtux, fördelade i fyra grupper. De studerande söker för ett år i taget. I genomsnitt studerar de två timmar per vecka.

Inspektörerna bedömer att de studerande erbjuds undervisning som i hög grad är organiserad för att passa till deras behov.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Det är rektors ansvar att tillse att individuella studieplaner upprättas för samtliga studerande. Av planen ska den enskildes utbildningsmål och verksamhetspoäng framgå. Den individuella studieplanen ska utarbetas i samverkan med den studerande. Inför sina studier får de studerande på grundläggande och gymnasial vuxenutbildning under sitt samtal med studie- och yrkesvägledare en "enkla-re" form av individuell studieplan. Individuella studieplaner i enlighet med författningarnas krav finns dock inte för samtliga studerande. Undantag finns t.ex. inom de sammanhållna yrkesutbildningarna. De som studerar på distans får en studieplan för sitt ämne där det framgår när uppgifterna ska lämnas in och proven ska göras.

Inför kursstart erbjuds frivilliga tester i engelska och matematik för att hitta rätt nivå i studierna. De studieovana studerande som väljer att läsa på distans "får" bara läsa ett ämne i taget, då flera har gjort avbrott i studierna. Enligt skolledningen kan man se goda resultat av denna åtgärd. Engelska A och B var tidigare en helkvällskurs på distans, men då studerandena inte klarade detta, sker undervisningen som halvdistans. C3L erbjuder också "matematiksvenska" för de studerande som behöver lära sig begreppen. För de studerande på barnskötarutbildningen och omvårdnadsprogrammet med annat modersmål, får hjälp med instudering av litteraturen. Det har lett till att fler studerande får minst betyget Godkänt.

För de studerande som så behöver erbjuds stödundervisning varje fredag, men enligt den intervjuade personalen väljer de studerandena ofta att inte ta vara på denna möjlighet.

Lärarna i svenska som andraspråk har regelbunden kontakt med sfi-lärarna inför de studerandes övergång till grundläggande vuxenutbildning samt uppföljning av hur det går.

Inom sfi arbetar man aktivt med att identifiera fysiska funktionshinder som t.ex. hörselskada och synskada. Vid behov genomförs utredningar, inför eventuell övergång till särvtux. Utifrån de studerandes önskemål i studerandenkäten, ges matematikundervisning i två olika nivåer. Det finns även två långsamma grupper på A- respektive B-nivån. Tidigare hade man uttalskurser, men eftersom det är en god stämning kan man istället arbeta med detta inom grupperna.

För de studerande inom särvtux sker en hög grad av individuell anpassning av undervisningen till den enskildes behov.

Inspektörerna bedömer sammantaget att stödet för vuxnas lärande inom vuxenutbildningen är gott och utformat utifrån den enskildas behov och förutsättningar. De studerande ges även goda förutsättningar att nå målen.

Bedömning och betygssättning

Lärarna diskuterar kontinuerligt kursplanemålen och betygskriterierna för att nå en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning. Ämnesdiskussioner sker både inom C3L och med övriga Södertörnskommuner. Lärarna efterlyser dock

mer av generella bedömningsdiskussioner. Lärarna gör regelbundna avstämningar av de studerandes kunskapsutveckling mot kursplanerna. Lärarna ger de studerande omdömen efter varje prov och avslutat avsnitt. De studerandena anser att de blir rättvist bedömda och att de i de flesta fall kontinuerligt får information om sina studieresultat. Liber Hermods har den s.k. betygsrätten för dem som studerar på distansutbildningarna. Skolledningen har dock regelbunden kontakt med Liber Hermods om de studerandes kunskapsutveckling. De intervjuade studerande gav exempel på hur de hade fått oklar information om vad som krävs för olika betyg, men att de själva tog tag i detta och fick en förändring till stånd. Även C3L ingår i kommunens Skolportal, det gäller dock bara för betygssättning av nationella kurser. Inspektörerna bedömer att verksamheterna överlag bedriver ett bra arbete säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

Vid C3L finns det dock möjlighet att få ”stressbetyg”, vilket innebär att studerande som sökt vidare till studier som startar i januari får extra uppgifter av sina lärare för att kunna få betyg tidigare och hinna komplettera sin ansökan. Enligt kommunen är därmed kursen att anse som avslutad trots att den i praktiken inte är genomförd. Enligt författningarnas krav ska betyg sättas efter avslutad kurs. Inspektörerna bedömer därför att detta måste åtgärdas.

Sfi-lärarna har täta kontakter kring de studerande och deras kunskapsutveckling. Varje vecka träffas samtliga lärare, inklusive sfi-samordnaren och stämmer av kunskapsutvecklingen med alla studerande. Det sker en kontinuerlig utvärdering/planering både med enskilda studerande och gruppvis. Lärarna har ämnesdiskussioner med andra sfi-lärare inom Södertörn.

Sedan hösten 2007 har sörvux börjat med målformuleringar och mål att uppnå. Det är dock enligt läraren svårt att hitta nivåer, det kan t.ex. ta hela matematikkursen för den studerande som inte lärt sig ”mer om pengar”. Betyg kommer att sättas först under våren 2008. Läraren har också ett nära samarbete med sörvuxlärare i grannkommunerna samt när det passar med gymnasiesärskolan.

Normer och värden

Vid inspektionstillfället och vid samtal med såväl de studerande som personal framkommer att det råder en god stämning som präglas av ett ömsesidigt respektfullt bemötande, ”vi tar hänsyn till varandra”. Både på C3L och på sfi genomförs enkäter för att fånga upp de studerande synpunkter.

Enligt de intervjuade studerande tar lärarna tillvara på deras erfarenheter och frågar om man kan göra på ett annat sätt. Det vanligaste är att läraren presenterar en planering som studerandena kan lämna synpunkter på. Vid intagnings-samtalet med nya sfi-studerande informeras de om elevinflytande, efter en tids studier ges de studerande möjlighet att påverka undervisningens innehåll.

Vid inspektionen framkom att de studerande i ganska liten utsträckning engagerar sig i elevråd eller motsvarande, eftersom de anser att tiden inte räcker till. Inspektörerna bedömer att de studerandes inflytande är i enlighet med författningarna.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt

lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att en likabehandlingsplan upprättas i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

I arbetet med att upprätta, följa upp och se över likabehandlingsplanen ska eleverna medverka enligt förordningen (SFS 2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan. Förordningen trädde ikraft den 15 oktober 2006.

Den likabehandlingsplan som finns för C3L uppfyller inte författningarnas krav. Av planen ska det framgå vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Planen bör också vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamheternas behov. De studerande har inte varit delaktiga i framtagande av likabehandlingsplan. För sfi respektive sårux saknas likabehandlingsplaner helt. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Rektor har en nyckelfunktion för utbildningens planering, genomförande och resultat. För ledningen av utbildningen i skolorna ska det finnas rektorer. Rektorn ska vara pedagogisk ledare för skolan och chef för lärarna och övrig personal. För att utöva sitt ledarskap ska rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Vuxenutbildningen i Tyresö leds av en rektor som ansvarar för grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt sfi. Enligt författningarna har rektorn som pedagogisk ledare, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Vidare ansvarar rektorn för verksamheternas resultat samt har ett särskilt ansvar för bl.a. att undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer anpassas efter de studerandes skiftande behov och förutsättningar. I Tyresö kommun är inte beslut om studiernas upphörande delegerat till rektorn. Den enda arbetsuppgift avseende sfi som rektorn genomför är att utfärda betyg. Istället är det sfi-samordnaren som fullgör rektors uppgifter som pedagogisk ledare, beslutar om upphörande av undervisning m.m. Det framgår inte av gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens delegationsordning vem som beslutar om vad beträffande sfi. Det är ett grundläggande krav att den som avser att vidta en viss åtgärd eller fatta ett visst beslut gör klart för sig om han/hon har behörighet därtill och vilka föreskrifter som är tillämpliga. I detta avseende finns det viss oklarhet.

Inspektörerna bedömer att det inte är i enlighet med författningarnas krav att sfi-samordnaren utför rektorns uppgifter.

Rektorn har det övergripande budget- och ledningsansvaret för C3L, inklusive myndighetsansvaret. I övrigt ansvarar rektorn för KY-utbildningarna och den

biträdande rektorn för komvuxutbildningarna och tjänstefördelning. En planeringschef ansvarar för schemaläggningen för hela verksamheten. Den pedagogiska utvecklingen inom C3L sker både i och mellan arbetslagen och med andra kommuner i Södertörn. De intervjuade lärarna menar att de själva har möjlighet att ta initiativ till pedagogiskt utvecklingsarbete och önskar sig mer att gemensamma diskussioner. Inspektörerna bedömer sammantaget att rektorn har god förtrogenhet med verksamheten och tar ansvar för det pedagogiska ledarskapet.

Inspektörerna bedömer att sfi-lärarna visar på ett gott pedagogiskt arbete, de är också nöjda med den pedagogiska ledningen.

Rektorn för gymnasiesärskolan ansvarar även för sårvux. Vid inspektionstillfället fanns det bara en lärare på sårvux, som dock ingår i gymnasiesärskolans arbetslag. Rektorn har en nära kontakt med verksamheten vid sårvux.

Kvalitetsarbete

Varje skola ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

För verksamheterna vid C3L samt sfi omfattas inte av kommunens skolplan. Istället är det målen i gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens budget- och strategiplan som utöver de nationella målen är styrande för verksamheterna. Detta bekräftas av de lokala arbetsplanerna (enhetsplanerna).

Vid C3L bedrivs ett aktivt kvalitetsarbete med kursutvärderingar, studerandevärderingar, utvärderingar av t.ex. barnskötarutbildningen m.m. Skolledningen har dessutom regelbunden kontakt med Lernia samt veckovisa uppföljningar med Liber Hermods. C3L har presenterat en kvalitetsredovisning för 2006. Resultaten från kursutvärderingarna ingår dock inte som underlag till kvalitetsredovisningen. Skolledningen bekräftar detta och menar att det är ett förbättringsområde. Kvalitetsredovisningen innehåller såväl en bedömning av måluppfyllelse, analys som åtgärder för utveckling. Kvalitetsredovisningen innehåller dock inte en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen, vilket måste åtgärdas. De studerande har inte heller givits möjlighet att medverka i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Vid sfi bedrivs ett gott kvalitetsarbete med egna utvärderingar, kursutvärderingar, verksamhetsberättelse mm. För de studerande som slutat D-kursen genomförs en studerande enkät, som vid senaste tillfället visade på önskemål om mer matematik, grammatik samt studiebesök. Det saknas dock en kvalitetsredovisning för sfi vilket inte är i enlighet med författningarnas krav.

Sårvux som är en liten verksamhet, ingår i enhetsplanen för gymnasiesärskolan. Det saknas en kvalitetsredovisning för sårvux, vilket måste åtgärdas.

Tillgång till utbildning

Inom den grundläggande vuxenutbildningen erbjuder kommunen samtliga kunskapsområden. Kommunen rekryterar aktivt studerande genom Arbetscentrum, socialtjänsten m.fl. och samarbetet fungerar enligt de intervjuade bra.

Inom den gymnasiala vuxenutbildningen erbjuds ett rikt utbud av såväl teoretiska kurser som olika yrkesutbildningar. En påbyggnadsutbildning för yrkesförrare godstransport anordnas i samarbete med ARTREC transport och utbild-

ning AB. Andra yrkesutbildningar är ekonomi- och löneassistentutbildning, barnskötarutbildning (gymnasial nivå) samt omvårdnadsprogrammet. Vid behov köps också enstaka platser hos Lernia eller i andra kommuner inom Södertörn. Svenska som andraspråk A och B erbjuds på distans i Haninge kommun. Södertörnskommunerna samverkar kring moderna språk, Tyresö kommun anordnar undervisningen i spanska. Distansutbildning erbjuds i ett stort antal kurser hos Liber Hermods och en del hos en lokal distansutbildare (Palnet). Från och med hösten 2007 erbjuds kursen projektarbete.

En lokal kurs ska ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan. Vuxenutbildningen erbjuder dock ett antal lokala kurser vars innehåll sammanfaller med nationella kurser. Exempel på sådana kurser är datorkunskap med yrkesinriktning och kommunikation. Inom den grundläggande vuxenutbildningen anger de nationella kunskapsområden en lägsta kunskapsnivå i ämne, varför lokala kurser inte ska läsas före denna nivå. Kursen i naturorientering är exempel på detta. Enligt kommunen ersätts denna kurs från och med våren 2008 med den nationella kursen i biologi (BI1050).

De sfi-studerande kan påbörja sina studier kort tid efter anmälan. Samtliga studerande erbjuds språkpraktik liksom en "jobbsökarkurs". De studerande kan enligt de intervjuade lärarna kombinera sfi-undervisning med andra studier, men att det är få som gjort det. I samverkan med andra kommuner erbjuds kurser för bl.a. vårdpersonal. För de som klarat D-nivån finns det möjlighet att läsa ett kurspaket med kurser i grundläggande vuxenutbildning svenska som andraspråk, datakunskap, naturorientering samt samhällskunskap. Enligt kommunen har denna möjlighet lett till färre avhopp. Inspektörerna bedömer att sfi anordnas enligt författningarna.

Inom sfi genomförs en egen validering avseende VVS, frisör och bilmekanikeryrket och efter valideringen får den studerande den kompletterande utbildning som krävs för svensk behörighet. Validering sker även på omvårdnadsprogrammet i kursen Vård- och omsorgsarbete.

Från den 1 januari 2007 gäller också att varje kommuninvånare som är utvecklingsstörd har rätt att delta i grundläggande särsvuxutbildning från och med andra kalenderhalvåret det år han/hon fyller 20 år om han/hon saknar sådana färdigheter som utbildningen i den obligatoriska särskolan syftar till. Varje kommun ska aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till grundläggande särsvux och motivera dem att delta i utbildningen.

Inom särsvux i Tyresö finns totalt 11 studeranden, samtliga i särsvux motsvarande grundsärskola. De kurser som erbjuds är svenska/kommunikation, engelska, matematik och datakunskap. Kommunen bedriver en aktiv rekrytering genom kommunens dagliga verksamhet, annonsering osv. och uppger att man når ut till målgruppen. Inspektörerna bedömer att kursutbud, information och rekrytering till särsvux sker i enlighet med författningarna.

Resurser

Lärarna har i de flesta fall en utbildning för en undervisning de i huvudsak ska bedriva. Samtliga studerande har tillgång till studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledarna finns, enligt de intervjuade studerande, tillgängliga och ger bra information.

Kompetensutveckling genomförs både utifrån individernas behov som utifrån gemensamma övergripande områden. Lärarna lärarlyftet ingår även i olika nätverk.

Lokalerna är fräscha och ändamålsenliga. Det finns även god tillgång på datorer.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Anna Kjellberg
Marie Wiberger Svensson

Skollagen (1985:1100)

Läroplan för förskola, Lpfö 98

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94

Läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94

Grundskoleförordningen (1994:1194)

Särskoleförordningen (1995:206)

Förordning (1996:1206) om fristående skolor

Gymnasieförordningen (1992:394)

Förordning (1994:741) om gymnasiesärskolan

Förordning (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning

Förordning (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda

Förordning (1994:895) om svenskundervisning för invandrare

Förordning (2001:976) om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för asylsökande barn m.fl.

Förordning (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet

Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever

Förordning (2006:1083) om barn och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan